

Kommunale forståelser og erfaringer med samskabelse på ældreområdet – et komparativt casestudie

Gruppe 10-301: Anne-Margit Westergaard Villadsen

Kandidatspeciale i folkesundhedsvidenskab
Det sundhedsvidenskabelige fakultet, Aalborg Universitet

Vejleder: Kirsten Schultz Petersen
Antal tegn med mellemrum: 191.432
Dato for aflevering: 01-06-2022

Resume

Baggrund: Samskabelse er i stigende grad kommet på dagsordenen i de danske kommuner i de seneste 10 år. Kommunerne er udfordrede af den voksende ældrebefolkning, som vil presse de kommunale budgetter i årene fremover. Samskabelse på ældreområdet har potentiale til at løse nogle af udfordringerne gennem inddragelse af civilsamfundet i prioritering, planlægning og udvikling af kommunale velfærdsløsninger det formål blandt andet at skabe effektive, innovative og bedre løsninger.

Formål: Specialet havde til formål at opnå viden om kommunernes erfaringer og forståelser med samskabelse på ældreområdet, herunder de ældres muligheder for indflydelse og repræsentation i de kommunale samskabelsesinitiativer, som for øjeblikket er på dagsorden i kommunerne.

Metode: Der blev taget afsæt i en kritisk hermeneutisk videnskabsteoretisk position. Et komparativt teorifortolkende casestudie udgjorde designet. Her blev to danske kommuner med forskellige tilgange til samskabelse anvendt som cases. Der blev foretaget interviews med kommunalt ansatte i de to cases, som arbejder med samskabelse på ældreområdet. Dertil blev der foretaget en dokumentanalyse af officielle, kommunale dokumenter fra de to cases. En hermeneutisk analysestrategi blev anvendt til at analysere og fortolke forskelle og ligheder mellem de to cases med anvendelse af Tortzens teori om samskabelse og Nabatchi, Sancino & Sicilias typologi om samskabelsens variationer.

Resultater: Analysen af de to cases resulterede i følgende 7 kategorier: *KAT1: Samskabelse med afsæt i en effektivitetsforståelse, KAT2: Samskabelse med afsæt i en empowermentforståelse, KAT3: De ældre deltager i samskabelsen på individ, gruppe- og kollektivt niveau samt KAT4: De ældres varierende repræsentation i samskabelsen, KAT5: En faglig og politisk ramme for de ældres muligheder for indflydelse, KAT6: De ældre kan udfordre kommunernes perspektiver, KAT7: Kommunerne har erfaring for, at det er de ressourcestærke, der deltager.*

Konklusion: Samskabelse kan i begge cases forstås som en måde at sikre mere effektivitet og innovation i velfærdsløsningerne samt give de ældre borgere mere indflydelse og medbestemmelse over eget liv. Begge cases havde gode erfaringer med at involvere de ældre, da de ældres bidrag sikrer, at indsatserne bedre tilpasses de ældres behov. Det var overvejende ressourcestærke ældre, der var repræsenterede i samskabelsen, og disse ældre fik indflydelse allerede tidligt i processen, dog begrænset af en politisk og faglig ramme, som kommunerne lagde for samskabelsen.

Abstract

Background: Co-creation has gained increasing interest in Danish municipalities through the last decade. The municipalities are confronted with a growing elderly population challenging the municipal budgets in the years ahead. Co-production in the field of the elderly has the potential to solve some of these challenges through the involvement of civil society. Here, citizens, businesses and voluntary organizations can be invited to participate in the planning and development of municipal welfare solutions and priorities with the aim of creating innovative and better solutions.

Aim: To gain knowledge about the experiences and understandings of co-production on the elderly area that Danish municipalities have. Including the opportunities for influence and representation that the elderly has in co-production initiatives which are currently taking place.

Methods: The methods were based on the theory of science called critical hermeneutics. A comparative theory-interpretive case study constituted the design. Two Danish municipalities with different approaches on co-production were used as cases. Interviews were conducted with municipal employees. A document analysis was made of official, municipal documents. A hermeneutic analysis strategy was used to analyze and interpret the differences and similarities between the two cases using the theory of co-production by Tortzen and the typology for co-production by Nabatchi, Sancino & Sicilia.

Findings: The analysis resulted in 7 categories: *CAT1: Co-production understood as a way to ensure efficiency, CAT2: Co-production understood as a way to ensure empowerment, CAT3: The elderly participate in co-production on an individual, group and collective level, CAT4: The elderly are represented in different ways in co-production, CAT5: There's a political and professional frame influencing the possibilities the elderly have for influence, CAT6: The elderly can challenge the perspectives of the municipalities, CAT7: The experience in the municipalities is that it's the socioeconomically advantaged that participate.*

Conclusion: Co-production can in both cases be understood as a method to ensure efficiency and innovation in the welfare solutions as well as ensuring the elderly influence and co-determination. Both cases had good experiences involving the elderly because they could ensure that the solutions were adapted to the needs of the elderly. It was predominantly the socioeconomically advantaged that participated. This group had influence in the early processes although a political and professional frame limited the influence.

Indhold

1. Initierende problem.....	3
2. Problemanalyse	4
2.1 Samskabelse som kommunernes svar på håndtering af en voksende ældre befolkning	4
2.2 Samskabelse – et begreb med flere betydninger	6
2.3 Hvordan samskabelse har forandret borgerens rolle.....	8
2.3.1 Samskabelse som resultat af en ny offentlig styringsform	9
2.3.1 Borgernes roller i samskabelse.....	10
2.4 Kommunale samskabelsesinitiativer på ældreområdet.....	10
2.5 Interesser på spil i samskabelse	14
2.6 Hvilke krav stiller samskabelse til de ældre borgere	17
2.7 Ældres muligheder for repræsentation i samskabelse.....	19
2.7.1 Hvilke ældre deltager i samskabelse	19
2.7.2 Repræsentation gennem frivillige foreninger	20
3. Afgrænsning.....	21
4. Problemformulering	22
5. Metode	23
5.1 Videnskabsteoretisk position	23
5.2 Komparativt teorifortolkende casestudiedesign.....	24
5.2.1 Caseudvælgelse	25
5.2.2 Rekruttering af cases og informanter.....	26
5.2 Metoder til dataindsamling	26
5.2.2 Semistrukturerede interviews	27
5.2.3 Dokumentanalyse.....	34
5.2.4 Systematisk litteraturstudie	36
6. Analyse.....	41
6.1 Analysestrategi	41
6.2 Den teoretiske referenceramme	44
6.2.1 Effektivitets- og empowermentsamskabelse	44
6.2.2 Typologi over samskabelsens variationer	45
7. Resultater af analyse	46
7.1 Præsentation af de to cases	46
7.1.1 Case A	46
7.1.2 Case B	48

7.2 Syntese af analysens resultater	50
7.2.1 KAT1: Samskabelse med afsæt i en effektivitetsforståelse	51
7.2.2 KAT2: Samskabelse med afsæt i en empowermentforståelse	54
7.2.3 KAT3: De ældre deltager i samskabelsen på individ, gruppe- og kollektivt niveau.....	57
7.2.4 KAT4: De ældres varierende repræsentation i samskabelsen.....	59
7.2.5 KAT5: En faglig og politisk ramme for de ældres muligheder for indflydelse	60
7.2.6 KAT6: De ældre kan udfordre kommunernes perspektiver	61
7.2.7 KAT7: Kommunerne har erfaring for, at det er de ressourcestærke ældre, der deltager	63
8. Præsentation af studier fra den systematiske litteratursøgning.....	66
9. Diskussion:	69
9.1 Diskussion af resultater:	69
Punkt 1: Udfordringer forbundet med at sikre en ligelig repræsentation	69
Punkt 2: Udfordringer med de ældres deltagelse i samskabelsen	72
Punkt 3: En tidlig involvering giver de ældre større indflydelse.....	75
9.2 Diskussion af metode:	76
9.2.1 Diskussion af det valgte casestudiedesign	76
9.2.2 Diskussion af gyldigheden	77
9.2.3 Diskussion af transparensen.....	78
9.2.4 Diskussion af overførbareheden	79
10. Forandringsperspektiver:	81
11. Konklusion	83
Referencer	84

1. Initierende problem

I de danske kommuner er samskabelse de sidste 10 år kommet på dagsordenen som et svar på nogle af udfordringerne i den offentlige sektor (Sørensen, Torfing, 2018, Tortzen, 2019). I kommunerne er der behov for at skabe mere velfærd for færre penge (Fogsgaard, de Jong, 2018), da velfærdssamfundet er under pres med stigende udgifter i den offentlige sektor (Sørensen, Torfing, 2018). Det skyldes blandt andet den demografiske udvikling, hvor der bliver flere og flere ældre, men færre i den arbejdsdygtige alder til at forsørge dem (Baes-Jørgensen, 2022). Det forventes således, at 25% af befolkningen i Danmark i 2060 vil være over 65 år (Jensen, H. A. R. et al., 2021). Ca. 10% af de ældre over 65 år kan betegnes som skrøbelige ældre, hvilket indebærer en mindre modstandskraft overfor selv små belastninger, og et deraf afledt behov for mere hjælp fra det offentlige (Vass, Hendriksen, 2016). Det er medvirkende til at presse de kommunale budgetter (Bertelsen et al., 2021), og der er behov for langsigtede løsninger på, hvordan den stigende andel af ældre borgere håndteres i fremtiden (Kyng, Rasch, 2019, Taudorf et al., 2019).

Kommunerne forventer, at samskabelse kan bidrage med løsninger, som kan styrke og effektivisere den offentlige velfærd gennem et samarbejde mellem aktører fra civilsamfundet, det offentlige og det private erhvervsliv (Tortzen, 2019, Meijer, 2016), da kommunerne ikke alene kan løfte opgaven (Fogsgaard, de Jong, 2018). Der kan dog være nogle udfordringer forbundet med at inddrage borgerne i samskabelsen og stille forventninger til dem om deltagelse. Det gælder blandt i forhold til, at ressourcestærke borgere oftere har en større tilbøjelighed til at deltage i samskabelsesprocesser, (Tortzen, 2019, Jakobsen, Andersen, 2013, Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Disse borgere får således større indflydelse. Dermed kan der potentielt opstå udfordringer med, at de skrøbelige ældre, som ofte har et stort behov for hjælp fra det offentlige, ikke får samme indflydelse på beslutninger, der vedrører dem. Det kan give risiko for, at de udviklede velfærds løsninger ikke er tilpasset deres reelle behov (Sorrentino, Sicilia & Howlett, 2018). Samtidig er der risiko for at, den sociale ulighed kan øges, hvis de ressourcestærke borgere får større indflydelse prioriterings spørgsmål og på de udviklede velfærds løsninger (Jakobsen, Andersen, 2013, Tortzen, 2019). Det vides imidlertid ikke, hvordan det forholder sig i de kommunale samskabelsesinitiativer, som for tiden er i gang i kommunerne. Hermed fremstår det relevant at undersøge, hvordan kommunerne arbejder med samskabelse på ældreområdet samt hvordan de ældres muligheder er for at tage del i de kommunale samskabelsesprocesser.

2. Problemanalyse

I problemanalysen fremanalyseres det, hvordan samskabelse fra kommunernes perspektiv ses som en mulig løsning på nogle af den offentlige sektors udfordringer, herunder de forståelser, der er knyttet til begrebet samskabelse. Dette er med henblik på at analysere konkrete samskabelsesinitiativer på ældreområdet, samt analysere hvilke roller, de ældre spiller i den forbindelse. Det kan kaste lys over de ældres muligheder for repræsentation og indflydelse i samskabelsesprocesserne. Dertil problematiseres det også, hvilke utilsigtede konsekvenser, der kan være forbundet med kommunal samskabelse på ældreområdet samt hvilke implikationer det kan have for fremtidige samskabelsesprocesser.

2.1 Samskabelse som kommunernes svar på håndtering af en voksende ældre befolkning

Ansaret for forvaltningen af ældreplejen ligger i dag hos kommunerne (Bertelsen et al., 2021). Samtidig er det primært i kommunerne, at samskabelse de seneste 10 år er kommet på dagsordenen (Tortzen, 2019). Et stort område for samskabelse i kommunerne er ældreområdet, hvor der vokser mange initiativer frem (Sørensen, Torfing, 2018). Det kan forklares med, at kommunerne i fremtiden får stigende udgifter til pleje og omsorg af en voksende andel af ældre borgere (Bertelsen et al., 2021). I det følgende præsenteres det således, hvilke udfordringer der gør sig gældende på det kommunale ældreområde og hvordan samskabelse, fra det kommunale perspektiv, kan ses som en mulighed for at løse nogle af disse udfordringer.

Den demografiske udvikling med en voksende ældre befolkning stiller kommunerne overfor udfordringer med at skabe mere velfærd for færre penge (Fogsgaard, de Jong, 2018). Befolkningsfremskrivninger viser således, at andelen af ældre over 80 år i Danmark i 2030 vil udgøre 59% flere end i 2020, således at denne gruppe samlet kommer til at udgøre 7% af den samlede befolkning mod 4,7% i 2020 (Danmarks Statistik, 2021). En stor andel af ældrebefolkningen har i dag et godt helbred og en god fysisk funktionsevne, og i fremtiden vil de ældre også leve længere, og de flere leveår vil være gode leveår (Siren, Larsen, 2018). Det gør sig imidlertid ikke gældende for alle ældre. Mange sygdomme er aldersrelaterede (Vrangbæk, Birk & Kousgaard, 2020), så med en voksende ældre befolkning vil antallet af ældre med behov for kommunal hjælp ligeledes vokse (Fredslund, 2021). Her kan fremhæves, at særligt prævalensen af borgere med demens er stigende (Taudorf et al., 2019), hvilket er med til at øge omkostningerne, idet disse borgere udvikler et stort behov for pleje og omsorg (Sundhedsstyrelsen, 2016). På trods af at en stor andel af de ældre således fremover

vil være ved godt helbred, fremkommer et øget behov for kommunal hjælp til den stigende andel af ældre borgere, der i fremtiden vil være ramt af sygdom og funktionsnedsættelse. Det kommer til at udgøre en udfordring for kommunerne.

Indenfor de nuværende økonomiske rammer bliver det vanskeligt for kommunerne fremover at levere samme serviceniveau (Bertelsen et al., 2021), hvilket kan ses i lyset af, at den offentlige sektor generelt er presset på økonomiske ressourcer (Fogsgaard, de Jong, 2018). Der er således opstået et behov for, at kommunerne finder nye langsigtede løsninger på, hvordan det i fremtiden kan sikres, at der leveres den tilstrækkelige service samt rette prioritering af knappe ressourcer. I den forbindelse er samskabelse kommet på dagsordenen som en mulig løsning, hvortil det findes interessant at belyse, hvad kommunerne forventer, at samskabelse kan bidrage med.

Kommunerne ser samskabelse som en mulighed for at inddrage nye ressourcer (Sørensen, Torfing, 2018) uden for den offentlige sektor, som kan bidrage til at skabe fremtidens kommunale velfærd (Tortzen, 2019) samt bidrage med viden og idéer, som afsæt for at sikre bedre prioriteringer samt mere virkningsfulde politiske beslutninger (Sørensen, Torfing, 2018). Det kan dermed forstås, at samskabelse er en idé som stammer fra kommunerne, og anses som en måde, hvorpå kommunerne ønsker at løse de økonomiske udfordringer ved at inddrage civilsamfundets ressourcer. Dertil har de danske kommuner i forvejen en lang tradition for samarbejde med aktører i civilsamfundet (Tortzen, 2019), som kan forstås som frivillige, foreninger og borgergrupper, som hjælper kommunerne med opgaver (Ibsen, Espersen, 2016). Der kan således argumenteres for, at det ikke er fremmed for kommunerne at involvere eksterne aktører til at samarbejde. Eksempelvis har mange kommuner samarbejder med frivillige på plejecentre, som blandt andet hjælper til med at skabe aktiviteter og socialt samvær for de ældre (Ibsen, 2020). I den forbindelse kan samskabelse anses som næste skridt i en udviklingsproces mod stigende inddragelse af civile aktører i opgaveløsninger på det kommunale område (Tortzen, 2019).

Således er samskabelse kommet på den kommunale dagsorden gennem de seneste 10 år, hvilket betyder inddragelse af nye aktører, som i fremtiden skal være med til at sikre, at der kan leveres den nødvendige velfærd til den voksende ældre befolkning med behov for pleje og omsorg. Dertil findes det relevant at udfolde, hvad der forstås ved begrebet samskabelse.

2.2 Samskabelse – et begreb med flere betydninger

Det vil i det følgende blive fremanalyseret, hvordan begrebet samskabelse kan have flere betydninger og dertilhørende forskellige forståelser og formål, da det vurderes væsentligt for at forstå, hvordan kommunerne i dag arbejder med samskabelse.

I den engelsksprogede litteratur anvendes begreberne *co-production* og *co-creation* ofte synonymt med hinanden (Brandsen, Honingh, 2018), mens der på dansk anvendes den samlede betegnelse *samskabelse* (Tortzen, 2019). Der er dog væsentlige forskelligheder på forståelsen af, hvad henholdsvis *co-production* og *co-creation* indebærer samt de områder, som begreberne stammer fra (Brandsen, Honingh, 2018). Derfor vil begrebernes betydning blive fremanalyseret samt forskelle og ligheder og slutteligt, hvordan det placerer samskabelse i en dansk kontekst.

Co-production som begreb har sin oprindelse indenfor offentlig styring og administration (Sorrentino, Sicilia & Howlett, 2018). *Co-production* stammer fra 1970'erne, hvor der begyndte at opstå en interesse for at involvere borgere i de processer, der vedrørte dem (Alford, Freijser, 2018). Hertil blev begrebet "brugerproducenter" opfundet, hvilket indebærer, at borgerne nu skulle bidrage til at producere velfærden, og ikke som tidligere blot være forbrugere af velfærd (Tortzen, 2019). Således kan *co-production* forstås som en ny metode til at inddrage borgerne i velfærdsproduktionen. *Co-production* henviser i dag til inddragelse af borgerne i de faser, der angår design og implementering (Brandsen, Honingh, 2018). Dertil kan det forstås, at *co-production* indebærer, at de offentlige institutioner tager initiativet til samskabelsen, og sætter rammerne (Tortzen, 2019). Således kan *co-production* forstås som en form for samskabelse, hvor borgernes involveres på et senere tidspunkt.

Co-creation derimod er et begreb med oprindelse i den private sektor (Brandsen, Honingh, 2018), og henviser til en aktiv involvering af borgere i forskellige stadier af produktudvikling (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). *Co-creation* går skridtet videre end *co-production*, da det også kan involvere mere kreative og opfindsomme processer og handle om at skabe et forum for idéudveksling i fællesskab (Alford, Freijser, 2018). *Co-creation* kan anvendes til at beskrive, hvordan aktører fra det offentlige, private og civilsamfundet samarbejder om at designe offentlige velfærdsydelser med henblik på skabelsen af innovative, brugerdrevne løsninger (Tortzen, 2019).

Co-production og *co-creation* har således det tilfælles, at begge begreber kan relateres til det at involvere borgere i produktionen af offentlige services, om end på forskellige tidspunkter i

processen. Desuden indebærer begge begreber, at der foregår et samarbejde mellem borgere fra civilsamfundet og offentlige aktører. Borgerne forventes ligeledes at bidrage aktivt med inputs, således at de bliver medproducenter af velfærden (Brandsen, Honingh, 2018). Dog adskiller begreberne sig ved, at borgerne involveres på forskellige stadier, og dermed må antages at kunne opnå forskellige grader af indflydelse på det færdige resultat.

På dansk anvendes oversættelsen samskabelse, og det kan ifølge Tortzen (2019) forstås på følgende måde: *"Samskabelse er, når offentlige aktører og borgere samarbejder om at udnytte alle parter aktiver, ressourcer og bidrag bedre for at opnå empowerment, større effektivitet eller bedre resultater."* (Tortzen, 2019, p. 58). Således kan det tolkes, at forståelsen af samskabelse kan dække over både *co-production* og *co-creation*, eftersom det handler om, at både borgere og offentlige aktører skal involveres og bidrage med input. Den danske forståelse går dog videre end kun at tale om bidrag fra deltagerne. Her også fokuseres der også på, at bidraget skal opnås gennem størst muligt udbytte fra deltagerne ved at udnytte alles aktiver og ressourcer. Det vil dermed sige, at samskabelse forudsætter, at alle parter bidrager aktivt til samarbejdet, da det er forudsætningen for, at der kan opnås de bedste resultater. Dette projekt vil tage udgangspunkt i Tortzens forståelse af samskabelsesbegrebet samt anvende begge de engelske betegnelser *co-creation* og *co-production*, når der søges international litteratur.

Indenfor samskabelsesforskningen kan der endvidere skelnes mellem to forskellige typer af samskabelse, som ifølge Agger & Tortzen (2015) kan kaldes empowermentsamskabelse og effektivitetssamskabelse (Agger, Tortzen, 2015). I effektivitetssamskabelse er formålet at bidrage til effektivisering af den offentlige sektor som svar på resourceknaphed (Ibid.). Her er borgerens rolle at være forbrugere af offentlige services, og samskabelsen er rettet mod initiativer, som kan øge borgernes bidrag til velfærdsproduktionen, hvormed der kan sikres kvalitet og innovation i de udviklede services (Ibid.). Dette står i modsætning til empowermentsamskabelse, hvor borgerne anses for aktive medborgere i produktionen af velfærd, og hvor borgerne også har indflydelse på politik og prioriterings spørgsmål (Ibid.). Indenfor denne forståelse spiller organisationer i civilsamfundet en vigtig rolle, og der er en forståelse af, at samskabelse skaber større ejerskab over løsninger ligesom der er potentiale til at styrke demokratiet samt øge legitimiteten (Ibid.). Samskabelse kan således have flere forskellige formål ligesom synet på borgernes bidrag til

samskabelsen kan variere alt efter, om samskabelsen bidrager til øget effektivitet eller til øget empowerment.

Det findes nu relevant at udforske, hvad der kan samskabes om, og hvad samskabelsen skal bidrage til i kommunerne. I en dansk kontekst henviser samskabelse ofte til en proces, hvor målet er at udvikle eller håndtere opgaver indenfor velfærdsområdet (Bruhn, Jarlskov, 2019). Hertil kan samskabelse forstås som en problemløsningsmetode (Sørensen, Torfing, 2018), som jf. Tortzens forståelse involverer, at aktører fra både det offentlige og civilsamfundet indgår i et samarbejde. Her skal der samarbejdes om at optimere velfærdsydelser eller udvikle nye og innovative løsninger (Bruhn, Jarlskov, 2019), som kan være med til at løse problemerne med en presset offentlig sektor (Fogsgaard, de Jong, 2018). Samskabelse forventes dertil at bidrage med løsninger, som kan skabe en bedre og mere effektiv offentlig sektor, fordi de bliver til i et samarbejde mellem de relevante aktører (Sørensen, Torfing, 2018). Således kan samskabelse forstås som en ny metode til problemløsning indenfor den offentlige sektor, som involverer, at borgerne skal indgå i samarbejdet med de offentlige aktører. Samtidig er der også høje forventninger til, at samskabelsen skal bidrage med at løse udfordringer på velfærdsområdet.

Det er således også kendetegnende for samskabelse, at det indebærer en ny tilgang til borgerinvolvering (Sørensen, Torfing, 2018). Det står i kontrast til tidligere, hvor det særligt var borgerinddragelse, der var på dagsordenen. Borgerinddragelse adskiller sig fra samskabelse ved, at borgerne her kan komme med inputs og gå i dialog med beslutningstagere (Loeffler, Bovaird, 2016), men de har ikke magten til at yde indflydelse på udformningen af løsningerne eller på, om deres input bliver inddraget (Haugegaard, Kirk & Anker, 2021). Det er et centralt punkt hvorpå samskabelse adskiller sig fra borgerinddragelse. Samskabelse går skridtet videre end borgerinddragelse, idet det involverer, at der skal handles i fællesskab (Loeffler, Bovaird, 2016), hvilket kræver, at alle relevante aktører inddrages og bidrager til samarbejdet, hvormed der skabes en synergi, som skal resultere i bedre resultater (Tortzen, 2019). Således kan det udledes, at samskabelse forudsætter, at borgernes bidrag skal inddrages, så det ikke blot bliver en dialog, men at borgerne får reel indflydelse.

2.3 Hvordan samskabelse har forandret borgerens rolle

I det følgende afsnit fremkommer det, hvordan samskabelse har fundet vej til de danske kommuner med introduktionen af en ny offentlig styringsform, hvilket har ændret kommunernes syn på borgerens rolle. I den forbindelse findes det væsentligt at fremanalysere hvilke roller, borgerne kan

have i samskabelsen, da det kan bruges som afsæt for at problematisere borgernes mulighed for indflydelse.

2.3.1 Samskabelse som resultat af en ny offentlig styringsform

Samskabelse i kommunerne har været i kraftig vækst særligt siden kommunalreformen i 2007 (Fogsgaard, de Jong, 2018). I 2017 var det 72,9% af de danske kommuner, der havde en formuleret målsætning om inddragelse af borgerne, hvor det før 2006 kun var 5,4% (Reiermann, 2017). Det kan således føres tilbage til kommunalreformen, som blev efterfulgt af et øget fokus på borgerinddragelse, hvortil der blev etableret nye initiativer med mulighed for borgerdeltagelse- og involvering (Fogsgaard, de Jong, 2018). Dette nye fokus tager afsæt i indførelsen af et nyt styringsparadigme i den offentlige sektor, som har medvirket til at forandre synet på borgernes rolle. Styringsparadigmet kaldes New Public Governance, og her betragtes den offentlige sektor som en arena for samskabelse (Sørensen, Torfing, 2018, Tortzen, 2019). Det står i modsætning til New Public Management som var den tidligere styringsform. New Public Management-bølgen var inspireret af markedsprincipperne med fokus på styring af den offentlige sektor gennem grundtanker om effektivitet, konkurrence og brugervenlighed (Torfing, Triantafillou, 2013, Tortzen, 2019). Det var dog i praksis udfordrende at inkorporere principperne fra styring af private virksomheder til styring af den offentlige sektor (Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019, Torfing, Triantafillou, 2013, Osborne, Radnor & Nasi, 2013). Samskabelse er således kommet på dagsordenen i kommunerne, fordi kommunalreformen, og indførelsen af et nyt styringsparadigme har medvirket til et øget fokus væk fra den offentlige sektor som en virksomhed henimod et øget fokus på at inddrage borgerne.

Som et modsvar til New Public Management kom der et stigende fokus på, at borgerne besidder værdifulde ressourcer, som kan sættes i spil (Meijer, 2016, Agger, 2017). Således har det ændret kommunernes syn på borgerne fra forbrugere til medskabere af den offentlige velfærd. Det kan udledes, at samskabelse tager afsæt i et kommunalt ønske om at inddrage de ressourcer, som borgerne er i besiddelse af, da det kan medvirke til at løse kommunernes behov for at skabe mere velfærd for færre penge. Det kan således uddrages, at borgerne som led i den nye offentlige styringsform med samskabelse i fokus skal deltage i at løse velfærdssamfundets udfordringer.

2.3.1 Borgernes roller i samskabelse

Dertil findes det relevant at udfolde, hvordan borgernes roller i samskabelse kan variere. Voorberg et al. (2015) præsenterer på baggrund af et systematisk review tre typer af borgerroller i samskabelse, som involverer forskellige grader af inddragelse til borgeren; borgeren som *co-implementer*, *co-designer* og *co-initiator* (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015).

Som *co-implementer* vil det sige, at borgerens rolle er at medvirke til dele af implementeringen af en velfærdsydelse, som borgeren ikke har haft indflydelse på udformningen af (Ibid.). Borgernes rolle kan således være at bidrage til at sikre opbakning og mobilisere ressourcer (Agger, 2017). Som *co-designer* har borgeren mere indflydelse. Her er det offentlige initiativtager til samskabelsen, men borgeren har indflydelse på designet og udviklingen af velfærdsydelserne (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). Der findes dog også eksempler på samskabelse, hvor borgerne spiller rollen som *co-initiator*. Her er det borgerne selv, som tager initiativet til at iværksætte et tiltag, hvorefter det offentlige involveres (Ibid.). Dermed kan det udledes, at rollen som *co-initiator* er den borgerrolle, der giver størst indflydelse til borgerne selv, da denne rolle, modsat *co-implementer*- og *co-designer*-rollerne, ikke er startet på initiativ af de offentlige institutioner. I praksis har borgerne oftest rollerne som *co-designers* og *co-implementers*, hvortil det kan antages, at kommunerne i praksis har størst indflydelse på samskabelsesprocesserne, da de således oftest sætter rammerne. Idéen med at involvere borgerne baserer sig på et ideal om, at de udviklede velfærds løsninger gennem samskabelse bliver bæredygtige samt opnår en højere legitimitet, idet de er blevet til i et samarbejde mellem forskellige aktører (Tortzen, 2019). I den forbindelse kan det således problematiseres, hvor meget indflydelse borgerne reelt har i samskabelsesprocesserne.

Da det særligt er på ældreområdet, at mange samskabelsesinitiativer vokser frem (Sørensen, Torfing, 2018), kan det udledes, at de ældre borgers rolle i velfærdssamfundet er under forandring fra at være forbrugere af velfærd til nu også at skulle være medskabere af velfærd. Således findes det relevant at udfolde, hvordan der konkret arbejdes med samskabelse på ældreområdet i kommunerne.

2.4 Kommunale samskabelsesinitiativer på ældreområdet

De fleste danske kommuner angiver, at de nu arbejder med samskabelse på forskellig vis (Kjær, Opstrup & Kjærgaard Thomsen, 2022). Det har dog ikke været muligt at finde nogle systematiske opgørelser over, hvor mange kommuner, der har initiativer i gang. I det følgende præsenteres to

forskellige former for kommunal samskabelse, som er på dagsordenen på nuværende tidspunkt med det formål at belyse, hvordan der konkret arbejdes med samskabelse i kommunerne i dag samt hvilke roller, de ældre spiller i den forbindelse. De følgende eksempler på kommunal samskabelse på ældreområdet er valgt, da de arbejder med hver sit formål, hvilket illustrerer, hvordan genstandene for samskabelse kan være forskellige.

Gentofte Kommune har som landets første implementeret en ny politisk arbejdsform med oprettelsen af forskellige opgaveudvalg (Reiermann, 2017). Her inviterer kommunalbestyrelsesmedlemmerne borgere til at medvirke til udarbejdelsen af politikker og løsninger på forskellige områder defineret af kommunalbestyrelsen i samarbejde med repræsentanter fra erhvervsliv og interesseorganisationer (Andersen, 2017). Rationalet er, at det resulterer i bedre løsninger, som har potentiale til at styrke lokaldemokratiet (Gentofte Kommune, 2019).

Her er der på ældreområdet netop nedsat et opgaveudvalg, som skal finde fremtidens velfærdsløsninger for de ældre i kommunen med det formål at sikre, at der også i fremtiden skabes de bedste rammer for kommunens ældre borgere (Gentofte Kommune, 2021). Denne samskabelsesform kan jf. Agger og Tortzen (2015) forstås som *empowermentsamskabelse*. Således er rationalet bag, at der gennem større indflydelse til borgerne også skabes større legitimitet og ejerskab over de udviklede løsninger, idet borgerne spiller en aktiv rolle i processen (Agger, Tortzen, 2015). Således fremgår det blandt andet af opgaveudvalgets kommissorium, at kommunen ønsker at sparre med de ældre og i fællesskab afklare, hvad der er vigtigt for et godt ældreliv (Gentofte Kommune, 2021). Det er således i kommunens interesse at involvere de ældre borgere, hvilket kan ses i lyset af New Public Management, hvor fokus er på borgernes bidrag til velfærdsproduktionen. Indenfor New Public Management er forståelsen, at borgerne anses som aktive parter i både styring og udvikling af velfærd (Tortzen, 2019). Her findes det relevant at udfolde, hvilke roller, de ældre borgere spiller. I opgaveudvalget er 10 borgere repræsenterede (Gentofte Kommune, 2021). Her er der i kommissoriet for opgaveudvalget fastsat hvilke borgere, der skal inviteres. Således er det bestemt, at de ældre borgere selv skal være repræsenteret gennem ældre, der bor i eget hjem, og som dels er mellem 65-85 år og dels over 85 år (Ibid.). Hertil skal pårørende til ældre i eget hjem og til ældre i ældre- eller plejebolig repræsenteres sammen med borgere med særlig interesse for ældreområdet samt en repræsentant fra frivilligområdet (Ibid.). Det kan udledes heraf, at

kommunen forsøger at sikre borgernes repræsentativitet ved at inddrage de udvalgte borgere på baggrund af fastsatte kriterier. Dog kan det problematiseres, om der reelt er tale om repræsentativitet, som skal sikre en demokratisk forankring, da der kan stilles spørgsmål ved om disse borgere kan tale på vegne af de ældre borgere i kommunen, som de repræsenterer.

I Gentofte Kommunes opgaveudvalg spiller borgerne rollerne således rollerne som *co-designers* jf. Voorberg, Bekkers, Tummers (2015), da de har indflydelse på design og produktion af velfærdsløsningerne, men det er kommunen, som sætter rammerne og beslutter, på hvilke områder, der skal samskabes. Således har kommunalbestyrelsen fastsat, hvilke temaer, opgaveudvalget skal beskæftige sig med, og opgaverne tager udgangspunkt i kommunens politikker (Ibid.). Dermed begrænser det borgernes mulighed for at sætte dagsordenen og beslutte, hvad der skal politikudvikles om. Dertil kan der stilles spørgsmål ved om, borgerne i Gentofte Kommune reelt opnår mere empowerment, eller om kommunerne inddrager dem for at høre deres mening. Empowermentsamskabelse fordrer således, at borgerne reelt opnår mere magt og indflydelse (Tortzen, 2019), hvortil det er uvist, om dette er tilfældet i kommunens opgaveudvalg.

I Esbjerg er der også med udgangspunkt i kommunens politikker et helt nyt samskabelsesinitiativ på dagsordenen. Her har kommunen med "Demensstrategi 2025" taget initiativ til samskabende aktiviteter på demensområdet med målet om at skabe en endnu mere demensvenlig kommune (Esbjerg Kommune, 2022). Således har Esbjerg Kommune et mål om, at samskabelse kan bidrage til en involverende proces, hvor frivillige organisationer, det lokale erhvervsliv og borgere i kommunen i fællesskab kan skabe nye tiltag, der bidrager til et værdigt og meningsfuldt liv for de demente borgere (Ibid.). Her har kommunen et samarbejde med DGI om at tilbyde demenstræning, og et samarbejde med Alzheimerforeningen om at uddanne såkaldte "demensvenner", som kan være behjælpelige, hvis de møder en person med demens (Ibid.). Desuden har kommunen også et samarbejde med andre frivillige organisationer om undervisning og oprettelse af demenscaféer, der kan styrke netværket hos brugerne og de pårørende (Ibid.). Lignende initiativer har fundet sted i Aalborg og Aarhus kommuner, som også tidligere har iværksat samskabelse med inddragelse af aktører i civilsamfundet samt det private erhvervsliv om at forbedre forholdene for kommunens demente borgere og deres pårørende (Aarhus Kommune, 2018, Aalborg Kommune, 2015).

I disse samskabelsesinitiativer kan det udledes, at de demente ældre er repræsenteret gennem de frivillige foreningers repræsentanter, som samarbejder med kommunerne. Således spiller de demente borgere rollerne som *co-implementers* jf. Voorberg, Bekkers, Tummers (2015), idet de ikke selv har haft direkte indflydelse på de udviklede services, hvormed deres rolle udelukkende er at medvirke til at implementere løsningerne. At den primære målgruppe for samskabelsen således først inddrages i implementeringsfasen, kan dog have den utilsigtede konsekvens, at løsningerne ikke er tilpasset deres behov, da målgruppen ikke har haft mulighed for at tilkendegive, hvad de har brug for (Stougaard, M. S., 2020). Her har de frivillige repræsentanter derimod haft en større indflydelse ved at spille rollerne som *co-designers* jf. Voorberg, Bekkers, Tummers (2015), da de har samarbejdet med kommunen om, hvordan de forskellige services kan udvikles og designs. Det stiller således krav om, at de frivillige kan formidle de dementes behov. Den form for samskabelse der har fundet sted i Esbjerg, Aarhus og Aalborg kan jf. Agger og Tortzen (2015) forstås som *effektivitetssamskabelse*. Samskabelsen kan således være baseret på økonomiske incitamenter, hvor der inddrages nye ressourcer i lokalsamfundet, som kan medvirke til opgaveløsningen på demensområdet. Her kan fremhæves, hvordan frivillige organisationer som Alzheimerforeningen og Ældresagen i Esbjerg Kommune udfører opgaver, som dermed aflaster kommunen.

De fremførte eksempler på kommunal samskabelse har det til fælles, at de kan betegnes som *top-down*-samskabelse (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). *Top-down*-samskabelse er netop karakteriseret ved, at de offentlige instanser tager initiativet til samskabelsen og sætter rammerne (Tortzen, 2019). Således har kommunerne besluttet, at der er behov for at skabe nye løsninger på nogle områder, som potentielt kan trække på mange af kommunens ressourcer. *Top-down* samskabelse kan netop anvendes som en strategi til at øge støtten til de politiske beslutninger gennem borgernes involvering samt til at sikre høj kvalitet i de udviklede services (van Meerkerk, 2019).

Dog kan der også være utilsigtede konsekvenser forbundet med denne type samskabelse. Der kan opstå risiko for, at samskabelsen antager en mere symbolsk karakter, idet kommunen på forhånd har besluttet, hvad der skal ske, hvormed samskabelsen anvendes til at guide borgerne i den ønskede retning (Ibid.). I Gentofte Kommunes initiativ får kommunalpolitikere til opgave at indgå i et samarbejde med borgerne på et område, der tidligere var forbeholdt de politisk valgte. Dermed kan der opstå den utilsigtede konsekvens, at politikere styrer borgerne ind i en dagsorden med

fastlagte mål, som ikke er afstemt med borgerne, og det kan føre til, at borgerne mister tilliden til processen, og finder den irrelevant (Tortzen, 2019). Eftersom kommunen har fastlagt opgaveudvalgets fokusområder, kan det altså være en potentiel utilsigtet konsekvens ved denne type samskabelse, at de ældre borgere ikke finder de valgte fokusområder relevante. Så på trods af, at kommunen ønsker at inddrage de ældre, bør der være opmærksomhed på, om den fastsatte dagsorden også er i de ældres interesse.

En anden utilsigtet konsekvens ved *top-down* samskabelse kan ses i relation til Esbjerg Kommune. Idet de demente, som udgør den primære målgruppe for samskabelsen, ikke selv er inddraget, kan der opstå risiko for, at de udviklede løsninger ikke er dækkende for de dementes reelle behov (Sorrentino, Sicilia & Howlett, 2018). Da det er kommunen, som rammesætter samskabelsen og beslutter, hvem der skal involveres, kan det medføre, at det ikke er alle relevante aktører, der bliver inddraget. Som alternativ til *top-down* samskabelse findes *bottom-up* samskabelse. *Bottom-up* samskabelse er karakteriseret ved, at det er borgerne som tager initiativet til samskabelsen, hvorefter de offentlige aktører involveres (van Meerkerk, 2019). Dermed tages der udgangspunkt i borgernes engagement og ressourcer (Tortzen, 2019), og ofte udspringer disse initiativer af et ønske om at ændre eller forbedre lokale forhold (van Meerkerk, 2019). I praksis er det dog *top-down* samskabelse, som er mest udbredt (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). Dette viser således, at det gennem *bottom-up* samskabelse er muligt for borgerne at sætte dagsordenen, og ændre på lokale forhold, om end det kan tyde på, at det i praksis kan vise sig vanskeligt, da kommunerne som oftest er initiativtager.

Eksemplerne på kommunale samskabelsesinitiativer viser, at der er mange aktører i samskabelsen udover målgrupperne selv, hvormed det findes relevant at udfolde de interesser, der kan være på spil i kommunal samskabelse.

2.5 Interesser på spil i samskabelse

I det følgende belyses det, på baggrund af samskabelsesinitiativet i Esbjerg, hvilke interesser, der er deltagere i samskabelse på ældreområdet, hvilket er med til at understrege kompleksiteten i samskabelsesprocesserne samt de implikationer det kan have for det færdige resultat.

Ifølge Tortzen (2019) er det vigtigt, at de offentlige aktører forud for iværksættelse af et samskabelsesinitiativ blandt andet afdækker hvilke interesser, der er væsentlige at inddrage,

herunder hvordan de forholder sig til sagen og hvilke dagsordener, de kan tænkes at have (Tortzen, 2019). Det kan gøres i en interessentanalyse jf. Klint (2021). Således findes det relevant at kategorisere de forskellige interessenter på ældreområdet, og hvilke interesser de hver især kan have.

Interessentanalysen vil i første omgang starte med en definition af interessenterne på ældreområdet. Ifølge Klint (2021) er det her vigtigt at forholde sig til de meste centrale (Klint, 2021). Her er således udvalgt de frivillige aktører og NGO'er, de kommunalt ansatte og slutteligt de ældre selv og deres pårørende, da disse aktører alle vurderes at have vigtige interesser på spil i samskabelsen, hvilket vil blive uddybet i det følgende.

Ældreområdet har en tradition for, at de frivillige aktører spiller en stor rolle (Ibsen, 2020). Her kan fremhæves Ældre Sagen, som er en stærk repræsentant for de lokale frivillige på ældreområdet (Frederiksen, Grubb, 2021). Ældre Sagen er Danmarks næststørste frivilligorganisation med 20.000 frivillige, hvoraf de fleste udfører socialt arbejde både i de ældres hjem og på plejehjemmene (Ældre Sagen, 2022). Ældre Sagen er således stærkt repræsenteret i kraft af organisationens mange frivillige. I Esbjerg Kommune er også Alzheimerforeningen inddraget i samskabelsen. Alzheimerforeningen er en politisk organisation, som arbejder for at sikre bedre vilkår for mennesker med demens og deres pårørende ved at være talerør for denne gruppe (Alzheimerforeningen, 2022). Dermed kan det udledes, at der er flere forskellige frivillige aktører i samskabelsen, som arbejder som repræsentanter for diverse grupper af ældre borgere.

Dog kan de frivillige også have andre interesser, da der kan være flere supplerende dagsordener på spil i samskabelse (Frederiksen, Grubb, 2021). Her fandt Frederiksen, Grubb (2021), at frivillige i samskabelse kunne have flere interesser udover at formidle skrøbelige borgeres behov og problemstillinger, som disse grupper ikke selv var i stand til at formulere (Ibid.). De frivillige kunne også have mere egoistiske motiver, hvilket kan udfordre de sårbare mulighed for repræsentation. Her blev det fremhævet, at deltagelse i samskabelse kunne give de frivillige adgang til kommunens ressourcer i form af lokaler og netværk, og endvidere, at de frivillige kunne have interesse i at fremme egne personlige og politiske interesser (Ibid.). Her gav de kommunalt ansatte udtryk for, at de frivillige kunne tænkes at have interesse i også at fremme de behov, deres organisation måtte have (Ibid.). Her har eksempelvis Ældre Sagen politiske interesser på spil, idet de arbejder med at

fremme de ældres interesser på både kommunalt- og landspolitisk niveau (Ældre Sagen, 2021), hvilket kan være et eksempel på, at de frivillige også repræsenterer organisationer, som har deres egne dagsordener.

Således kan det udledes, at de frivillige aktører i samskabelse kan have interesser, som rækker ud over formidling af borgernes behov, hvilket er væsentligt at være opmærksom på, da det dermed kan have indflydelse på, hvorvidt de frivillige reelt oversætter de skrøbelige ældres behov. Det vil i så fald kunne have den utilsigtede konsekvens, at de skrøbeliges stemme ikke bliver hørt, og de dermed mister deres repræsentation.

De ældre selv og deres pårørende kan også flere interesser på spil. Her er det karakteristisk for den nye borgerrolle i New Public Management, at borgeren går fra forbruger til medproducent (Torfing, Triantafillou, 2013). Dog kan borgerne skifte position alt efter interesse, således at borgeren kan skifte position til forbruger, hvis borgeren er utilfreds med sine ydelser, og bruge sin demokratiske ret til at påvirke kommunens beslutninger (Hasle et al., 2015). Det kan dog være vanskeligt at konkludere noget entydigt, om de interesser, de ældre og deres pårørende kan have. Herunder kan det dels handle om altruistiske interesser om at gøre en forskel og yde et bidrag, men deltagelse kan også bunde i mere egoistiske interesser omhandlende muligheden for at danne nye relationer eller tilegne sig nye kompetencer (Eijk, Gascó, 2018). Således kan borgerne have en række forskellige interesser og motiver for at deltage, der demonstrerer en kompleksitet, som afspejler hvor forskellige, borgerne også er (Ibid).

De kommunalt ansatte er også en vigtig aktør i samskabelse, særligt når der er tale om *top-down* samskabelse (Tortzen, 2019). De kommunalt ansatte har således også nogle interesser på spil, som relaterer sig til deres position. De kommunalt ansatte kan opfatte samskabelsen som en upålidelig proces, fordi borgernes adfærd er uforudsigelig (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). De kommunalt ansatte kan derfor være tilbageholdende med at afgive noget af den magt og indflydelse, som normalvis tilfalder dem, til de andre interessenter i samskabelsen (Tortzen, 2019). Deraf kan det udledes, at de kan have interesse i at opretholde noget af deres magt og indflydelse, hvormed de civile aktører kan afholdes fra at få del deri. Dertil kan de kommunalt ansatte være bange for at miste status og kontrol, og dertil kan de være usikre på, hvorvidt samskabelsen bringer noget godt med sig (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). Det kan således udledes, at de kommunalt ansatte også

kan have deres egne interesser, fordi deres position også er på spil i samskabelsen, hvortil de kan have interesse i at begrænse hvor meget indflydelse der skal overdrages til borgerne. Det kan dermed i sidste ende også påvirke borgernes mulighed for at blive repræsenteret med deres synspunkter.

Slutteligt udfoldes det, hvilke interesser politikerne kan have i samskabelsen. Det er således et politisk ønske at mobilisere ressourcerne i civilsamfundet, da der er en forventning om, at det vil bidrage med innovation, kvalitet og effektivitet i de udviklede løsninger (Sørensen, Torfing, 2018). Deraf kan det udledes, at politikerne har en økonomisk interesse i at få hjælp til at sikre størst værdi for pengene og højne kvaliteten. I den forbindelse kan de politiske interesser også handle om at minimere det politiske ansvar i en tid med knappe offentlige ressourcer (Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Dertil kan politikerne også have interesse i at styrke lokaldemokratiet, da borgerne gennem samskabelse får en mere direkte vej til indflydelse (Ulrich, 2018), og således er det også en mulighed for at etablere en tættere og mere synlig relation til borgerne (Sørensen, Torfing, 2018). Politikernes interesser kan dog også handle om muligheden for at legitimere politiske beslutninger. Således bliver samskabelsen en symbolsk proces (Tortzen, 2019), som tjener et politisk formål, hvortil borgernes involvering handler om, at der skal skabes opbakning til beslutninger, som på forhånd er truffet (van Meerkerk, 2019). Dermed kan det uddrages, at politikerne har flere dagsordener i samskabelsen, som dels bunder i politisk interesse i at sikre mere kvalitet og effektivitet, men der kan også være mere egoistiske interesser på spil, som handler om at sikre egen synlighed.

Det kan således udledes, at de forskellige aktører i samskabelse ikke nødvendigvis har det samme formål med at deltage og de samme interesser på spil, hvilket viser, at der kan være andre dagsordener i samskabelsen, som kan betydningsfuld for det endelige resultat.

2.6 Hvilke krav stiller samskabelse til de ældre borgere

I det følgende fremanalyseres det, hvordan den nye borgerrolle også er med til at stille krav til de ældre, der deltager i samskabelsen, hvilket bruges som afsæt for senere at kunne problematisere, de implikationer det kan have for, hvilke ældre der deltager i samskabelse.

At deltage i samskabende aktiviteter stiller krav til de borgerne, herunder at de er i besiddelse af visse ressourcer (Jakobsen, Andersen, 2013, Beresford, 2010). Først og fremmest kræver deltagelse i samskabelse en vis viden om, hvordan samskabelse foregår (Jakobsen, Andersen, 2013). Her stiller selve det traditionelle mødeformat visse krav til borgerne. Her kræves det blandt andet, at borgerne har et sprog for samt færdigheder til at udtrykke sig (Haugegaard, Kirk & Anker, 2021). Hermed menes, at det at have stærke verbale og kommunikative evner er en fordel, da det kan bruges til at udtrykke sin holdning og sit ønske om forandring overfor beslutningstagere og offentligt ansatte (Brandsen, 2021). Her er det endvidere en fordel at have en forståelse for, hvordan traditionelle mødeformater forløber, da de som ofte har en specifik agenda, et specifikt sprog og en bestemt jargon (Ibid.). Dermed kan det udledes, at samskabelse også kræver en vis forståelse for den kultur, der gør sig gældende. Her fandt Frederiksen, Grubb (2021), at frivillige ofte formidlede borgernes behov i anekdotisk form (Frederiksen, Grubb, 2021). Dette blev dog ikke vel mødt af de kommunalt ansatte, som dermed ikke mente, der var tale om generelle problemstillinger, der krævede involvering fra kommunens side (Ibid.). Således kan det udledes, at det er en fordel at kunne formidle sine problemstillinger og behov på en måde, som virker troværdig i de kommunale ansattes optik, hvilket stiller krav til de ældres kommunikative færdigheder og fortrolighed med mødekulturen.

Der er også enighed om, at en faktor som social kapital spiller en afgørende rolle for, hvorvidt borgere vælger at involvere sig i samskabelse (Jakobsen, Andersen, 2013, Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015, Brandsen, 2021, Tortzen, 2019). Det kan således være en forklaring på, hvorfor nogle grupper i samfundet er mere tilbøjelige til at deltage i samskabelsesaktiviteter. Social kapital henviser blandt andet til graden af social støtte og individets sociale relationer samt tillid til omgivelserne (Abel, 2007). I forbindelse med samskabelse har det en betydning, hvilke relationer og hvilket fællesskab, der er borgerne imellem (Tortzen, 2019), da det påvirker hvordan de samarbejder (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). Således kan netværksdannelse mellem sårbare borgere giver dem mulighed for at handle i fællesskab, hvormed de kan deltage i samskabelsesprocesser, som er relevante for dem.

Tillid spiller også en rolle i spørgsmålet om involvering, da deltage i samskabelse kræver, at borgeren har tillid til de andre borgere i samskabelsen (Fledderuss, 2018) og tillid til de offentlige institutioner og selve samskabelsesinitiativet (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). Det hænger sammen med, at borgeren skal have tillid til, at deres indsats betyder noget, og at de kan være med til at gøre en forskel (Fledderuss, 2018). Udover tillid kræver det også, at borgeren har tiltro deres egne evner.

Hermed menes, at deltagelse i samskabelse kræver at borgerne har tiltro til deres egne evner til at gøre en forskel og tiltro til, at de er i besiddelse af de nødvendige kompetencer (Eijk, Gascó, 2018). Deltagelse i samskabelse stiller således krav til borgernes sociale relationer og til deres tro på sig selv, hvilket kan sættes i relation til, at samskabelse bygger på et ligeværdigt samarbejde, hvortil borgernes sociale kompetencer spiller ind. Desuden er tilliden til processen afgørende for uden den, vil borgerne således ikke have incitamenter til at deltage.

For endvidere at kunne belyse, hvilke konsekvenser det har, at samskabelse stiller visse krav til borgerne, findes det relevant at belyse, hvad disse krav betyder for, hvilke ældre borgere, der typisk er repræsenterede i samskabelse.

2.7 Ældres muligheder for repræsentation i samskabelse

I følgende afsnit vil det blive belyst, hvilke ældre, der typisk deltager i samskabelse. Dette anvendes for at tilvejebringe viden om, hvad der karakteriserer, de ældre, der typisk deltager og dermed også, om der kan være udfordringer med repræsentationen.

2.7.1 Hvilke ældre deltager i samskabelse

Generelt set er det oftest ressourcestærke borgere med høj socioøkonomisk status, som deltager i samskabelse (Jakobsen, Andersen, 2013, Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Desuden er det ofte også ældre kvinder med høj uddannelse (Eijk, Gascó, 2018). Samtidig er det borgere, som i forvejen ofte er repræsenterede i andre demokratiske råd og udvalg i samfundet, der deltager i samskabelse (Brandsen, 2021). Det kan ses i lyset af, at disse borgere har en højere grad af social og kulturel kapital, som gør, at de er i stand til at begå sig i de arenaer, hvor samskabelsen finder sted (Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Dertil findes der mange ligheder mellem de ældre, der vælger at deltage i samskabelse og de ældre, der udfører frivilligt arbejde (Munoz et al., 2014). Således er frivillige ældre ofte i besiddelse af visse ressourcer. Disse ældre er ofte velfungerende (Frederiksen, Grubb, 2021), har en videregående uddannelse og et højere selv vurderet helbred end gennemsnittet (Amilon, Fridberg & Larsen, 2019, Munoz et al., 2014).

Disse ressourcestærke ældre kan dermed drage stor fordel af at engagere sig, idet de får indflydelse på udformningen af de kommunale velfærdsløsninger og politiske prioriteringer (Tortzen, 2019, Jakobsen, Andersen, 2013, Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). I praksis sker der ofte en ulige fordeling af magt til fordel for de stærkeste aktører, fordi de er overlegne hvad angår viden, deres position,

ekspertise og ressourcer (Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Der kan således være uligheder i viden, ekspertise, ressourcer samt magten til at definere spillereglerne i samskabelsen, som kommer de ressourcestærke ældre til gavn (Ibid.). I den forbindelse præsenterer Brandsen (2021) nogle af de udfordringer, som kan have betydning for, hvorfor sårbare grupper i samfundet er mindre tilbøjelige til at tage del i de fora, hvor de har mulighed for at få indflydelse. Det handler blandt andet om, at det kan være intimiderende formater, som kan afholde dem med utilstrækkelig kulturel kapital fra at deltage, fordi der sker en favorisering af dem, som er stærke kommunikativt (Brandsen, 2021). Her kan særligt udsatte borgere have udfordringer med at formulere sig eller have fysiske, psykiske, og sociale udfordringer, der kan begrænse deres mulighed for deltagelse (Haugegaard, Kirk & Anker, 2021).

Her er der grupper blandt den ældre befolkning, som kan opleve udfordringer, der kan vanskeliggøre deres deltagelse. Skrøbelige ældre, herunder ældre på plejehjem er grupper, som kan være svære at involvere i samskabelse, og som ofte er ekskluderet fra at deltage (Cluley, Gale & Radnor, 2021, Beresford, 2013). Skrøbelighed i alderdommen defineres som et medicinsk syndrom, som gør de ældre meget sårbare overfor små belastninger (Vass, Hendriksen, 2016). Skrøbelige ældre kan således have udfordringer med i det hele taget at bevæge sig udenfor deres hjem, eksempelvis fordi de ikke har energien til det, og fordi det kan føles som en lang rejse at bevæge sig til det sted, samskabelsen foregår (Beresford, 2013). Desuden er den voksende gruppe af demente ældre en gruppe, som også er udfordrende at involvere i samskabelse. De dementes forudsætninger kan begrænses af mødeformatet samt af udfordringer med at erindre indholdet fra forudgående møder (Frederiksen, Grubb, 2021). Således kan forskellige udfordringer for skrøbelige ældre resultere i, at der kan opstå barrierer, som kan forhindre eller vanskeliggøre deres muligheder for deltagelse i samskabelse.

2.7.2 Repræsentation gennem frivillige foreninger

Generelt i kommunerne er der en opfattelse af, at de frivillige foreninger kan sikre et unikt bidrag til samskabelsen i form af det tætte og troværdige forhold, som de har til borgerne (Espersen et al., 2018). Her er det også ofte forsøgt at sikre svage borgergruppers repræsentation gennem frivillige repræsentanter (Frederiksen, Grubb, 2021). Her er opfattelsen i kommunerne, at de frivillige foreninger netop er værdifulde, fordi de kan tale på vegne af de grupper, de repræsenterer (Espersen et al., 2018). Særligt på ældreområdet er der i kommunerne en åbenhed overfor samarbejdet med de frivillige (Frederiksen, Grubb, 2021). Det kan udledes, at kommunerne ser et potentiale i at

inddrage de frivillige foreninger i samskabelsen, fordi vurderingen er, at de kan bidrage som repræsentanter for de sårbare ældre.

Der er der dog begrænset viden om, hvorvidt de frivillige reelt lykkes med at være oversættere af de svage gruppers behov. Grubb, Frederiksen (2021) fandt, at de kommunalt ansatte mistænkte de frivillige for også at repræsentere andre synspunkter end de udsatte ældres, hvilket var en forhindring for, at de sårbare ældres behov blev medtaget i samskabelsen (Grubb, Frederiksen, 2021). Det kan dermed ses som en utilsigtet konsekvens ved at de sårbare repræsenteres af frivillige, hvis de frivillige ikke fremstår som troværdige oversættere af deres behov. Der kan desuden opstå den utilsigtede konsekvens, at de udviklede velfærdsløsninger ikke er tilpasset disse ældres behov (Sorrentino, Sicilia & Howlett, 2018). I sidste ende kan det også have potentiale til at øge den sociale ulighed. Det kan således være en utilsigtet konsekvens, hvis afstanden mellem ressourcestærke og resourcesvage øges, fordi de resourcesvage kan mangle viden og ressourcer, som gør dem i stand til at deltage i samskabelse (Jakobsen, Andersen, 2013, Meijer, 2016).

Det er således ikke entydigt, om de frivillige kan fungere som oversættere af de sårbare ældres behov, om end kommunerne har forventninger om, at de frivillige kan sikre et vigtigt bidrag til samskabelsen. Desuden understreges betydningen af en opmærksomhed på, om der er grupper af ældre, som er mindre tilbøjelige til at være repræsenterede for at forebygge risikoen for de førnævnte potentielle utilsigtede konsekvenser.

3. Afgrænsning

Med kommunernes øgede fokus på samskabelse på ældreområdet ses et behov for viden om ældres muligheder for indflydelse og repræsentation. Problemanalysen viser, at der kan opstå utilsigtede konsekvenser i form af øget social ulighed samt risiko for, at de udviklede velfærdsløsninger ikke er tilpasset de ældres reelle behov, hvis samskabelsen domineres af ressourcestærke ældre. Det vides imidlertid ikke, hvordan dette forholder sig i de kommunale samskabelsesinitiativer, som for øjeblikket er i gang på ældreområdet. I den kommunale sektor er der netop flere initiativer i gang på ældreområdet, som er særligt rettet mod at inkludere de ældre selv i samskabelsesprocesserne. Det rejser således et behov for at undersøge, hvordan kommunernes erfaringer er med at samskabe på ældreområdet, herunder med særligt fokus på ældres muligheder for indflydelse og

repræsentation. Desuden mangler der viden om, hvilke forståelser af samskabelse kommunerne har samt hvilke målgrupper, som samskabelsen på ældreområdet er stilet mod. Det vil kunne anvendes til at undersøge hvilken betydning det har for de ældres muligheder for indflydelse, herunder undersøge risikoen for de førnævnte potentielle utilsigtede konsekvenser.

Denne viden vil kunne anvendes til at udarbejde anbefalinger til kommunernes fremtidige arbejde med samskabelse på ældreområdet og medvirke til refleksion over den kommunale praksis med henblik på at skabe et større vidensgrundlag på tværs af kommunerne.

4. Problemformulering

Specialets formål er at opnå viden om kommunernes erfaringer og forståelser med samskabelse på ældreområdet, herunder de ældres muligheder for indflydelse og repræsentation i de kommunale samskabelsesinitiativer, som for øjeblikket er på dagsorden i kommunerne.

Det har ledt til følgende problemformulering og dertilhørende forskningsspørgsmål:

Hvilke erfaringer med og forståelser af samskabelse på ældreområdet har kommuner med forskellige tilgange til samskabelse? Og hvilken betydning har det for de ældres muligheder for indflydelse og repræsentation?

Forskningsspørgsmål:

1. Hvilke erfaringer har de i udvalgte kommuner med samskabelse på ældreområdet, herunder erfaringer i relation til involvering og repræsentation af de ældre?
2. Hvilke forståelser af samskabelse kommer til udtryk i officielle, kommunale udmeldinger om samskabelse på ældreområdet, og hvilke målgrupper henvender kommunerne sig til?

5. Metode

Problemformulering og forskningsspørgsmål er styrende for valg af design og metoder. Designet er et komparativt teorifortolkende casestudiedesign, da det muliggør en undersøgelse af kommunernes forskellige tilgange. Forskningsspørgsmål nr. 1 undersøges gennem interviews med kommunalt ansatte om de erfaringer, de i kommunerne har gjort sig om samskabelse på ældreområdet. Forskningsspørgsmål nr. 2 undersøges gennem en dokumentanalyse. Her vil indhentes viden om de forståelser af samskabelse, som kommer til udtryk i officielle kommunale dokumenter, samt de målgrupper, som kommunerne henvender sig til. Dernæst undersøges det, hvilke forskelle og ligheder, der viser sig på tværs af metoderne. Det vil slutteligt kunne besvare problemformuleringen.

5.1 Videnskabsteoretisk position

Den filosofiske hermeneutik som beskrevet af Hans-Georg Gadamer udgør den videnskabsteoretiske position. I det følgende præsenteres ontologien og dernæst de implikationer, som ontologien har på epistemologien samt betydningen for dataindsamlingsmetoderne og analysestrategien.

Ontologi forstås som antagelserne om virkeligheden og dens beskaffenhed (Juul, Pedersen, 2012). Ontologien i den filosofiske hermeneutik relaterer sig til undersøgeren som en del af den verden, der fortolkes i kraft af de fordomme, undersøgeren på forhånd har om verden (Juul, 2012). Fordomme forstås som den menneskelige forståelseshorisont, og er udgangspunktet for al forståelse (Ibid.). Indledningsvist havde forforståelserne af fænomenet samskabelse på ældreområdet betydning for, hvordan problemanalysen blev tilgået, det vil sige hvilke problematikker, der indledningsvist blev undersøgt. Ontologien havde således den implikation, at fænomenet om samskabelse på ældreområdet er blevet tilgået med afsæt i de fordomme, som der på forhånd var i form af forståelseshorisonten. Disse fordomme er løbende blevet revideret i takt med, at der undervejs i problemanalysen er opstået nye forståelser. De nye forståelser fik betydning for, at det ønskes undersøgt, hvordan der konkret i kommunerne arbejdes med samskabelse på ældreområdet, og hvad det betyder for de ældre muligheder for repræsentation og indflydelse. Således havde forståelsen af, at det kan være en udfordring for kommunerne at inkludere alle ældre i samskabelsen betydning for valget af problemformulering og forskningsspørgsmål.

Epistemologien forstået som erkendelsens væsen betyder, at epistemologien har betydning for, hvad sand viden er, samt hvordan denne viden kan opnås (Ibid.). Epistemologien relaterer sig til ontologien ved, at fordommene er centrale for at opnå erkendelsen (Ibid.). Erkendelsen sker i en horisontsammensmeltning, hvor undersøgerens fordomme sættes i spil i mødet med det fænomen, der undersøges (Ibid.). Undervejs i problemanalyse og problembearbejdning er der løbende opstået nye erkendelser. Det har haft betydning for valget af metoder, og for hvordan disse metoder er blevet tilgået. Metoderne blev valgt med baggrund i, at de gjorde det muligt at undersøge fordommene om samskabelse på ældreområdet og udfordringerne forbundet hermed. Det fik betydning for hvilke spørgsmål, der blev stillet i interviewene, men samtidig var der åbenhed for, at de kommunalt ansatte kunne have nogle andre forståelser. Dette for at muliggøre en horisontsammensmeltning og dermed fortolkning.

Indenfor den filosofiske hermeneutik er det vigtigt, at undersøgeren er åben overfor det undersøgte fænomen og tester, om fordommene har en berettigelse samt er åben overfor nye indsigter, som kan opstå i mødet med nye horisonter (Ibid.). Horisontsammensmeltningen sker så, når de forskellige horisonter møder hinanden og forandres, og der opstår et fælles tredje (Ibid.). På den måde kan undersøgerens fordomme nuanceres og specificeres i mødet med nye indsigter og erfaringer, og det kan give anledning til, at nogle fordomme må kasseres (Ibid.). Således vil der løbende opstå horisontsammensmeltninger og nye forståelser for, hvordan kommunerne arbejder med at involvere de ældre i samskabelsen undervejs i interviewene og i læsningen af dokumenterne. Det har igen haft betydning for analysen af empirien, som heller ikke kunne tilgås fordomsfrit, og dermed er fortolkningen af empirien et resultat af de horisontsammensmeltninger, der løbende er opstået.

5.2 Komparativt teorifortolkende casestudiedesign

Det komparative teorifortolkende casestudie udgør designet. Robert K. Yin definerer et casestudie således: *"En empirisk analyse der undersøger et samtidigt eller historisk fænomen i en social kontekst, hvor fænomenet udfolder sig."* (Antoft, Salomonsen, 2013, p. 32). Fænomenet der undersøges, er kommunernes erfaringer og forståelser om samskabelse på ældreområdet og den betydning det har for ældres muligheder for repræsentation og indflydelse. Der undersøges to forskellige cases, hvilket gør casestudiet komparativt. To kommunalt ansatte i Case A, som arbejder med samskabelse på ældreområdet, samt officielle dokumenter fra kommunen, som handler om

samskabelse på ældreområdet i kommunen udgør den ene case. Den anden case udgøres af en kommunalt ansat i Case B, som ligeledes arbejder med ældre og samskabelse samt officielle kommunale dokumenter, som Case B har udgivet om samskabelse på ældreområdet.

Casestudiet er komparativt, fordi det ønskes undersøgt, hvordan to danske kommuner med forskellige tilgange til samskabelsen, hver især erfarer og forstår arbejdet med samskabelse på ældreområdet, og hvordan disse kan fortolkes. Det komparative design giver mulighed for, at der kan analyseres på tværs af cases (Antoft, Salomonsen, 2013), således at der kan opnås viden om forskelle og ligheder mellem kommunernes erfaringer og forståelser. Dermed kan genereres viden om forskellige måder at arbejde med ældres muligheder for repræsentation og indflydelse i samskabelse. Casestudiet er teorifortolkende, hvilket betyder, at teori anvendes til identificering af mønstre i det empiriske materiale samt forklaring af cases, og det sker gennem en aktiv fortolkning af empirien (Ibid.). Således kan der gennem det teorifortolkende casestudie opstå fortolkninger af erfaringerne og forståelserne med afsæt i de valgte teorier.

I et casestudie genereres data gennem multiple datakilder, da det giver mulighed for at opnå flere refleksioner over det undersøgte fænomen (Ibid.). Interviews og dokumenter er valgt som metoder. Interviewene er valgt, da de kan belyse de erfaringer, som de kommunalt ansatte har. Dokumenterne er valgt, da de kan belyse hvilke forståelser af samskabelse, som kommunerne giver udtryk for i den måde, de skriver om samskabelsen, og hvilke målgrupper, som kommunerne henvender sig til. Data indsamlet gennem interviews og dokumentanalyse, kan på hver deres måde bidrage til forstå og fortolke kommunernes forståelser og erfaringer med samskabelse.

5.2.1 Caseudvælgelse

Forud for udvælgelse af de to cases blev der opstillet inklusionskriterier, som beskriver hvilke egenskaber, casene skulle have, som vist i tabel 1. Inklusionskriterierne er valgt med afsæt i, at der ønskes viden om, hvordan kommunerne lige nu arbejder med samskabelse på ældreområdet, da dette er et videnshul. Dertil var et kriterium, at samskabelsesinitiativerne sigter med at involvere de ældre selv, da det er nødvendigt for at undersøge mulighederne for de ældres repræsentation og indflydelse. Det var endvidere et kriterium, at kommunerne selv havde initieret samskabelsen, fordi fokus er på den kommunale samskabelse. Det fjerde kriterium blev opstillet, fordi det skulle være muligt at foretage en dokumentanalyse.

Tabel 1: Kriterier for caseudvælgelse

Inklusionskriterier for caseudvælgelse
Kommuner som på nuværende tidspunkt samskaber på ældreområdet
Samskabelse som direkte involverer ældre mennesker
Samskabelse som er initieret af kommunerne
Kommuner som har udgivet officielle dokumenter, som beskriver deres arbejde med samskabelse på ældreområdet

5.2.2 Rekruttering af cases og informanter

Rekrutteringsstrategien tog afsæt i inklusionskriterierne for caseudvælgelse. Det blev undersøgt, hvilke kommuner, der på nuværende tidspunkt samskaber på ældreområdet. Da det ikke har været muligt at finde systematiske opgørelser over, hvilke kommuner der er i gang i øjeblikket, blev søgningen foretaget via Google og via kontakt til vejleders netværk. Det resulterede i, at der blev identificeret i alt fire kommuner, som opfyldte kriterierne for caseudvælgelse. Da det i problemformuleringen ønskes undersøgt, hvordan kommuner med forskellige tilgange til samskabelse arbejder, var strategien dernæst at vurdere de fire kommuners tilgange. Alle fire kommuner arbejdede på forskellig vis med samskabelse primært i relation til samskabelsens formål og i relation til hvilke grupper af ældre, som kommunerne havde fokus på. Derefter var strategien at kontakte de fire kommuner på mail eller telefonisk for at komme i kontakt med de ansatte, som arbejder med de konkrete samskabelsesinitiativer. Det blev gjort med baggrund i, at der var mulighed for, at ikke alle kommuner ville respondere på henvendelsen. Derfor blev der sat en tidsfrist for, hvor længe det var muligt at afvente kommunernes svar. Efter tidsfristens udløb var der skabt kontakt med kommunalt ansatte i to af kommunerne, som arbejder med samskabelse på ældreområdet. I alt tre ansatte indvilligede i at medvirke i et interview, og blev derfor valgt som informanter.

5.2 Metoder til dataindsamling

Til indsamling af empiri vil blive anvendt semistrukturerede interviews med kommunalt ansatte samt officielle kommunale dokumenter omhandlende samskabelse på ældreområdet. Dataindsamlingsmetoderne havde formål at bidrage med viden om kommunernes forståelser og

erfaringer med samskabelsen. Der vil endvidere blive foretaget en systematisk litteratursøgning, som har til formål at indsamle viden om, hvilke erfaringer med inklusion af ældre i samskabelse, som eksisterer i andre kontekster. Denne viden vil anvendes til at nuancere analysens resultater i en senere diskussion.

5.2.2 Semistrukturerede interviews

Til forskningsspørgsmål nr. 1 blev det kvalitative interview som dataindsamlingsmetode anvendt. Det kvalitative interview gav mulighed for at opnå indsigt i oplevelser, erfaringer og forståelser af et givent fænomen (Merriam, Tisdell, 2016). Det kvalitative interview kunne således tilvejebringe viden om de kommunalt ansattes erfaringer med samskabelse på ældreområdet.

Her blev valgt det semistrukturerede interview, da det blev vurderet at kunne tilvejebringe viden i relation til formålet om at udforske kommunernes erfaringer med samskabelse på ældreområdet. Det var i tråd med den videnskabsteoretiske position, da denne interviewform muliggjorde, at fordommene kunne undersøges, men samtidig sikre åbenhed overfor nye indsigter. Det var således muligt at skabe en interaktion mellem spørgsmålene i interviewguiden og respondentens svar (Tinggaard, Brinkmann, 2015), og således gav det semistrukturerede interview mulighed for på en gang at forholde sig nysgerrigt til de kommunalt ansattes udsagn. Samtidig gav denne interviewform mulighed for på forhånd at definere, hvilke temaer fra problemanalysen, som det blev skønnet relevant at stille spørgsmål til, og som kunne besvare formålet med interviewene.

5.2.2.1 Interviewguide

Således udarbejdedes en interviewguide hvori det blev beskrevet, hvilke temaer og spørgsmål, der blev berørt i interviewet (Jensen, A. M. B., Gjødsbøl & Bogicevic, 2021). Interviewguiden tog udgangspunkt i problemformuleringen og forskningsspørgsmålet samt temaer berørt i problemanalysen, og som udgjorde forforståelsen. De valgte temaer fra problemanalysen var: *forståelsen af samskabelse, formålet med samskabelse, de ældres deltagelse, forventninger til de ældre, repræsentation af de ældre samt ældres motiver for deltagelse*. Disse blev valgt, da de i problemanalysen havde vist sig at være temaer, som vurderedes at være relevante for at udfolde den kommunale samskabelsespraksis på ældreområdet. Således havde disse temaer betydning for forforståelserne, der blev testet i mødet med de kommunalt ansatte, og dertil kunne interviewet

tilvejebringe viden om, hvilke fordomme, der viste sig at have en berettigelse og hvilke, der blev udfordrede.

Disse temaer blev operationaliseret, idet der udarbejdedes en række specifikke interviewspørgsmål, som udgjorde interviewguiden, og hvori der veksledes mellem tematiske og dynamiske spørgsmål (Ibid.). Her kunne tematiske spørgsmål forstås som spørgsmål, der omhandlede projektets vidensinteresse og de dynamiske spørgsmål, som skulle sikre et flow i interviewet (Ibid.). I tabel 3 illustreres det, hvordan der i interviewguiden blev arbejdet med at operationalisere de tematiske spørgsmål til dynamiske interviewspørgsmål. Interviewguiden kan findes i bilag 1.

Tabel 3: Uddrag fra operationalisering af interviewguiden

Tematiske spørgsmål:	Interviewspørgsmål:	Opfølgende spørgsmål:
Hvad er formålet med samskabelse?	<i>Så går vi over til at snakke om formålet med samskabelse.</i> Kan I fortælle mig noget om, hvad formålet er med at samskabe på ældreområdet i Case A? Hvordan regner I med, at samskabelsen kan bidrage til kommunens arbejde? Hvad regner I med, at samskabelsen kan bidrage med for de ældre, der bor i Case A?	Kan du uddybe det? Kan du sige noget mere om det? Hvad er det for nogle overvejelser, der ligger til grund for det?

Interviewguiden bør udarbejdes under hensyntagen til målgruppen, og således kan der være flere varianter (Kvale, Brinkmann, 2009). Eftersom der blev foretaget et individuelt og et gruppeinterview, udarbejdedes to varianter af interviewguiden, hvor spørgsmålene tog hensyn hertil. Samtidig adskilte interviewguiderne sig i forhold til, at de to kommuner havde forskellige måder at samskabe på, hvilket blev imødekommet ved at formulere enkelte spørgsmål forskelligt.

I interviewguiden til gruppeinterviewet blev der taget udgangspunkt i principperne for tilrettelæggelse af fokusgruppeinterview jf. Halkier, 2015. Fokusgruppeinterview undersøger blandt andet de sociale interaktioner mellem respondenterne (Halkier, 2015), dog havde dette

gruppeinterview ikke til hensigt at undersøge dette, da det ikke var i overensstemmelse med formålet. Ved spørgsmålene som handlede om udfordringer, erfaringer og fremtidige overvejelser blev der lagt op til, at respondenterne gik i dialog med hinanden. Disse spørgsmål blev valgt, da respondenterne kunne have forskellige synspunkter, og det derfor var interessant at udfolde disse i en dialog.

Selvom der blev udarbejdet en interviewguide, er det ikke ensbetydende med, at der ikke kan afviges fra spørgsmålene heri. Således kan interaktionen med informanten lægge op til, at informantens fortælling forfølges (Tanggaard, Brinkmann, 2015). I den forbindelse kan det være en god idé at lære sin interviewguide udenad, da det giver overskud til at anvende den fleksibelt samt lytte aktivt (Ibid.), hvilket blev forsøgt forud for interviewene.

Desuden er det vigtigt at forberede en *briefing* og en *debriefing* for at skabe god kontakt samt struktur (Kvale, Brinkmann, 2009). I *briefingen* blev respondenterne introducerede til interviewet samt fik mulighed for at stille eventuelle spørgsmål, hvis de havde tvivl om noget. *Debriefingen* rundede interviewet af, og gav respondenterne mulighed for at evaluere oplevelsen samt mulighed for at knytte nogle afsluttende kommentarer.

Forud for interviewene blev der foretaget pilotinterview på personer i interviewerens omgangskreds, som kunne bidrage med viden om, hvorvidt spørgsmålene var forståelige samt om rækkefølgen var meningsfuld (Jensen, Gjødsbøl & Bogicevic, 2021). Efter pilotinterviewene blev enkelte små formuleringer ændret, så det i højere grad var hverdagsprog. Rækkefølgen af spørgsmålene blev vurderet som meningsfuld.

5.2.2.2 Spørgsmålstyper og spørgeteknikker

Det er vigtigt at stille gode spørgsmål og at overveje spørgsmålenes formulering, da det har betydning for, om der indhentes den ønskede information (Merriam, Tisdell, 2016).

I et interview skelnes mellem forskellige spørgsmålstyper. Det er vigtigt, at spørgsmålene er nemme at forstå, og at spørgsmålene ikke lægger informanten ord i munden eller kan besvares kun med et ja eller et nej (Kvale, Brinkmann, 2009). Således blev spørgsmålene formuleret i et hverdagsprog, og spørgsmålene var åbne, således at informanterne ikke ledtes i en bestemt retning. Et eksempel herpå er følgende spørgsmål: *"Nu er det jo samskabelse, vi skal snakke om i dag, så jeg vil gerne*

høre lidt om - hvordan du forstår begrebet samskabelse?”. Herefter gav opfølgende spørgsmål muligheden for at gå i dybden med svaret.

Interviewguiden bør indledes med et spørgsmål, som kan åbne op for samtalen, og som kan give informanten mulighed for at fortælle lidt om sig selv (Tanggaard, Brinkmann, 2015). Interviewguiden startede således med spørgsmålet *”Kan du fortælle mig lidt om, hvilke opgaver du arbejder med i Case B?”*. Det kan også være en god idé at anvende spørgsmål, som giver mulighed for at indhente deskriptive og detaljerede beskrivelser (Merriam, Tisdell, 2016). Et eksempel herpå er følgende spørgsmål: *”Kan du fortælle mig noget om, hvad formålet er med at samskabe på ældreområdet i Case B?”*.

Der blev også anvendt såkaldte direkte spørgsmål i interviewguiden, som giver interviewer muligheden for direkte at introducere et emne. Dog blev disse spørgsmål, jf. Kvale & Brinkmann (2009), placeret senere i interviewet, så informanterne først havde mulighed for at komme med mere righoldige beskrivelser (Kvale, Brinkmann, 2009). Her blev spørgsmålet: *”Hvem er det, I som kommune involverer i samskabelse på ældreområdet?”* anvendt som direkte spørgsmål, da det blev vurderet relevant at udforske i relation til forskningsspørgsmålet. Der blev også gjort brug af det, som Merriam, Tisdell (2016) kalder for *”Devil’s advocate question”*, hvilket kan anvendes til at udforske en respondentens holdning til et kontroversielt emne eller modsatrettet synspunkt (Merriam, Tisdell, 2016). Spørgsmålet blev formuleret således: *”Studier viser, at det oftest er de ressourcestærke borgere, der deltager i samskabelse. Hvordan vil du sige, det forholder sig i Case B?”*. Denne spørgsmålstype blev valgt, da spørgsmålet kunne potentielt kunne virke provokerende for respondenterne.

Derudover blev der i udarbejdelsen af interviewguiden også opstillet forslag til *opfølgende, sonderende, specificerende og fortolkende spørgsmål* (Kvale, Brinkmann, 2009), som kunne bruges undervejs, hvor det blev skønnet relevant. *Opfølgende spørgsmål* har til formål at udvide informantens svar, hvilket kan gøres ved at spørge direkte til det sagte eller at anspore med et nik eller en pause (Ibid.). *De sonderende spørgsmål* bruges til at gå mere i dybden med informantens svar og sondere indholdet (Ibid.). Et eksempel herpå i interviewguiden var: *”Kan du uddybe det?”*. *Specificerende spørgsmål* er også en måde at gå mere i dybden med et svar ved at spørge mere præcist til indholdet (Ibid.). *Fortolkende spørgsmål* kan anvendes til at verificere respondentens

udsagn eksempelvis ved at omformulere et svar (Tanggaard, Brinkmann, 2015). Tavshed er også et vigtigt redskab til uddybelse, som giver informanten muligheden for at reflektere over sine svar og selv bryde tavsheden, hvis informanten har mere at bidrage med (Kvale, Brinkmann, 2009).

5.2.2.3 Online interviews

Af hensyn til afstanden blev der anvendt Microsoft Teams til begge interviews. At foretage online interviews kan dog have visse fordele og ulemper, som interviewerens bør tage stilling til, før beslutningen om at vælge et online format (Merriam, Tisdell, 2016). At foretage online interviews kan have den fordel, at det er fleksibelt for respondenterne både hvad angår tid og sted (Janghorban, Roudsari & Taghipour, 2014). I den forbindelse blev det også opfattet som attraktivt for respondenterne, at interviewene foregik online af hensyn til travlhed. For at gøre det lettere at kunne se respondenternes ansigtsudtryk og kropssprog, blev der anvendt webcam (Merriam, Tisdell, 2016).

Dog er det vigtigt forud for beslutningen om at foretage online interviews at gøre sig overvejelser om, hvorvidt emnet for interviewene er egnet til dette (Janghorban, Roudsari & Taghipour, 2014). Her blev det vurderet, at emnet om samskabelse på ældreområdet ikke var af hverken privat eller følsom karakter, men i stedet omhandlede respondenternes arbejdsområde, og derfor blev vurderet egnet til at foregå online.

5.2.2.4 Udførelse af interviews

Der blev udført to interviews med kommunalt ansatte, som arbejder med samskabelse på ældreområdet i hhv. Case A og Case B. I interviewet med Case A deltog to ansatte og fra Case B deltog én ansat. Interviewenes varighed var mellem 35-40 minutter. Kvaliteten af data i det kvalitative interview afhænger af interviewerens færdigheder, da interviewerens selv er et centralt redskab i interviewundersøgelsen (Kvale, Brinkmann, 2009). Denne interviewer havde erfaring med at interviewe fra et tidligere projekt, men for at sikre kvaliteten, havde interviewerens undervejs fokus på Kvale, Brinkmanns (2009) beskrivelser af en god interviewhåndværkers kompetencer. Dette handlede blandt om, at interviewerens havde sat sig godt ind i emnet om samskabelse på forhånd, og dermed vidste, hvilke temaer det var relevant at fokusere på (Ibid.). Samtidig havde interviewerens fokus på at fremstå venlig og empatisk for at sikre en behagelig stemning, og være

åben overfor det, respondenterne fortalte jf. Kvale, Brinkmann (2009). Dertil hjalp den indledende briefing og afsluttende debriefing med at skabe struktur i interviewet.

Da det er et personligt skøn, hvornår der anvendes hvilke spørgeteknikker samt intonationen af spørgsmålene og dosering af pauser (Ibid.), kan det have haft en betydning, at denne interviewer ikke havde stor erfaring på forhånd. Dertil var det en udfordring for intervieweren at vurdere, hvorvidt spørgsmålene var tilstrækkeligt besvarede, hvorfor der enkelte gange blev spurgt ind til noget, som allerede var sagt. Enkelte spørgsmål blev heller ikke stillet, da intervieweren undervejs havde udfordringer med at bevare overblikket.

5.2.2.5 Etiske overvejelser i forbindelse med interviews

I forbindelse med et interview opstår en asymmetrisk magtrelation mellem interviewer og respondent, fordi intervieweren blandt andet har magten til at sætte rammerne for dialogen, hvilket giver anledning til etiske overvejelser (Ibid.). Her kan skelnes mellem mikro- og makroetiske overvejelser (Brinkmann, 2015).

I henhold til de makroetiske overvejelser blev de gældende procedurer for opbevaring og behandling af data fulgt jf. Aalborg Universitet og Datatilsynet (Aalborg Universitet, 2022a, Datatilsynet, 2022). Således blev materialet optaget via PC, og efterfølgende overført til en krypteret USB, så ingen uvedkommende havde adgang. Efter endt eksamination vil data blive slettet. Der blev arbejdet med at sikre dataminimering (Datatilsynet, 2022), således, at der kun blev indsamlet data, som var relevant til at besvare formålet, hvilket blev sikret ved kun at stille relevante spørgsmål.

I forhold til de mikroetiske overvejelser, så havde informanterne to-tre hverdage forud for interviewene fået tilsendt en samtykkeerklæring til underskrivelse, så de havde god tid til at læse den. Samtykkeerklæringen blev udarbejdet jf. gældende vejledning fra Aalborg Universitet (Aalborg Universitet, 2022b). Heraf fremgik specialets formål, proceduren for håndtering og opbevaring af data fra interviewet, at interviewet blev optaget, muligheden for tilbagekaldelse af samtykke samt at informanterne til enhver tid kunne trække sig fra interviewet. Samtykkeerklæringen kan findes i bilag 2. Ligeledes fremgik det, at informanterne ville blive anonymiserede for at sikre fortroligheden. Fortrolighed er en mikroetisk overvejelse som sikrer, at deltagerne er beskyttede mod at kunne blive identificerede (Kvale, Brinkmann, 2009). Informationerne i samtykkeerklæringen havde endvidere til hensigt at sikre, at informanterne ikke følte sig vildledte samt at deres deltagelse var frivillig (Ibid.).

En anden vigtig mikroetisk overvejelse handler om, hvorvidt det kan have uhensigtsmæssige konsekvenser for respondenterne at deltage i interviewene (Brinkmann, 2015). Eftersom respondenterne blev interviewet om deres arbejde, kunne det muligvis have nogle uhensigtsmæssige konsekvenser, hvis deres arbejdsplads ikke var indforstået med deres deltagelse. Da interviewer blev videreformidlet til de pågældende respondenter via ledere i kommunerne, blev det vurderet, at disse var indforstået med deltagelsen. Hertil blev det også vurderet, at kommunerne havde en interesse i specialets emne om samskabelse, og derfor blev respondenterne informerede om muligheden for, at den studerende efter eksamination vil sende specialet samt fremlægge sine resultater for dem.

En fjerde mikroetisk overvejelse handler om forskerens rolle. Det relaterer sig til, om forskeren arbejder uafhængigt af feltet (Ibid.), hvilket var tilfældet for denne studerende, som ikke havde nogle interessekonflikter, og dermed var i stand til at forholde sig kritisk til den indsamlede data.

5.2.2.6 Transskriptionsprincipper

Efter interviewene var fuldførte blev de transskriberede for at kunne anvende dem til analysen. Forinden bør der tages stilling til hvor meget, og hvordan, der skal transskriberes (Kvale, Brinkmann, 2009). Da formålet med interviewene var at indhente viden om kommunernes arbejde med samskabelse på ældreområdet, var det ikke relevant at medtage eksempelvis betoning, "øh'er" og ufuldendte ord. Dette er kun relevant, hvis der foretages en detaljeret sproglig analyse (Ibid.). Det er en fordel hvis interviewer selv transskriberer, da det giver mulighed for at komme dybere ned i materialet, og der kan ofte opstå gode idéer til analysen undervejs i transskriptionsprocessen (Tanggaard, Brinkmann, 2015), hvilket også var tilfældet med disse transskriptioner. Interviewene blev transskriberet få dage efter. Dette blev gjort med baggrund i, at det var nemmere for interviewer at huske på, hvad der var blevet sagt (Ibid.). Transskriptionerne bør udformes, så de kan anvendes til analyse, eksempelvis ved at nummerere linjerne og skrive interviewspørgsmålene i kursiv (Merriam, Tisdell, 2016). Disse anbefalinger blev fulgt, og interviewene blev transskriberet i programmet InqScribe.

5.2.3 Dokumentanalyse

Til besvarelse af forskningsspørgsmål nr. 2 anvendtes dokumentanalyse. Dokumenterne blev anvendt til at analysere og fortolke kommunernes forståelser af samskabelse samt hvilke målgrupper, samskabelsen stiles mod. Dokumentmetoden adskiller sig fra interviewmetoden ved, at dokumenternes indhold ikke er påvirkede af, at de er genstand for forskning, hvorimod data fra interviewene er et produkt af interviewerens gennem eksempelvis de valgte spørgsmål og måden, der spørges på (Ingemann et al., 2018). Således kan dokumentmetoden generere en viden om kommunernes forståelser til samskabelse, som det ikke var muligt at indhente gennem interview.

5.2.2.1 Strategi for generering af dokumenter

Forud for generering af dokumenter blev der udarbejdet en søgestrategi på baggrund af forskningsspørgsmålet. Ved at søge dokumenter efter en fastlagt søgestrategi træffes der på forhånd nogle valg om, hvad der fokuseres på, og hvad der ledes efter (Ingemann et al., 2018). Strategien for generering af dokumenter tog udgangspunkt i opstillede selektionskriterier, som er vist i tabel 4.

I en dokumentanalyse kan skelnes mellem om, der søges efter primære, sekundære eller tertiære dokumenter (Lynggaard, 2015). Der blev søgt efter officielle kommunale dokumenter, hvilket kan betegnes som tertiære. Tertiære dokumenter er tilgængelige for offentligheden, og er produceret efter, at en given begivenhed har fundet sted i modsætning til de primære dokumenter, som er dokumenter, der er henvendt et lukket miljø (Ibid.).

Tabel 4: Selektionskriterier for udvælgelse af dokumenter

	Inklusionskriterier	Eksklusionskriterier	Begrundelse
Målgruppe	Ældre borgere +65 år	Andre målgrupper f.eks. børn, unge, forældre, psykisk syge osv.	Forskningsspørgsmålet er rettet mod denne målgruppe.
Type af dokument	Tertiære dokumenter i form af officielle strategier, politikker, kommissorier, hensigtserklæringer, anbefalinger, principper	Primære dokumenter i form af mødereferater, dagsordener, arbejdsplaner	Officielle dokumenter viser, hvad kommunerne ønsker at kommunikere til offentligheden.

Indhold	Beskrivelse af kommunernes visioner, tilgange, anbefalinger, principper o.lign. for samskabelse på ældreområdet. Der kan også inkluderes dokumenter, som ikke er målrettet ældreområdet, dog skal disse suppleres af dokumenter målrettet ældreområdet.	Dokumenterne skal gå i dybden med kommunernes visioner, tilgange osv. for samskabelsen. Det er ikke tilstrækkeligt, at dokumenterne beskriver, at kommunen vil samskabe, hvis der ikke begrundes og uddybes.	Det skal være muligt at lave en dybdegående analyse.
Afsender	Case A Case B	Andre kommuner	Disse kommuner er de valgte cases.

Da der blev søgt efter officielle udmeldinger, blev der søgt på kommunernes hjemmesider, da det er her, kommunernes officielle strategier og politikker kan findes. Det er ikke muligt at specificere antallet af dokumenter, der kræves til dokumentmetoden, da det afhænger af forskningsspørgsmålet (Ibid.). Der blev således indhentet det antal af dokumenter, som det var muligt at finde på kommunernes hjemmesider, og som imødekom selektionskriterierne. Desuden blev informanterne fra interviewene spurgt for at øge mulighederne for at finde alle relevante dokumenter.

5.2.2.3 Præsentation af dokumenter

Der blev i alt genereret 3 dokumenter. En oversigt over dokumenterne er præsenteret i tabel 5. Af hensyn til anonymiseringen dokumentnavnene ikke nævnt, og dokumenterne er ikke vedlagt som bilag. Dog vil de blive medbragt til eksamen.

Tabel 5: Oversigt over inkluderede dokumenter

Afsender	Type af dokument	Betegnelse i analysen
Case A	Kommissorium	Dok1
Case A	Politik	Dok2

Case B	Politik	Dok3
--------	---------	------

5.2.4 Systematisk litteraturstudie

Det systematiske litteraturstudie havde til formål at finde litteratur, som kunne anvendes i diskussionen af den foregående analyse samt diskutere implikationerne for praksis, herunder tilsigtede og utilsigtede konsekvenser forbundet med at inkludere ældre i samskabelse.

Indledende søgning

Til identificering af litteratur til det initierende problem og problemanalysen, blev der foretaget søgninger, som havde til formål at finde viden, som var relevant for det indledende arbejde med problemstillingen om samskabelse på ældreområdet. De indledende søgninger fandt blandt andet sted i Google Scholar, på Aalborg Universitetsbiblioteks hjemmeside samt på diverse kommuners hjemmesider med det formål at søge bredt. Her blev der blandt andet fundet grå litteratur i form af rapporter fra forskellige organisationer, bøger om problemstillingen og videnskabelige studier. Dernæst blev der foretaget kædesøgninger med udgangspunkt i centrale artikler og bøger om problemstillingen, hvormed der blev fundet mere relevant litteratur (Buus et al., 2008). I en kædesøgning kigges på de referencer, den centrale artikel eller bog har anvendt, og den proces kan så gentages med de referencer, der bliver fundet frem til (Hørmann, 2015). Selvom den indledende søgning var ustruktureret, så er fordelene, at det bidrager til det indledende arbejde med at indkredse problemstillingen (Rienecker, Jørgensen, 2017). Den indledende søgning hjalp endvidere med at identificere centrale begreber indenfor samskabelse, som kunne danne udgangspunkt for søgeord i den systematiske litteratursøgning.

Valg af databaser

Den systematiske litteratursøgning blev foretaget i følgende fem databaser: *Embase*, *PubMed*, *Cochrane*, *Scopus* og *Web of Science*. Da databaserne har forskelligt indhold, er det en fordel at søge i flere databaser (Hørmann, 2015), og disse databaser blev valgt på baggrund af problemformuleringens fokus. *Embase* blev valgt, da det er en database som blandt dækker emnet folkesundhed (Lund et al., 2014), hvorfor den blev vurderet relevant for problematikken om den

kommunale samskabelse som svar på velfærdssamfundets udfordringer på ældreområdet. *Embase* har primært europæiske studier, hvilket vurderes som sammenlignelige med en dansk kontekst (Buus et al., 2008). *PubMed* indeholder studier fra det medicinske område og beslægtede fag som eksempelvis adfærdsvidenskaber (PubMed, 2022), som blev vurderet at kunne bidrage med studier om ældres muligheder for indflydelse og repræsentation i samskabelse. *Cochrane* indeholder internationale studier, som har til formål at støtte klinisk beslutningstagen på sundhedsområdet (Cochrane, 2022). Databasen kunne derfor bidrage med studier om samskabelse på sundhedsområdet. *Cochrane* er også et godt supplement til *PubMed*, da den har studier som oftest ikke er indekseret i *PubMed* (Lund et al., 2014). *Scopus* dækker en lang række emner som blandt andet medicin og samfundsvidenskaber (Elsevier, 2022), og blev valgt for at kunne dække studier, som har en samfundsvidenskabelig vinkel på samskabelse. Slutteligt blev der søgt i *Web of Science*, da den også blandt dækker det samfundsvidenskabelige område (Clarivate, 2022).

Søgestrategi

Den systematiske litteratursøgning havde til formål at indhente viden om inklusion af ældre i samskabelse. Denne viden vil blive anvendt i diskussionen af analysens resultater for at nuancere disse. For at kunne udarbejde en søgestrategi, bør der først opstilles et fokuseret spørgsmål, som udgangspunkt for søgningen (Frandsen et al., 2014). Den systematiske søgning skulle besvare følgende fokuserede spørgsmål: "*Hvilke erfaringer har tidligere samskabelsesinitiativer gjort sig om inklusion af ældre i samskabelse?*". Det er en fordel at lave en bloksøgning, hvor de centrale facetter i søgningen, inddeles i blokke (Buus et al., 2008). På baggrund af det fokuserede spørgsmål, blev der opstillet blokke med tre facetter: *ældre*, *samskabelse* og *involvering*. En bloksøgning gør det muligt at afdække alle aspekter af det fokuserede spørgsmål samt holde overblik over søgningen, da blokkene fungerer som skabelon for søgningerne i de forskellige databaser (Ibid.).

De kontrollerede emneord og fritestord blev justeret en smule for hver database, fordi databaserne er forskellige. Før den endelige søgning, blev der opstillet synonymer for de tre facetter, og disse blev oversat til engelsk, da databaserne primært indeholder engelsksproget litteratur. Der blev foretaget indledende søgninger i hver database for at få inspiration til relevante kontrollerede emneord og fritestord. I de databaser som har en thesaurus, blev der søgt efter emneord. En thesaurus er databasens emneordsliste, som bruges til at indeksere artiklerne, og som

giver mere præcise søgninger (Lund et al., 2014). Med en søgning på et kontrolleret emneord, vil alle artikler med det tildelte emneord komme med i søgningen, selvom forfatterne ikke selv har anvendt ordet i titel eller abstract (Ibid.). *Scopus* og *Web of Science* har ikke en tesaurus, og derfor blev der kun søgt på fritekstord. Dette indledende arbejde bidrog også til en forståelse for databaserne forskellige opbygninger og strukturer.

Efter det indledende arbejde med at identificere søgeord i databaserne, blev der opstillet en endelig søgestrategi med de relevante kontrollerede emneord og fritekstord for hver database. Et eksempel på den systematiske søgning i *PubMed* præsenteres i tabel 6. Hvor søgningen på kontrollerede emneord bidrog med mere præcision i søgningen, blev der anvendt fritekstord for at udvide søgningen (Buus et al., 2008). Blandt andet var det ikke alle databaser, der havde indekseret *co-production* eller *co-creation* i deres tesaurus. Derudover er fordelene ved fritekstsøgning, at det kan tage tid før artiklerne, bliver indekserede (Hørmann, 2015), så der blev også søgt i fritekst for at medtage de nyeste studier, som ikke er blevet indekseret endnu.

De boolske operatorer OR og AND blev brugt til at kombinere søgningerne (Buus et al., 2008). OR mellem synonymerne i den enkelte blok blev brugt til at finde foreningsmængden, og AND blev brugt til at kombinere de tre blokke på tværs for at finde fællesmængden (Lund et al., 2014). Derudover blev anvendt trunkering (*) ud for de ord, hvor det var ønsket at medtage alle endelser af ordet (Buus et al., 2008). Frasesøgninger blev anvendt, når et begreb bestod af flere ord, og der derfor var behov for, at der blev søgt på ordene i en bestemt rækkefølge, hvortil ordene blev sat i anførselstegn (Rienecker, Jørgensen, 2017).

Se bilag 3 for søgehistorikerne i de resterende databaser.

Tabel 6: Søgehistorik fra PubMed

PubMed			
	Ældre	Samskabelse	Involvering
	Kontrollerede emneord: "Aged"[Mesh] "Aged, 80 and over"[Mesh]	Kontrollerede emneord: <i>Ingen dækkende termer</i>	Kontrollerede emneord: "Community participation" [Mesh]
	Fritekst (title/abstract):	Fritekst (title/abstract)	Fritekst (title/abstract)

OR	Aged "Older people" Elderly Senior* "Older adult*" Aging	"Co-produc*" "Co-creat*"	Involvement Participation Inclusion
	Hits: 6.247,360	Hits: 5.979	Hits: 4.153,943
AND	Hits total: 450		

Udvælgelse af studier

Forud for udvælgelsen af studier bør der opstilles in- og eksklusionskriterier (Buus et al., 2008). In- og eksklusionskriterierne blev opstillet med baggrund i relevansen for det fokuserede spørgsmål, og fremgår af tabel 7. Kriterierne bidrog til at holde fokus under gennemlæsningen af resultaterne samt med transparens over udvælgelsesprocessen (Lund et al., 2014).

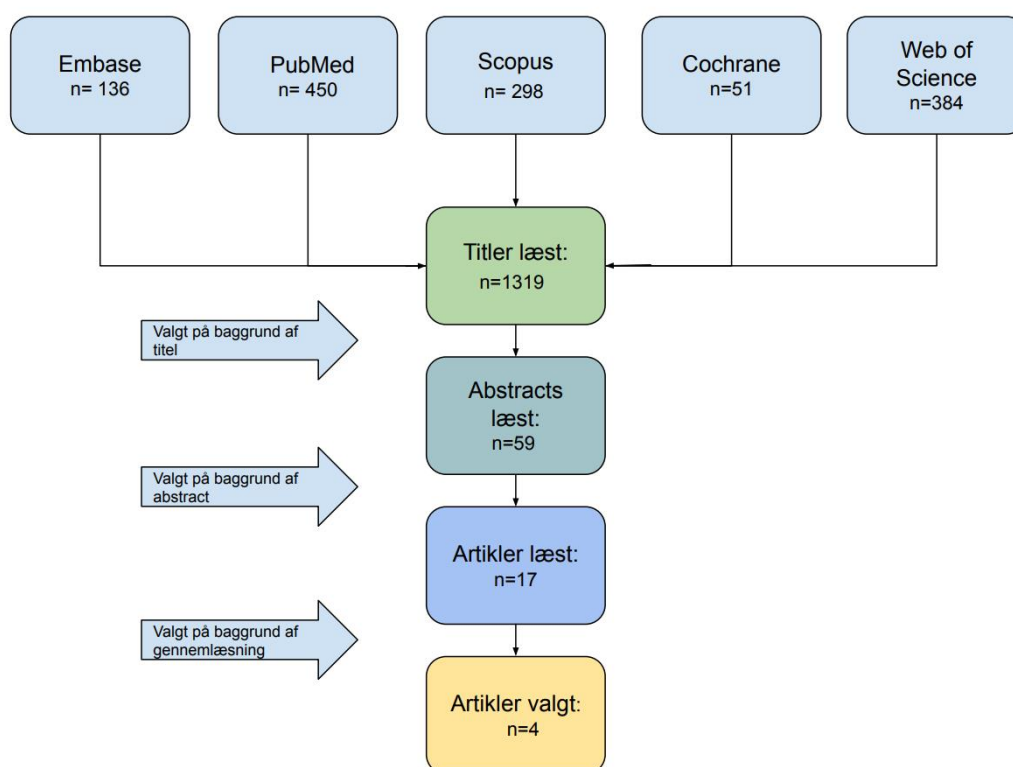
Tabel 7: In- og eksklusionskriterier for udvælgelse af studier

	Inklusionskriterier	Eksklusionskriterier	Begrundelse
Målgruppe	Ældre mennesker +65 år	Der kan medtages studier, som også har andre målgrupper, dog skal ældre mennesker +65 år være en af dem.	Forskningsspørgsmålet retter sig mod denne målgruppe.
Sprog	Dansk, engelsk, svensk, norsk	Øvrige	Artiklerne skal kunne læses og forstås af den studerende.
Land	Studier fra vestlige lande som er sammenlignelige med en dansk kultur og kontekst	Øvrige	Studiernes fund skal være relevante for en dansk kommunal kontekst.
Indhold	Samskabelsesaktiviteter rettet mod at involvere ældre mennesker i samskabelse i en kommunal eller offentlig kontekst	Involvering af ældre i forskning Involvering af ældre ifm. hospitalsindlæggelser og medicinhåndtering Involvering af ældre ifm. udvikling af ny teknologi	Forskningsspørgsmålet retter sig mod involvering af ældre mennesker i samskabelse, og derfor ønskes der ikke studier, hvor det vurderes, at formålene ikke er relevante for dette speciales fokus.
Type af studier	Empiriske studier	Editorials, discussion papers, bøger, kapitler, anbefalinger	Der ønskes kun studier, som har udført aktiviteter og initiativer på samskabelsesområdet.

Derefter blev titler på de fremsøgte artikler læst, og de relevante overført til referencehåndteringsprogrammet *RefWorks* med henblik på, at det her var muligt at fjerne dubletter før den videre screening af artikler. Efter læsning af titler blev 15 artikler sorteret fra på dubletter. Det resulterede i 59 artikler. Dernæst blev abstracts for de 59 artikler læst, og med

baggrund i in- og eksklusionskriterierne, blev 17 artikler valgt til gennemlæsning. Slutteligt blev 4 artikler udvalgt til at indgå i diskussionen af involvering af ældre i samskabelse. De 4 studier blev valgt, fordi de alle bidrog med viden om, hvordan ældre mennesker på forskellig vis kan involveres i samskabelse på baggrund af erfaringer fra tidligere projekter. Hele udvælgelsesprocessen er skitseret i tabel 8.

Tabel 8: Udvalgelse af studier til den systematiske litteratursøgning

Kritisk vurdering af studier

Efter udvælgelsen af de 4 artikler, blev der foretaget en kvalitetsvurdering. Kvalitetsvurderingen havde til formål at vurdere studiernes troværdighed og pålidelighed (Buus et al., 2008), hvilket vil få betydning for, hvor meget studiernes resultater skal vægtes, når de inddrages i diskussionen. Et studie med en lav kvalitet vil således blive vægtet mindre end et studie med en højere kvalitet. Til kvalitetsvurderingen blev tjeklisten for kvalitative studier fra Joanna Briggs Institute (JBI) anvendt (The Joanna Briggs Institute, 2017). Kvalitetsvurderingen af studierne kan findes i bilag 4.

6. Analyse

Analysen af data fra interviews med de kommunalt ansatte samt de kommunale dokumenter havde til formål at danne en fortolkning af kommunernes forståelser og erfaringer med samskabelse, og betydningen for ældres muligheder for repræsentation og indflydelse. Analysen var jf. det teorifortolkende casestudiedesign en fortolkningsproces mellem den indsamlede empiri fra cases og de valgte teorier (Antoft, Salomonsen, 2013).

6.1 Analysestrategi

Dahlager og Fredslunds udlægning af en hermeneutisk analysestrategi bestående af 4 trin danner baggrund for analysen af data fra dokumenter og interviews. Sammenhængen mellem analysestrategien og den filosofiske hermeneutik består i, at der gennem analysestrategien søges efter at opnå en ny forståelse for kommunernes erfaringer og forståelser og slutteligt dannes en ny fortolkning. I det følgende præsenteres Dahlager og Fredslunds analysestrategi samt hvordan denne appliceres.

Dahlager og Fredslunds 4-trins hermeneutiske analysestrategi består af trinene; *helhedsindtryk*, *meningsbærende enheder identificeres*, *operationalisering* samt *rekontekstualisering og hermeneutisk fortolkning* (Dahlager, Fredslund, 2012). Analysestrategien appliceres med udgangspunkt i det teorifortolkende, multiple casestudiedesign. Teoriene blev inddraget i den *hermeneutiske fortolkning* med det formål at beskrive og forklare forskelle og ligheder i kommunernes forståelser og erfaringer i en komparativ analyse (Antoft, Salomonsen, 2013). Teoriernes rolle i analysen er at bidrage til at identificere mønstre i det empiriske materiale og slutteligt danne en fortolkning med afsæt i teorien (Ibid.).

Trin 1 og trin 2 vil blive udført særskilt for henholdsvis interviewene og dokumenterne. I trin 3 analyseres hver enkelt case for sig med det formål at udlede centrale kategorier på tværs af interviews og dokumenter fra casen. I trin 4 analyseres på forskelle og ligheder på tværs af de to cases med afsæt i teoriene.

I det første trin, *helhedsindtryk*, tages der et fænomenologisk udgangspunkt, hvilket betyder, at teksten tilgås så åbent som muligt uden at lade sig styre for meget af forforståelsen (Dahlager,

Fredslund, 2012). I trin 2 sker der en organisering af teksterne, hvor der er fokus på at identificere meningsbærende enheder, som organiseres i kategorier (Ibid.). De meningsbærende enheder udgøres af citater fra interviews og dokumenter, som handler om de erfaringer og forståelser, kommunerne har. Der udvælges meningsbærende enheder med baggrund i at identificere, om der optræder nogle af de samme temaer fra problemanalysen i empirien, da de fordomme så vil kunne bekræftes. Der udvælges også meningsbærende enheder, som viser sig at udfordre fordommene fra problemanalysen samt helt nye perspektiver, som også siger noget om kommunernes forståelser og erfaringer. De meningsbærende enheder inddeles i kategorier med baggrund i det, de handler om.

I trin 3 i Dahlager og Fredslunds analysestrategi sker der en operationalisering af kategorierne fra trin 2 (Dahlager, Fredslund, 2012). Det betyder, at kategorierne fra trin 2 gennemgås nøjere, og det undersøges blandt andet, om nogle kategorier skal slås sammen eller analyseres på en anden måde (Ibid.). Operationaliseringen sker for hver af de to cases, således at der fremkommer centrale kategorier om forståelserne og erfaringerne i hver enkelt case.

I trin 4 bringes de to cases sammen med inddragelse af Tortzens (2019) samskabelsesforståelser og Nabatchi, Sancino & Sicilias (2017) typologi over samskabelsens variationer til den hermeneutiske fortolkning. Her sker der ifølge Dahlager og Fredslund en rekontekstualisering og hermeneutisk fortolkning, hvor fokus er på at knytte kategorierne fra trin 3 sammen ved at se på relationerne mellem dem (Dahlager, Fredslund, 2012). Her bør sagen ses i sin helhed og dens kontekst, hvilket kan gøres med afsæt i teori, som kan skabe nye fortolkninger og dermed en rekontekstualisering (Ibid.). I trin 4 vil der ske en hermeneutisk fortolkning. Teorierne anvendes til at fortolke på forskelle og ligheder (Antoft, Salomonsen, 2013) i kommunernes erfaringer og forståelser af samskabelse. Appliceringen af analysestrategien fremgår af tabel 9.

Tabel 9: Appliceringen af Dahlager og Fredslunds hermeneutiske analysestrategi

Dahlager og Fredslunds hermeneutiske analysestrategi	Appliceringen af analysestrategien
Trin 1: <i>Helhedsindtryk</i>	<u>Interview:</u> • I transskriberingsfasen sker et foreløbigt helhedsindtryk. • Transskriptionerne læses igennem med det formål at være åben overfor de ansattes erfaringer.

	<u>Dokumenter:</u> Dokumenterne læses igennem i deres fulde længde med det formål at være åben overfor det, kommunerne skriver om samskabelse.
Trin 2: <i>Meningsbærende enheder identificeres</i>	- Meningsbærende enheder identificeres i hvert enkelt interview og dokument. Disse tilgås med fordommene fra problemanalysen med fokus på erfaringerne og forståelserne af samskabelse. - Der er åbenhed for, at empirien kan bringe nye indsigter og perspektiver for at muliggøre horisontsammensmeltning. - Hvert interview og dokument inddeles i meningsbærende enheder, som sorteres i kategorier på baggrund af det, de handler om.
Trin 3: <i>Operationalisering</i>	De to cases analyseres hver for sig. - Der kigges på tværs af kategorierne og de meningsbærende enheder fra interview og dokumenter i den enkelte case. Disse operationaliseres med henblik på dannelse af kategorier på tværs af metoderne. - Der udledes centrale kategorier for den enkelte case, som har betydning for erfaringerne og forståelserne af samskabelse. - Resultaterne af trin 3 vil resultere i en præsentation af de to cases, og hvad der kendetegner forståelser og erfaringer i hver case.
Trin 4: <i>Rekontekstualisering og hermeneutisk fortolkning</i>	Med afsæt i teorierne analyseres på tværs af de to cases efter forskelle og ligheder mellem dem. - Det sker via en rekontekstualisering af kategorierne fra trin 3 med afsæt i Tortzens (2019) samskabelsesforståelser samt Nabatchi, Sancino & Sicilias (2017) typologi over samskabelsens variationer. Teorierne bruges som afsæt til at analysere på forskelle og ligheder mellem cases (Antoft, Salomonsen, 2013). - Resultatet er en hermeneutisk fortolkning af kommunernes forståelser og erfaringer med samskabelse samt betydning for de ældres muligheder for repræsentation og indflydelse.

6.2 Den teoretiske referenceramme

I det følgende præsenteres de to teorier, som udgør den teoretiske referenceramme i analysen, og som anvendes til at fortolke empirien. Tortzens teori er anvendt i problemanalysen, så her skitseres hovedtrækkene ved de begreber, som anvendes i analysen.

6.2.1 Effektivitets- og empowermentsamskabelse

Tortzen (2019) skelner mellem to dominerende hovedretninger af samskabelse; *effektivitetssamskabelse* og *empowermentsamskabelse* (Tortzen, 2019). Hovedretningerne betegner to forskellige forståelser af samskabelse, og skal anses som to idealtyper, da der i praksis ofte ses et overlap imellem dem (Ibid.). Tortzens teori kan anvendes til at analysere kommunernes forståelser af, hvad samskabelse er, og hvad samskabelsens formål er. Dertil kan teorien nuancere kommunernes syn på, hvem deltagerne i samskabelse er, hvad deltagernes bidrag skal udmønte sig i samt hvornår i processen, kommunerne inviterer deltagere med. Det kan have betydning for graden af indflydelse, der tildeles de ældre, der deltager i samskabelse i de to cases samt hvilke ældre, der deltager.

Effektivitetssamskabelse udspringer af New Public Management som styreform, og fokus er på samskabelse som middel til mere effektivitet, kvalitet og målretning af den offentlige service, som en vej til bedre udnyttelse af knappe offentlige ressourcer (Ibid.). Forståelsen præsenterer også et borgersyn. Borgeren er en medproducent af de offentlige serviceydelser, og der er fokus på at øge borgernes bidrag til velfærdsproduktionen som en måde at udnytte de offentlige ressourcer, hvortil borgerne anses for redskaber i serviceproduktionen (Ibid.). Samtidig anses borgerne for at være rationelle aktører, som har fokus på, hvad der tjener dem selv bedst, og der er opmærksomhed på, hvilke ressourcer og motiver, borgerne har (Ibid.). Samskabelsen vurderes på dens bidrag i økonomiske termer, da essensen i denne forståelse af samskabelse er økonomisk i kraft af, at den udspringer af New Public Management-paradigmet (Ibid.). I denne forståelse af samskabelse inviteres borgerne med, når velfærdsydelser skal designes og produceres, det vil sige på output-siden (Ibid.), hvilket vurderes i overensstemmelse med forståelsen af, at formålet med borgernes bidrag er effektivisering og kvalificering af de offentlige velfærdsydelser.

Som modsætning er *empowermentsamskabelse* et middel til empowerment af borgerne gennem inddragelse af borgerne i styring og udvikling af velfærd (Ibid.). Det forstås som en måde at sikre borgerne en større ejerskabsfølelse og legitimitet over de udviklede løsninger og prioriteringer, og

har dermed et demokratisk potentiale (Ibid.). Formålet med samskabelsen i denne forståelse er øget legitimitet i forhold til prioritering af den offentlige velfærd såvel som i planlægning og produktion (Ibid.). I denne forståelse deltager borgerne også på input-siden, det vil sige i udviklingsfasen i udvikling af strategier og politikker (Ibid.). Dertil er synet på borgerne, at de er aktive og forventes at tage initiativ, også via civilsamfundsorganisationer og lokale partnerskaber (Ibid.). Devisen er samskabelse som netværksbaseret samarbejde, og værdien er i form af netværk mellem deltagerne og øget social kapital (Ibid.). Borgernes deltagelse skal endvidere resultere i en større ejerskabsfølelse (Ibid.). Dertil ændrer samskabelsen på, hvilke roller, borgerne har i velfærdssamfundet, da de tildeles mere magt (Ibid.). Dog kan det være en udfordring for de offentlige institutioner at håndtere denne forandring, som også kræver, at de offentlige medarbejdere er villige til at afgive indflydelse til borgerne samt er i besiddelse af de rette kompetencer til at indgå i samarbejdet (Ibid.).

6.2.2 Typologi over samskabelsens variationer

Nabatchi, Sancino & Sicilia (2017) har udviklet en typologi over samskabelsens variationer, som kan anvendes som refleksion over, hvem der involveres, hvornår der involveres samt hvad der samskabes om (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017). Teorien kan bidrage med en analyse af de forskellige opfattelser, som kommunerne kan have i relation til den magt, som de ældre tildeles i samskabelsen. Hertil også de roller, som kommunerne tildeler de ældre, og hvornår i processen, de ældre inddrages, da det kan sige noget om, hvor meget indflydelse, kommunerne ønsker, at de ældre skal have i samskabelsen og på hvilke punkter.

Her skelnes mellem tre typer af samskabelse, som defineres ud fra, hvem deltagerne i samskabelsen er. De tre typer er: *individual coproduction*, *group coproduction* og *collective coproduction* (Ibid.), som fremover benævnes på dansk. I den *individuelle samskabelse* har borgeren en klient eller kunderolle, og indgår som enkeltperson i et samarbejde med en offentlig ansat i en aktivitet, som har til formål at gavne borgeren (Ibid.). I *gruppesamskabelse*, samarbejder en gruppe af borgere med samme karakteristika med offentligt ansatte om at udvikle initiativer, der kan gavne den gruppe, de repræsenterer (Ibid.). *Kollektiv samskabelse* sker når grupper af borgere samarbejder med offentligt ansatte om at udvikle initiativer, der kan gavne hele lokalsamfundet eksempelvis i form af budgetprioriteringer eller udvikling af sundhedsplaner for et lokalområde (Ibid.). Desuden

skelner Nabatachi et al. (2017) i deres typologi mellem hvornår i processen, samskabelsen finder sted. Der skelnes mellem fire typer af samskabelse: *co-commissioning*, *co-designing*, *co-delivery* og *co-assessment* (Ibid.). *Co-commissioning* sker, når borgerne inviteres med på strategisk niveau i identificering og prioritering af offentlige midler (Ibid.). *Co-designing* er når borgerne er med til at udvikle og planlægge offentlige services (Ibid.). *Co-delivery* betyder, at borger og det offentlige samarbejder om at levere offentlige ydelser, og *co-assessment* refererer til, at borgerne er med til at evaluere og monitorere offentlige services (Ibid.).

7. Resultater af analyse

I afsnit 7.1 præsenteres først centrale temaer for de to cases og de forskelle og ligheder i, som viser sig mellem interviewene og dokumenterne, som det er fremkommet i trin 3 i analysestrategien. I afsnit 7.2 præsenteres dernæst resultaterne fra analysestrategiens trin 4, som med afsæt i den teoretiske referenceramme vil resultere i en hermeneutisk fortolkning af kommunernes forståelser og erfaringer med samskabelse på ældreområdet.

Informanterne er anonymiserede og således vil deres jobtitel og nærmere oplysninger om deres jobfunktioner ikke fremgå. Tabel 10 viser, hvordan informanterne vil blive benævnt i analysen, samt i hvilke kommuner, de arbejder.

Tabel 10: Oversigt over informanterne

Oversigt over informanterne	
Informant 1 (I1)	Kommunal ansat i Case A
Informant 2 (I2)	Kommunal ansat i Case A
Informant 3 (I3)	Kommunal ansat i Case B

7.1 Præsentation af de to cases

7.1.1 Case A

I Case A fremkommer der forskellige formål med samskabelsen på tværs af interview og dokumenter. I Dok1 beskrives formålet som at sikre det gode ældreliv for kommunens ældre borgere:

"[...] skal bidrage til, at Case A fortsat kan tilbyde den bedste ramme for ældres liv og udfoldelser - og dermed fastholde et værdigt, trygt og godt liv for ældre borgere i Case A." (Dok1, s. 2)

En af de kommunalt ansatte udtrykker imidlertid, at samskabelsen har et ressourcemæssigt formål, idet kommunens ressourcer er for få i forhold til at kunne dække behovene hos de ældre (I2, l. 102-107). Hertil supplerer den anden kommunalt ansatte med, at formålet er at få de ældres perspektiver på, hvilke behov, de ældre har for at kommunen kan adressere den ældre befolknings meget forskellige behov (I1, l. 122-125).

De kommunalt ansatte udtrykker en meget bred forståelse af, hvad der kan kaldes samskabelse.

"Det synes jeg måske er sådan en eller anden form for spektrumbeskrivelse. Altså fra at vi egentlig bare hører, og har dialoger og på den måde udvikler noget sammen. Til at prøve at sætte, hvad kan man sige, den her samskabelse på struktur og på formel." (I2, l. 40-43)

Desuden forstår den kommunalt ansatte samskabelse også som mere organiserede aktiviteter i form af borgermøder, arbejdsgrupper og kommunens opgaveudvalg (I2, l. 50-53). I dokumenterne fremkommer i højere grad en forståelse af samskabelse som en sparring mellem de ældre og kommunalpolitikere (Dok1, s. 1). Der er således forskelle på, hvad der forstås ved samskabelse på tværs af interviews og dokumenter, men der fremkommer en enighed på det punkt, at samskabelse involverer en dialog mellem kommune og borgere.

I Case A kan det udledes, at ældres vej til indflydelse i samskabelse er repræsentativ. I samskabelsen er ti ældre repræsenterede, og de afspejler blandt andet forskellige aldersgrupper (Dok1, s. 2), hvilket kan forstås som at kommunen ønsker at involvere repræsentanter fra forskellige segmenter i ældrebefolkningen, som kan bidrage med forskellige synspunkter.

"Man kunne også have sagt, hvorfor skal det være ældre overhovedet? Fordi, det er jo fremtiden. Hvorfor tager vi ikke nogen unge og blander dem? Det kunne man også mene. Så her er det sådan

lidt en blanding af både nogle, der er rent faktisk ældre, ældre. Nogle der bor i eget hjem, og nogle der ikke gør. Og så videre. Nogle der er pårørende. Og nogle der egentlig bare er interesserede i området.” (I2, l. 162-165)

De ældre skal selv melde sig til samskabelsen ved at indsende en motivation (I1, l. 197-198). I den forbindelse er de kommunalt ansatte bevidste om, at det primært er de ressourcestærke ældre, som melder sig (I2, l. 333-335). Samtidig er det også et ønske fra kommunens side, at de deltagende ældre er aktive, kritiske og tør sige deres mening, da kommunen ønsker, at de ældre udfordrer de kommunale perspektiver (I2, l. 223-227). I dokumenterne fremstår også et ønske om, at borgerne selv melder sig, og tager initiativ til samskabelse (Dok2, s.3), og i den forbindelse er det kommunens ambition at understøtte og hjælpe borgerne videre med deres initiativer uden at tage ejerskabet fra dem (Dok2, s.2). Dog udtrykker kommunen også i dokumenter og i interview en bevidsthed om, at den ønsker at engagere de ældre, som ikke ellers er tilbøjelige til at deltage. Hertil har kommunen forsøgt at annoncere bredt de steder, hvor de ældre færdes (I2, l. 354-355), og i dokumenterne nævnes mulighederne for mere opsøgende og innovative rekrutteringsmetoder for at få flere stemmer med (Dok2, s. 3).

7.1.2 Case B

I Case B er et af de centrale mål med samskabelsen ifølge den kommunalt ansatte at imødekomme borgernes ønsker og sikre, at de ældre får en indsats, der er tilpasset deres reelle behov (I3, l. 21-23). Samtidig fremkommer også i dokumentet et mål om, at samskabelsen kan kvalificere og udvikle velfærds løsninger, men også give de ældre et større ejerskab og ansvarsfølelse.

”Devisen er, at ”Vi kan mere sammen, end vi kan hver for sig”, og fokus er på at kvalificere kommunens velfærds løsninger - både økonomisk og indholdsmæssigt – samt understøtte borgernes ejerskab og ansvarsfølelse overfor egen situation.” (Dok3, s. 11)

Der fremkommer fælles opfattelser af, hvad samskabelsen kan bidrage med på tværs af interviews og dokumenter som en måde at give borgerne den rigtige indsats. Dog er opfattelserne i dokumenterne også, at samskabelsen kan sikre tilliden til det offentlige system, og at borgerne gennem samskabelsen engageres i udviklingen af velfærdssamfundet (Dok3, s. 10). På tværs af dokumenter og interviews forstås samskabelse endvidere som et bredt samarbejde mellem kommunen og relevante aktører i lokalsamfundet (Dok3, s. 8, I3, l. 162-164).

I Case B er de frivillige foreninger en ressource, som spiller en stor rolle i samskabelsen ved at være involveret på flere niveauer i processen. Det begrundes med, at den kommunalt ansatte oplever, at de frivillige har mange ressourcer, og har en anden viden og et andet blik på de udfordringer, de ældre kan have (I3, l.182). Derfor er de frivillige oftest inviteret med i samskabelsen, da den kommunalt ansatte oplever, at de også kan udfordre og byde ind med andre perspektiver (I3, l. 185-187). De frivilliges vigtige bidrag til samskabelsen er også udtrykt i dokumentet, og kommunen anerkender de frivillige forenings bidrag som meget værdifuldt for kommunen (Dok3, s. 13).

"Fra hjemmehjælpsområdet er indsatsen "Mine Værdifulde Ressourcer" et andet eksempel på en samskabende proces, hvor frivillige organisationer fra start har været med til at udvikle og forme et konkret tilbud til vores borgere." (Dok3, s. 13)

De frivillige i Case B inviteres således med i samskabelsen og har indflydelse på de indsatser, der udvikles. Det kan udledes, at de ældre i Case B kan få indflydelse i samskabelsen gennem de frivillige foreningers bidrag.

I dokumentet udtrykkes et ønske om, at kommunen indtager en fleksibel rolle i samskabelsen (Dok3, s. 14), og der lægges vægt på, at kommunen vil understøtte borgernes initiativ. Kommunen vil således samskabe tidligt i processen, og være tilgængelig for både borgere og andre aktører, der ønsker at samarbejde med kommunen (Dok3, s.12). Der er dog en bevidsthed fra den kommunalt ansatte om, at ikke alle ældre finder vej til samskabelsen gennem traditionelle metoder som eksempelvis borgermøder. Her er erfaringen, at det er de aktive, som møder op, oftest i form af foreningsrepræsentanter.

"Ja, vi har lige haft et borgermøde omkring netop opbygningen af det her nye plejecenter. Og det var jo meget de ældre, som i forvejen på en eller anden måde er involveret i, ikke arbejdet med plejecenteret nødvendigvis, men repræsentanter, som sidder i brugerpårørenderåd, for eksempel. Der var repræsentanterne fra Seniorrådet og de der ting." (I3, l. 326-329)

Hertil ønsker kommunen i dokumentet at sætte fokus på at involvere borgerne på andre måder (Dok3, s.11) og det beskrives, at kommunikationen og tilgængeligheden kan have en indflydelse i den forbindelse (Dok3, s. 15). Den kommunalt ansatte udtrykker også en bevidsthed om, at det kan være fordelagtigt at involvere borgerne på andre måder (I3, l. 253). Det fremkommer, at Case B er bevidst om, at de ældre skal involveres på forskellige måder, men samtidig giver kommunen i dokumentet udtryk for en forventning om, at de ældre også selv tager initiativ til at samskabe om projekter.

7.2 Syntese af analysens resultater

I det følgende præsenteres resultaterne af den hermeneutiske fortolkning fra analysens trin 4, som går på tværs af de to cases. Resultatet er følgende syv hovedkategorier: *KAT1: Samskabelse med afsæt i en effektivitetsforståelse*, *KAT2: Samskabelse med afsæt i en empowermentforståelse*, *KAT3: De ældre deltager i samskabelsen på individ, gruppe- og kollektivt niveau* samt *KAT4: De ældres varierende repræsentation i samskabelsen*, *KAT5: En faglig og politisk ramme for de ældres muligheder for indflydelse*, *KAT6: De ældre kan udfordre kommunernes perspektiver*, *KAT7: Kommunerne har erfaring for, at det er de ressourcestærke, der deltager*. Dertil har kategorierne også tilhørende underkategorier.

Kategorierne er fremanalyseret på baggrund af identificeringen af de meningsbærende enheder på tværs af de to cases. Identificeringen er sket med afsæt i den teoretiske referenceramme, som blev anvendt til fortolkningen af forskelle og ligheder mellem cases. Der præsenteres et udsnit her i tabel 11. I bilag 5 fremgår også et uddrag af kodningen.

Tabel 11: Udsnit fra et eksempel på en kategori med tilhørende meningsbærende enheder

Kategori	Meningsbærende enheder	Meningsbærende enheder
	Case A	Case B
Samskabelse med afsæt i en effektivitetsforståelse	<i>"Det er jo rimelig oplagt. Vi mangler simpelthen en brik. Og det er en ressourcebrik. Ressourcebrikken ligger ikke i kroner og øre og i hænder i kommunen. Den ligger et andet sted. Og det er ret oplagt, synes jeg at inddrage dem, det handler om. Og dem der er tættest på dem, det handler om."</i> (I1, l. 508-511)	<i>"Ældreområdet i Case B skal være klar til at imødekomme de krav, der kommer og sikre et velfungerende ældreområde, der er i stand til at løse velfærdsopgaven for kommunens svageste ældre borgere."</i> (Dok3, s. 5)

7.2.1 KAT1: Samskabelse med afsæt i en effektivitetsforståelse

I både Case A og Case B forstås samskabelse som et svar på de udfordringer, kommunerne står over for økonomisk på grund af en demografisk udvikling med en voksende ældre befolkning. Det kræver en anderledes prioritering (Dok3, s. 5), og bedre udnyttelse af de offentlige ressourcer (I2, l. 508-511). Her pointerer en offentligt ansat i Case A, at kommunen er i mangel på ressourcer til at håndtere den voksende ældrebefolkning med mange forskellige behov, hvortil samskabelse ses som en del af løsningen på denne udfordring (I2, l. 102-107).

Samskabelse giver effektivisering

Det kan tolkes, at der i begge kommuner fremkommer en *effektivitetsforståelse* (Tortzen, 2019) af samskabelsen, som præsenteres på tværs af interviews og dokumenter.

"Det er jo rimelig oplagt. Vi mangler simpelthen en brik. Og det er en ressourcebrik. Ressourcebrikken ligger ikke i kroner og øre og i hænder i kommunen. Den ligger et andet sted. Og det er ret oplagt, synes jeg at inddrage dem, det handler om. Og dem der er tættest på dem, det handler om." (I2, l. 508-511)

Heraf kan det fortolkes, at den kommunalt ansatte forstår formålet med samskabelsen som en måde at inddrage nye ressourcer i velfærdsproduktionen, da kommunens ressourcer er

begrænsede. Det er i tråd med *effektivitetssamskabelsen*, hvor fokus er på det økonomiske aspekt, og på hvordan den offentlige service kan effektiviseres, og målrettes som et svar på netop ressourceknaphed (Tortzen, 2019). Når den kommunalt ansatte giver udtryk for, at kommunen ønsker at inddrage de ældre, kan det tolkes som at kommunen har behov for de ældres perspektiver på, hvordan udfordringen med den manglende ressourcebrik kan løses. Det er i tråd med *effektivitetsforståelsen*, hvor borgerne anses for rationelle aktører, der kan medvirke til at sikre kvalitet og brugertilfredshed i den offentlige service (Tortzen, 2019). Dermed kan det fortolkes, som at inddragelsen af de ældre i samskabelsen også kan bidrage til, at kommunen kan opnå validering fra de ældre af de beslutninger, der bliver truffet. Den samme *effektivitetsforståelse* præsenteres i Dok3 fra Case B.

”Den overordnede ramme for, hvorfor Case B ønsker at arbejde samskabende, er: Merværdi i opgaveløsningen, Nye og bedre løsninger med de midler, vi har [...]” (Dok3, s. 11)

Her kan drages ligheder mellem de to kommuner, da Case B ligeledes forstår samskabelsen som måde at effektivisere de offentlige ressourcer og skabe innovative løsninger uden at det koster ekstra. I *effektivitetsforståelsen* er rationalet bag samskabelsen i høj grad økonomisk med fokus på, hvordan samskabelsen også kan bidrage med innovation i opgaveløsningen (Tortzen, 2019). I Case A er der også fokus på, at samskabelsen skal bidrage med innovative løsninger (Dok1, s.2.), og der er en forventning til de ældre om, at de tænker nyskabende og innovativt (I2, l. 225-226). Denne forståelse udspringer af New Public Management som styringsform, og det kan fortolkes som at samskabelsen forstås som en måde at sikre, at kommunerne får skabt mere værdi i velfærdsløsningerne og dermed også en bedre ressourceudnyttelse.

Samskabelse kan kvalificere løsninger

Samtidig med at kommunerne forstår samskabelse som en vej til bedre ressourceudnyttelse, fremkommer der også en forståelse af samskabelsen som en vej til at højne kvaliteten i velfærdsløsningerne.

”Devisen er, at ”Vi kan mere sammen, end vi kan hver for sig”, og fokus er på at kvalificere kommunens velfærds løsninger - både økonomisk og indholdsmæssigt [...]” (Dok3, s. 11)

Det pointeres også i Dok2 fra Case B, at kommunen skal være klar til at imødekomme de ældres krav til et velfungerende ældreområde (Dok3, s.5). Så desuden kan det fortolkes, at kommunerne forstår samskabelse som en måde at inddrage de ældre i det kommunale udviklingsarbejde på ældreområdet, fordi de dermed også kan sikre en validering og dermed imødekommelse af de ældres krav.

”Altså, det er jo oplagt, at vi mangler nogle ressourcer til at løfte opgaven. Altså, der bliver for mange. Behovene bliver for forskellige. Og der er for få uddannede, der kan løfte opgaven. Så derfor så har vi sådan et helt klart behov for, at vi går sammen og finder ud af, hvordan kan vi sikre en god ældreservice eller et godt ældreliv eller hvad vi nu skal kalde det. Sammen.” (I2, l. 102-105)

Heraf kan det fortolkes, at forståelsen af de ældres bidrag til samskabelsen relaterer sig til, at kommunerne har behov for kvalificering af velfærds løsninger. Samtidig kan det fortolkes som at samskabelsen i begge kommuner udspringer af udfordringerne med en demografisk udvikling med en voksende ældrebefolkning, som vil presse kommunernes budgetter fremover. Dermed skal der prioriteres anderledes (Dok3, s.5). I den forbindelse ønsker begge kommuner at inddrage de ældre selv, hvortil det kan fortolkes, at kommunerne dermed også sikrer sig, at de udviklede løsninger er målrettede de ældres behov. I tråd med *effektivitetsforståelsen* kan det lede til netop mere effektivitet og dermed bedre ressourceudnyttelse (Tortzen, 2019).

Det kan således fortolkes at der i begge kommuner ser ud til at herske en forståelse af samskabelse som en vej til effektivisering af de offentlige midler, men også som en vej til at sikre, at de udviklede løsninger imødekommer de ældres behov, hvilket skal resultere i målrettede velfærds løsninger og bedre kvalitet.

7.2.2 KAT2: Samskabelse med afsæt i en empowermentforståelse

I både Case A og Case B fremkommer også en forståelse af samskabelse som en måde at give borgerne større indflydelse ved at inddrage dem i udviklingen af velfærds løsninger og dermed sikre en bedre ældrepleje (I3, l. 27-33, I2, l. 43-46). Det er en central del af *empowermentforståelsen*, hvor et af rationalerne bag samskabelse handler om at overdrage mere magt til borgerne, fordi det borgerne anses for aktive parter i velfærdssamfundets udviklingsarbejde (Tortzen, 2019).

Samskabelse giver ejerskab og et stærkere demokrati

I kommunerne fremkommer en forståelse af samskabelse som en måde at give borgerne større ejerskab. Det er i tråd med *empowermentforståelsen*, hvor fokus er på, at samskabelsen kan bidrage til at give borgerne et større ejerskab over de udviklede velfærds løsninger (Tortzen, 2019).

”Men, at borgerne skal involveres, men egentlig ikke bare involveres, de skal også ligesom på en eller anden måde tage, føle et ejerskab ind i deres egen, jamen [...]. Hvad er det for nogle tilbud, de modtager fra kommunen, ikke altså.” (I3, l. 33-?)

Det kan fortolkes, som at den kommunalt ansatte forstår samskabelsen som en måde at involvere de ældre borgere i de tilbud og projekter, som kommunen arbejder med, hvilket har til formål at give de ældre en større ejerskabsfølelse. Endvidere kan det fortolkes, som at der også i Case A er den samme forståelse af, at samskabelse kan føre til en større ejerskabsfølelse hos de ældre.

”Det giver mulighed for fælles ideudvikling og for gensidig læring, der kan skabe nye, bedre løsninger og større ejerskab.” (Dok2, s. 4)

En styrket ejerskabsfølelse er netop i tråd med *empowermentforståelsen*, hvor samskabelsen her til hensigt at overdrage mere indflydelse til borgerne, da der derigennem kan skabes bedre løsninger, som borgerne føler et ejerskab overfor (Tortzen, 2019). Det relaterer sig til, at det også er centralt i denne forståelse, at samskabelsen har et demokratisk potentiale (Tortzen, 2019), hvilket også udtrykkes i Case As forståelse af, hvad samskabelse kan bidrage til.

"Vi skal skabe endnu mere sammen, fordi løsningerne bliver bedre og det styrker det lokale demokrati." (Dok2, s. 1)

Der er således en forståelse af, at inddragelsen af de ældre borgere i samskabelsen virker styrkende for demokratiet, da de deltagende ældre tildes en stemme. I Case B er det demokratiske potentiale ikke direkte nævnt som en del af kommunens forståelse af, hvad samskabelsen kan.

Samskabelse giver styrket empowerment

Den kommunalt ansatte i Case B har fokus på, at samskabelse forstås som en måde at give de ældre borgere en stemme og indflydelse.

"Og borgeren skal kunne føle at, jamen, at de kan gøre. At de har noget at skulle have sagt omkring deres eget liv, også ikk?" (I3, l. 62-63)

Det kan endvidere fortolkes, at den kommunalt ansatte forstår samskabelse som en måde at styrke de ældre borgere ved at give dem selvbestemmelse over deres eget liv. Det fremstår også som centralt for den kommunalt ansattes forståelse af samskabelse, at de ældre borgere skal føle, at de kan påvirke de indsatser, som de modtager fra kommunen (I3, l. 27-33). Det kan fortolkes som at forståelsen af samskabelse i Case B handler om, at de ældre borgere skal have styrket empowerment gennem mere indflydelse på de beslutninger, der handler om dem. Samskabelse som en måde at styrke borgernes empowerment er også en del af forståelsen i Case A, hvor det fremgår, at samskabelsen skal medføre, at borgerne bliver styrket til at kunne leve det liv, de ønsker (Dok2, s.1). Dermed fremkommer der ligheder mellem de to kommunernes forståelse af samskabelse som en måde at give de ældre mere empowerment og styrke over deres eget liv. Dertil kan det fortolkes, at synet på de ældre borgere i kommunerne er i tråd med *empowermentforståelsens* borgersyn. Her er borgerne aktive medborgere fremfor forbrugere (Tortzen, 2019). Så når kommunerne ønsker at inddrage de ældre for at styrke deres empowerment,

kan det relateres til kommunernes syn på de ældre, som rationelle medborgere, der også skal tildeles indflydelse på de services, de modtager.

I Case B ønskes samarbejde med lokalsamfundet

Centralt i empowermentforståelsen er det endvidere, at det ikke kun er de enkelte borgere, der anses for deltagere i samskabelsen, men at der også kan skabes partnerskaber mellem kommunen og civilsamfundets aktører (Tortzen, 2019), som det er forståelsen i Case B.

"Ældreområdet skal skabe rammer, der understøtter et ligeværdigt samarbejde mellem lokalområdet og Case B, så både borgere og medarbejderes ressourcer bidrager til, at der sammen skabes de bedste og mest relevante resultater." (Dok3, s. 14)

Det kan fortolkes, at Case B er interesseret i at inddrage lokalsamfundet i samskabelsen, fordi der er en forståelse af, at lokalsamfundets ressourcer er værdifulde. Endvidere kan det fortolkes, at Case Bs forståelse af samskabelse er en måde at overlade indflydelse til lokalsamfundet. Det er i tråd med empowermentforståelsen, hvor civilsamfundets aktører tildeles en rolle som aktive parter i udviklingen af velfærdsløsninger, og samskabelse forstås som et netværksbaseret samarbejde mellem aktører fra det offentlige og det private (Tortzen, 2019). Her er det således ikke kun individuelle borgere, men civilsamfundet, der forstås som mulige deltagere. Case B giver udtryk for, at den netop ser sig selv som afhængig af at danne partnerskaber med aktører i lokalsamfundet (Dok3, s. 12). Hertil adskiller Case As forståelse af, hvem deltagerne i samskabelsen kan være, da forståelsen her i højere grad er, at det er individuelle ældre borgere, der skal involveres (Dok1, s.1).

Der fremkommer således ligheder i kommunernes forståelse af samskabelse som en vej til mere empowerment i form af større ejerskabsfølelse og empowerment hos de ældre. Der er dog forskelle i, hvem kommunerne anser for deltagere i samskabelsen. I Case B er forståelsen i højere grad rettet mod at inddragelse af civilsamfundet kan skabe bedre resultater, hvilket ikke viser sig på samme måde i Case As forståelse, hvor samskabelsens deltagere forstås som individuelle ældre borgere.

7.2.3 KAT3: De ældre deltager i samskabelsen på individ, gruppe- og kollektivt niveau

I kommunerne fremkommer der forskelle i de ældres muligheder for deltagelse i samskabelsen.

Gruppesamskabelse

Den kommunalt ansatte i Case B udtrykker, at det ofte er repræsentanter, som kommunen vælger at invitere ind.

"Og så prøver vi at få alle de relevante aktører ind. Så der er repræsentanter som regel fra både. Repræsentanter fra Seniorrådet, som jo gerne, som er valgt af de ældre borgere, ikke, i kommunen. Og repræsentanter fra den frivillige verden, de frivillige foreninger." (I3, l. 162-164)

Heraf kan det udledes, at deltagerne er repræsentanter for grupper af ældre, og at disse repræsentanter har til formål at medvirke i samskabelsen for at skabe forbedringer for de grupper af ældre, de repræsenterer. Dermed forstås, at der er tale om gruppesamskabelse, hvor deltagerne i gruppen deler de samme karakteristika (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017). Her må det formodes, at deltagerne alle er ældre. Således deltager disse ældre repræsentanter i et samarbejde med kommunen om at udvikle indsatser, som gavner de ældre borgere, de repræsenterer. Her nævnes det blandt andet, at de frivillige foreninger og Seniorrådet har medvirket til at udvikle henholdsvis en forebyggende indsats mod ensomhed hos ældre (Dok3, s. 13), og i en proces om udvikling af et nyt plejecenter i kommunen (I3, l. 117-119). Således er gruppesamskabelsen netop karakteriseret ved, at borgergrupper bidrager til at skabe forbedringer for den gruppe, de repræsenterer (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017).

Kollektiv samskabelse

Det står i modsætning til muligheden for deltagelse for de ældre i Case A. Her er deltagerne ikke grupper af ældre, men individuelle ældre borgere fra kommunen. De ældres deltagelse skal resultere i blandt andet pejlemærker, som kommunen kan anvende i arbejdet med at sikre et godt ældreliv for nuværende og fremtidige ældre (Dok1, s.1). Således kan denne form for samskabelse udledes som værende kollektiv samskabelse. Fokus er på at skabe forbedringer for forskellige grupper i samfundet (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017), her forstået som forskellige grupper af ældre, da netop forskelligheden i alderdommen ønskes adresseret.

"Nej, men så netop også det her med ældre som en målgruppe, hvad vil det sige? Altså at du, man har beregnet, man snakker stadig om det som +65, men man bliver jo ældre og ældre, og man forventningen er, man bliver længere på arbejdsmarkedet, så det er noget tilpasning af at snakke ind i - hvad er behovene? Hvor frisk er man, når man er 65?" (I1, l. 122-125)

Det kan endvidere udledes, at Case A ønsker at inddrage de ældre gennem kollektiv samskabelse, fordi de gerne vil have de ældres perspektiver på, hvordan det er at være ældre og få viden om, hvilke forskellige behov, som den brede gruppe af ældre har.

Individuel samskabelse

I Case B ønskes endvidere at inddrage de ældre i samskabelsen for at få deres perspektiver.

"Og der er jo, målgruppen jo frivillige og mennesker med demens og deres pårørende med inde i arbejdsgrupperne og med til at pege på, hvad giver mening og hvad giver ikke mening?" (I3, l. 73-75)

Det kan udledes heraf, at der også er individuel samskabelse i Case B. Her peges der på, at deltagerne er enkelte ældre, som i kraft af deres demensdiagnose, også er brugere af kommunens offentlige services, og i kraft heraf indgår i samskabelse. I den individuelle samskabelse anses borgerne netop som brugere, og de deltager i samskabelsen med det formål at påvirke den service, de modtager (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017).

Dermed kan det udledes, at begge kommuner ønsker at involvere de ældre i samskabelse, fordi de gerne vil lytte til de ældres erfaringer og behov. Dog er de ældres vej til deltagelse og dermed indflydelse i samskabelsen forskellig, og dermed er det også forskelligt, hvor meget indflydelse, de ældre får. I den kollektive samskabelse i Case A får de ældre indflydelse på udviklingen af ældreområdet som helhed, hvor de ældre i Case B får indflydelse på udvalgte grupper af ældre gennem gruppesamskabelse og på deres egne services gennem individuel samskabelse.

7.2.4 KAT4: De ældres varierende repræsentation i samskabelsen

I relation til de ældres muligheder for deltagelse, kan der også skelnes mellem hvornår i samskabelsesprocessen, kommunerne inviterer de ældre med, hvilket også kan have betydning for hvor meget indflydelse, der tildeles de ældre.

"Resultatet af [...] kan være principper eller pejlemærker, som Case A kan arbejde med og navigere og prioritere kommende velfærds løsninger for ældre ud fra." (Dok1, s. 2)

Det fremgår, at de ældre, som deltager i samskabelsen i Case A får indflydelse på prioriteringen af velfærds løsninger i kommunen. Kommunen har besluttet, at politikerne og borgerne skal samarbejde herom (Dok2, s.1). Heraf kan det udledes, at de ældre får indflydelse i den fase, som Nabatchi, Sancino & Sicilia (2017) benævner *co-commissioning*. De får således indflydelse på et niveau, som ellers er forbeholdt de politiske valgte, når de indgår i et samarbejde med politikerne om at identificere prioriteringer og fokusområder (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017). I Case B har de ældre ikke indflydelse på samme strategiske niveau i processen. Her fremgår det, at de ældre inviteres med i udviklingen af velfærds løsninger.

"Fra hjemmehjælpsområdet er indsatsen "Mine Værdifulde Ressourcer" et andet eksempel på en samskabende proces, hvor frivillige organisationer fra start har været med til at udvikle og forme et konkret tilbud til vores borgere." (Dok3, s. 13)

Når borgerne deltager i udviklingsfasen, er der ifølge Nabatchi, Sancino & Sicilia (2017) tale om *co-designing*, hvilket betyder, at borgerne er med til at designe velfærds løsninger (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017). I Case B kan det udledes, at formålet med de ældres deltagelse netop er et ønske om at inddrage de ældres erfaringer og perspektiver i udformningen af indsatserne, fordi det så kan skabe løsninger, der i højere grad imødekommer de ældres reelle behov.

"[...] men altså det at den ægtefælle sad der, og også kunne fortælle sin egen historie. Og kunne sige, det er fint det her, men det var ikke relevant for os på det her tidspunkt eller. Også kan gøre det sådan helt praksisnært." (I3, l. 317-320)

Det kan udledes, at borgeren her kan bidrage med sin egen erfaring ind i udviklingsfasen og dermed påvirke, hvordan den endelige indsats skal se ud. I *co-designing* er formålet netop at inkorporere borgerperspektivet i de offentlige services for at forbedre dem (Nabatchi, Sancino & Sicilia, 2017).

Der fremkommer forskelle i de ældres muligheder for indflydelse, da indflydelsen sker på forskellige stadier i samskabelsesprocesserne i de to kommuner. I Case A har de ældre indflydelse på et højere niveau i processen, når de sammen med politikerne samskaber om prioriteringer, hvortil de ældre i Case B først får indflydelse, når de politiske prioriteter er fastlagt. Tilgængæld kan de påvirke udformningen af konkrete velfærdsydelser, som kan komme dem selv og deres pårørende til gavn.

7.2.5 KAT5: En faglig og politisk ramme for de ældres muligheder for indflydelse

I begge kommuner er der grænser for, hvor meget indflydelse de ældre kan få i samskabelsen, og hvor langt kommunerne er villige til at gå med hensyn til de forslag, der kommer fra de ældre. Det skyldes blandt andet, at de ældre ikke er de eneste med en stemme.

"Altså deres perspektiver er vigtige, men det er ikke det eneste perspektiv. Nej, og nu sidder Respondent 1 og jeg der også for eksempel, og vi kunne have et fagligt perspektiv, hvor man nogle gange sidder og får tics af det, der bliver sagt, fordi det simpelthen fagligt er helt ude i hampen."
(I2, l. 234-237)

Her er det tydeligt, at der kan være en kløft i opfattelserne af, hvad der er en god idé at gøre. Det kan således også være udfordrende for de kommunalt ansatte i Case A, at de ældre bringer andre perspektiver i spil, hvis det ikke harmonerer med deres faglige perspektiver. Her fortæller en kommunalt ansat også, at der kan være behov for, at de sætter rammerne og forklarer de ældre, hvis der er noget, der ikke kan lade sig gøre (I2, l. 245-246). Her kan drages en parallel til Case B.

"At have et borgerperspektiv handler om at inddrage borgere og lade dem være med til at definere og indgå i løsninger. Det skal gøres i en ramme, hvor også faglighed og politiske prioriteringer spiller en meget væsentlig rolle." (Dok3, s. 8)

Det kan fortolkes som at begge kommuner således er eksplicite med hensyn til, at samskabelsen finder sted på kommunernes præmisser, og at de ældres ønsker og udsagn skal harmonere med den kommunale virkelighed, hvor der også er en politisk og faglig dagsorden, som har stor betydning.

Dermed kan det tolkes, at de ældres perspektiver i samskabelse kan gavne udvikling og prioritering, men at der også er grænser for, hvilke perspektiver, kommunerne ønsker at inddrage, og det kan sætte en begrænsning for de ældres indflydelse. Omvendt er formålet med de ældres kritiske bidrag i Case A også, at kommunen får nogle at spille bold op af, og som ikke bare føjer dem (I2, l. 223-227). Også i Case B anerkendes de frivillige for at turde stille de undrende spørgsmål (I3, l. 191-194).

Det kan således fortolkes som en balancegang for kommunerne på den ene side at inddrage de ældres perspektiver, men på den anden side også moderere, hvor meget indflydelse de ældre får. Dermed understreges det også, at kompleksiteten i samskabelsen er noget de to kommuner har tilfælles, hvortil de begge anerkender, at der er flere forskellige interesser, der skal tilgodeses i samskabelsen.

7.2.6 KAT6: De ældre kan udfordre kommunernes perspektiver

De kommunalt ansatte i begge kommuner giver udtryk for, at de er glade for det bidrag der kommer fra de ældre, som deltager i samskabelsen. Det skyldes blandt andet, at de ældre tør udfordre kommunernes perspektiver, og ikke er bange for at sige deres mening.

"Det er også typisk, nogle modne mennesker, som tør kalde, når noget er noget møg. Mit indtryk er, at det er nogle mænd og damer, kvinder, som råber vagt i gevær, hvis vi prøver at pådutte dem noget. Jeg tror ikke, vi kan løbe om hjørner med dem" (I2, l. 406-410)

Hertil opfatter den kommunalt ansatte i Case B også inddragelsen af de frivillige i samskabelsen som givende, fordi hun oplever, at deres bidrag også er med at udfordre det kommunale perspektiv, fordi de frivillige netop ikke repræsenterer den kommunale verden.

"Altså nu sidder jeg her som kommunal, og jeg har sådan, jeg kommer til at sige borgerne og. Altså. Jeg har jo et eller andet, vi har jo det her sprog, vi taler sammen. Og de frivillige de er også bare. De kommer med alle mulige forskellige baggrunde, ikk?" (I3, l. 185-187)

Endvidere uddyber den kommunalt ansatte, at de frivillige netop har en helt anden erfaring end hun selv har, og den erfaring bringer de frivillige i spil i samskabelsen, hvilket får betydning for at indsatserne tilpasses praksis (I3, l. 174-177). Netop de ældres erfaringer fremhæves af begge kommuner, som værende værdifuldt for samskabelsen. Her fremhæver en kommunalt ansat i Case A, at de ældre borgere netop bringer en tung livserfaring i spil (I2, l. 404-405). Heraf kan det tolkes, at en af fordelene ved at involvere de ældre direkte i samskabelsen er, at de ældres livserfaring og erfaring med praksis kan udfordre de kommunalt ansattes idéer om, hvad der er vigtigt for de ældre.

De ældre bidrager med viden om ældrelivet

Samskabelse med de ældre giver de kommunalt ansatte i Case A nye indsigter og erfaringer i forhold til, hvordan de ældre oplever alderdommen, og hvilke behov de har.

"[...] men det er netop at få erfaringen med. Fra det her med, hvor frisk er man, når man rammer +80, +90 år? Vi har en på tooghalvfems og, det er da virkelig nogle interessante indspark fra vedkommende, for det er fra hestens egen mund. Og hvor vi kun har gisningerne om, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre, og hvordan det føles at være, når man når op i den alder." (I1, l. 422-426)

Dermed kan de ældre også bidrage med en viden om ældrelivet, som de kommunalt ansatte ikke har, hvilket kan give de kommunalt ansatte en større forståelse for, hvordan det føles at være ældre. Det kan endvidere fortolkes som at de ældres bidrag er værdifuldt for kommunens arbejde på ældreområdet, fordi de ansatte ikke ved tilstrækkeligt om, hvad der har betydning i alderdommen. Særligt fremhæver en kommunalt ansatte i Case A, at også udviklingen på ældreområdet hele tiden skaber nye behov og dermed også behov for tilpasninger af kommunens indsatser løbende (I1, l. 128). Således kan det tolkes, at de ældre spiller en vigtig rolle for kommunen i den proces for at sikre, at indsatserne tilpasses behovene.

At de ældre i samskabelsen kan bidrage med ny viden, er også tilfældet i Case B, hvor den kommunalt ansatte udtrykker, at de frivillige netop bidrager med nye vinkler, fordi de har et andet blik på ældrelivet (I3, l. 181).

”Vi sidder jo og har alle mulige ambitioner, men de frivillige er rigtig gode til at sige sådan ude i praksis [...]” (I3, l. 175).

Heraf kan det fortolkes, at de frivillige har en vigtig rolle i samskabelsen, fordi de kan supplere med en viden og erfaring fra praksis, som de kommunalt ansatte ikke har. Desuden udtrykker en kommunalt ansat i Case A netop, at det kan være vanskeligt for dem at vide, hvilke behov de ældre har, fordi gruppen af ældre er meget bred og har mange forskellige behov, der skal tilgodeses (I1, l. 122-128). Hertil forstås, at de ældres deltagelse i både Case A og B dermed bringer resultatet af samskabelsen nærmere praksis, fordi de ældre med deres bidrag giver de kommunalt ansatte en større forståelse for ældrelivet.

7.2.7 KAT7: Kommunerne har erfaring for, at det er de ressourcestærke ældre, der deltager

Der er ligheder i kommunernes erfaringer med hensyn til, at det ofte er de aktive og ressourcestærke ældre, der deltager i samskabelsen.

”Det er de ressourcestærke, men vi har. Det er vi jo bevidste om.” (I2, l. 333)

Der er således fra den kommunalt ansatte i Case A en bevidsthed og erkendelse af, at det er sådan det forholder sig. Den ansatte uddyber ved at fortælle, at kommunen bruger den bevidsthed til at forsøge at rekruttere bredere og således nå ud til flere (I2, l. 354). I forbindelse med et samskabelsesinitiativ i Case A med unge borgere, forsøgte kommunen at rekruttere via de unge, som kommunen kendte i forvejen for at nå bredere ud (I2, l. 333-335). Det viser, at der er en velvilje til at bruge ressourcer på at inkludere andre grupper af ældre i samskabelsen, og dermed også et ønske om at flere ældre får en stemme. Her kan drages en parallel til Case B, hvor der også er en bevidsthed om, at særligt borgermøderne tiltrækker de grupper af ældre, der er aktive i forvejen.

"Borgermøder er rigtig gode ift. at det åbner op, det inviterer bredt ud, det er ude i medierne og sådan noget, ikk? Så det skaber et fokus, nu vi skal drøfte de her ting, og man ligesom stiller sig frem og er åben for en dialog. Men det er jo kun de aktive, der kommer der. Så det skal man jo være klar over, ja." (I3, l. 239-242)

Det understreger også, at kommunerne gerne vil i dialog med alle grupper ældre, men at det alligevel kan være en udfordring at få dem til at møde op. Endvidere fortæller den kommunalt ansatte, at de aktive er de ældre, som kommunen i forvejen kender, da det er ældre fra de forskellige frivillige foreninger og Seniorrådet, der møder op (I3, l. 236-240). Det kan tolkes som at særligt borgermøderne tiltrækker de grupper af ældre, som i forvejen har indflydelse. I forlængelse heraf nævner den kommunalt ansatte i Case B da også, at borgermøderne derfor heller aldrig må stå alene i en samskabelsesproces (I3, l. 404), hvilket kan understrege erkendelsen af, at der kan være behov for perspektiver fra flere forskellige grupper af ældre.

Kommunerne ønsker at involvere andre grupper af ældre

Den ansatte i Case B fortæller, at de forsøger at involvere de ældre på andre måder inden borgermøder for netop at favne bredere (I3, l. 253), hvilket kan tolkes som, at kommunen har et ønske om at nå ud til flere grupper af ældre end de aktive, der normalt deltager.

Samme bevidsthed gør sig gældende i Case A, hvor der også præsenteres forslag til måder at involvere en bredere del af borgerne i samskabelse ved at være mere opsøgende. Her fremgår det blandt andet, at kommunen ønsker at rykke dialogen ud på de steder, hvor de ældre bor eller

opholder sig, og at der også skal være mulighed for én-til-én-dialog for at imødekomme dem, der ikke ønsker at stille sig op i større forsamlinger (Dok2, s. 5). Her præsenterer Case A også mere innovative måder at opsøge borgerne på.

”For at få alle stemmer i spil, skal der i endnu højere grad være opmærksomhed på at inkludere alle relevante stemmer ved også at benytte opsøgende metoder. Det kan fx ske ved at bruge Deltag-bilen til at køre ud i et lokalområde, en skole eller forening for at møde borgerne. Det kan også være gennem medarbejdere, som i forvejen har kontakt eller aktive borgere i civilsamfundets foreninger og klubber” (Dok2, s. 5)

Det viser, at kommunen er bevidst om, at det ikke er nok at annoncere, men at kommunen må være til stede hvor de ældre færdes, og at det kan være relevant at inddrage de aktive ældre i det arbejde. I forlængelse heraf præsenterer Case B de samme overvejelser.

”[...], og vi skal arbejde endnu mere for at involvere aktive borgere og organisationer samt inddrage udsatte borgere, der ikke engageres på traditionel vis gennem borgermøder osv.” (Dok3, s. 11)

Det uddybes dog ikke, hvordan Case B konkret vil arbejde med dette, men det viser, at der i kommunerne er en erkendelse af, at de mere udsatte grupper er mindre tilbøjelige til at deltage. Det efterlader et ønske om at arbejde på andre måder at involvere på. Deraf kan det udledes, at kommunernes erfaring også er, at det ikke er nok at annoncere bredt, hvis flere ældre skal involveres. I Case A nævner en kommunalt ansat, at de netop forsøgte at annoncere på samtlige platforme, de havde kendskab til og også var ude i dagcentre og ældreklubber (I2, l. 354-355).

Der er således ligheder mellem kommunerne, hvad angår vanskelighederne med at involvere en bredere del af ældrebefolkningen i samskabelsen. Begge kommuner udtrykker ønsker om at nå bredere ud, og har også overvejelser om, at det kan kræve andre og mere opsøgende metoder.

8. Præsentation af studier fra den systematiske litteratursøgning

I det følgende præsenteres en oversigt over studierne fra det systematiske litteraturstudie, som fremgår af tabel 12. De 4 studier omhandler alle interventioner med ældre på samskabelsesområdet i forskellige kontekster og kan tilsammen bidrage med viden om, hvordan forskellige grupper af ældre kan involveres i samskabelse samt hvilke erfaringer, der i forvejen ses i litteraturen om, hvad der kan være fremmende og hæmmende for succesfuld samskabelse med ældre.

Tabel 12: Oversigt over studier fra det systematiske litteraturstudie

Titel, forfattere, årstal	Formål	Design og metode	Resultater	Konklusion	Relevans og kvalitet
In what ways can an age-friendly approach to co-production transfer power to participants? Translating ideology into practice Goulding, Anna, 2019	At undersøge et samskabelsesprojekt med en frivillig organisation om udvikling af aldersvenlige steder i Manchester, UK. Fokus er bl.a. på, hvordan de ældre kan støttes i at udvikle projekter, som involverer, og er repræsentative for hele ældrepopulationen.	Design Kvalitativt. Metode Fokusgruppeinterviews med ældre mennesker. Individuelle interviews med personalet på programmet. Studiepopulation 53 ældre i alderen 50-75+ år fra 8 distrikter i Manchester. Personalet som arbejdede på programmet.	Større diversitet kan opnås med fokus på at inkludere de ældre grupper, der er i risiko for social isolation. Det blev gjort ved at fremme større kulturel opmærksomhed og udfordre stereotyper om særligt etniske minoriteter blandt de ældre og ansatte.	At det kræver professionel styring at sikre diversitet samt en pragmatisk tilgang. Det kan føre til større inklusion, hvis der fokuseres på at udbrede viden og forståelse for kulturel forskellighed og fordomme overfor etniske minoriteter hos de ansatte og de ældre.	Relevans Studiet peger på en række tiltag, der kan medvirke til at få flere forskellige grupper af ældre involveret i samskabelse. Kvalitet Vurderes af god kvalitet. God råd tråd hele vejen igennem samt transparens. Mangler oplysninger om forskerens standpunkter og påvirkning på resultatet.
Healthy ageing in a deprived northern UK city: A co-creation study Glover, L., et al., 2020	At følge et samskabelsesprojekt med ældre mennesker om sund aldring. Desuden at evaluere og komme med anbefalinger til fremtidig samskabelse med ældre mennesker.	Design Kvalitativt. Metode Lydoptagelser af gruppens møder, feltnoter, e-mail- og telefonudvekslinger mellem gruppelemmerne samt feedbackspørgeskemaer. Studiepopulation 10 hjemmeboende ældre samt 4 universitetsforskere.	8 anbefalinger til samskabelse med ældre. Bl.a. meget forberedelsestid, bred rekrutteringsstrategi, et realistisk formål og at gøre det nemt for de ældre at deltage og informere dem tilstrækkeligt undervejs.	At samskabe med ældre er en produktiv tilgang, som skaber innovative idéer og løsninger. Samskabelse med ældre fører til at deres behov imødekommes. De ældre havde helt andre perspektiver end facilitatorerne i første omgang havde på hvad sund aldring er.	Relevans Studiet bidrager med viden om, hvilke ressourcer, det kræver at samskabe med ældre og hvordan de ældre kan engageres. Kvalitet Vurderes af god kvalitet. Der er transparens og sammenhæng mellem formål, metoder og analyse. Dog ingen

					oplysninger om forskerens positionering.
Involving Socially Excluded Groups in Age-Friendly Programs: The Role of a Spatial Lens and Co-Production Approaches Yarker S., Buffel, T, 2022	At undersøge hvordan aldersvenlige programmer bedre kan involvere ældre mennesker fra socialt ekskluderede grupper. Der fokuseres på programmet "Ambition for Aging (AfA)" i Manchester, som er et samarbejde mellem forskellige sektorer om at reducere social isolation blandt ældre gennem samskabelse.	Design Kvalitativt Metode Spørgeskemaer og interviews. Studiepopulation 2958 ældre over 50 år, som havde deltaget i programmet. 15 ansatte på programmet samt 48 deltagere og frivillige på programmet.	Identificering af lokalsamfundets aktiver og fokus på at anvende disse til at forbedre lokalsamfundet, førte til, at flere ældre minoritetsgrupper bidrog og følte ejerskab over projektet. De mest marginaliserede grupper var meget små, men meget spredte geografisk. Dette fund medførte, at programmet identificerede deres behov og levering af programmet til dem.	At involvere socialt ekskluderede ældre grupper i samskabelse kræver, at der er en vis kapital til stede i nabolaget. Der er tale om både social, human, fysisk og politisk kapital. Det er vigtigt at have et rummeligt perspektiv, da det sikrer en nuanceret forståelse for socialt ekskluderede grupper og en fleksibilitet, der muliggør at deres behov kan tilgodeses.	Relevans Studiet bidrager med viden om, hvordan socialt ekskludere ældre grupper kan involveres i samskabelse. Kvalitet Vurderes af middel kvalitet, da der mangler oplysninger om etisk godkendelse samt forskerens positionering. Dog er der transparens og kongruens.
Co-creation of services to maintain independence and optimise well-being: Learnings from Australia's Older Women Living Alone (OWLA) project Ogrin, R. et al., 2019	At udvikle services for ældre kvinder, som bor alene, gennem en samskabende proces.	Design Kvalitativt design Metode Anvendelse af participatory action research (PAR) som metode til at guide samskabelsesprocessen gennem 6 stadier. Studiepopulation 13 repræsentativt udvalgte kvinder, som boede alene, med en gennemsnitsalder på 72 år. 11 interessenter fra forskellige organisationer og udbydere af services.	Processen var iterativ og startede med, at kvinderne mødtes i små fora på steder, de var bekendte med. De blev guidet gennem en 6-trins proces af facilitatorer, hvorefter interessenterne blev præsenteret for disse idéer. Det fungerede godt, at kvinderne mødtes for sig for at undgå ulige magtbalancer. Kvinderne blev undervejs præsenteret for fortællinger om ældre kvinder, hvilket guidede deltagerne til at identificere hvilken støtte, denne persona kunne have brug for, hvilket fremmede diskussionen.	Anvendelsen af en systematisk, evidensbaseret proces resulterede i 10 idéer til services, som afspejlede uindfrie behov og præferencer hos de ældre, enlige kvinder.	Relevans Studiet bidrager med viden om facilitatorer og barrierer for deltagelse og engagement i samskabelse fra en gruppe af ældre kvinder. Kvalitet Vurderes af god kvalitet. Der er transparens og relevante dataindsamlingsmetoder. Dog mangler oplysninger om forskerens påvirkning på resultatet.

9. Diskussion:

9.1 Diskussion af resultater:

I det følgende diskuteres tre af resultaterne fra den foregående analyse af casestudierne med inddragelse af studier identificeret i den systematiske søgning samt andre relevante studier. Kommunernes erfaringer med at rekruttere de ældre viste, at der kan udfordringer forbundet med at sikre en ligelig repræsentation af de ældre, og dermed også at sikre, at alle ældre får mulighed for indflydelse. Dette diskuteres, fordi det vurderes relevant for at nuancere, hvordan kommunerne fremadrettet kan have fokus på dette. Det vil også blive diskuteret, hvordan de ældres bidrag kan påvirke resultaterne af indsatserne og de ældres muligheder for indflydelse. Slutteligt vil det blive diskuteret, hvordan en tidlig inddragelse kan påvirke resultaterne af samskabelsen og give de ældre mere indflydelse, hvilket vurderes relevant i forhold til kommunernes videre arbejde med samskabelse på ældreområdet.

Punkt 1: Udfordringer forbundet med at sikre en ligelig repræsentation

Resultaterne af casestudierne viste, at der i både Case B og Case A er en bevidsthed om, at det særligt er de ressourcestærke og aktive ældre, der deltager i samskabende aktiviteter og borgermøder (afsnit 7.2.7). Herunder viste analysen også, at kommunerne ønsker at involvere en bredere gruppe af ældre i samskabelsen (afsnit 7.2.7). Det viser, at der er uoverensstemmelse mellem kommunernes ambitioner om en bredere involvering, og så det faktum, at de deltagende ældre overvejende repræsenterer de aktive og ressourcestærke.

At det ofte er de ressourcestærke ældre, der finder vej til samskabelse i de kommuner, er i overensstemmelse med, hvad tidligere studier har vist (Jakobsen, Andersen, 2013, Brandsen, 2021, Eijk, Gascó, 2018, Steen, Brandsen & Verschuere, 2018). Studier fra den systematiske litteratursøgning peger på den samme problemstilling (Yarker, Buffel, 2022, Goulding, 2019). Her problematiserer studiet af Goulding et al. (2019), at de første, der meldte sig til samskabelsen, var hvide britiske statsborgere med høj socioøkonomisk status, som var højtuddannede og i god fysisk form (Goulding, 2019). At det primært var deltagere fra denne samfundsgruppe, der deltog, blev anset for at være et problem for samskabelsen på grund af den ulige repræsentation, det skabte (Goulding, 2019). Erfaringer fra Case A viser, at det også primært er de ressourcestærke ældre, der i første omgang melder sig. At de ældre i Case A selv skal melde sig til samskabelsen, kan have betydning for, hvilke ældre, der så

repræsenteres. Ifølge Goulding (2019) er det nødvendigt at målrette rekrutteringen fremfor at lade deltagerne udgøre af de første, der tilmelder sig, da deltagerne ellers vil udgøre en ikke-repræsentativ gruppe af ældre, hvilket kan medføre en skæv fordeling af indflydelse til fordel for de ressourcestærke ældre (Goulding, 2019). I Case B er der dog en bevidsthed omkring denne problematik, hvorfor borgermøder, hvor primært de aktive ældre møder op, heller ikke må være de ældres eneste mulighed for indflydelse. Omvendt er det ofte frivillige foreningsrepræsentanter, der deltager i udviklingen af nye projekter, og dermed kan det også problematiseres, om de er repræsentative for ældrebefolkningen, eller om der også her kan ske en skæv fordeling af indflydelse.

Kommunerne udtrykker begge et ønske om at involvere flere ældre, men oplever, at det kan være en udfordring. Det fremkommer dog ikke af analysens resultater hvilke specifikke grupper af ældre, som kommunerne ønsker at involvere i højere grad, dog har case B et ønske om at involvere udsatte grupper af ældre (afsnit 7.2.7). I Case A bestod rekrutteringsstrategien primært i at annoncere så bredt som muligt på de platforme, hvor de ældre typisk opholder sig eller orienterer sig såsom dagcentre og i lokalavisen (afsnit 7.2.7). I Case B er det ofte repræsentanter for de frivillige foreninger, der rekrutteres. Disse rekrutteringsstrategier står i modsætning til strategien i studiet af Yarker, Buffel (2022). Her peges der på, at det var nødvendigt at få mere viden om de forskellige marginaliserede ældre befolkningsgrupper, og hvor de levede deres liv, for dermed at kunne forstå deres behov og i højere grad målrette rekrutteringen (Yarker, Buffel, 2022). Dermed kan det have været utilstrækkeligt at annoncere bredt og rekruttere de vanlige repræsentanter, som det er tilfældet i de to cases, da det kræver viden og indsigt i de marginaliserede ældregrupper for at kunne rekruttere dem.

Yarker & Buffel (2022) peger også på, at en bred rekruttering kræver kendskab til lokalsamfundet samt identificering af graden af tillid og tilhørsforhold blandt de ældre borgere, fordi det har betydning for, om de ældre ønsker at involvere sig, og om der er tradition for at involvere sig (Yarker, Buffel, 2022). Det bakkes op af Goulding (2019), hvor det fremhæves, at en systematisk målretning af minoritetsgrupper var nødvendig for at sikre deres deltagelse (Goulding, 2019). På baggrund af at kommunernes erfaringer med rekruttering af ældre har vist, at der er grupper, som ikke deltager, kan studierne illustrere, at det kan være en gavnlig strategi at arbejde med målrettet rekruttering mod de ældre befolkningsgrupper, som ellers er underrepræsenterede.

Omvendt viser Glover et al. (2020) endvidere, at det på trods af en bred rekrutteringsstrategi, ikke lykkes at involvere ældre med en anden etnisk baggrund, hvilket demonstrerede et behov for forskellige rekrutteringsstrategier (Glover et al., 2020). Dermed kan det problematiseres, at rekrutteringsstrategien i Case A ikke har vist sig effektiv i forhold til at sikre en bredere repræsentation, fordi det kræver mere viden om de målgrupper, der ønskes involveret for dermed at kunne målrette rekrutteringsstrategien mod disse grupper af ældre. Det kan endvidere illustrere, hvordan involveringen af ældre i Case B kan fokusere mod at inddrage ældre, som ikke repræsenterer de frivillige foreninger, men som derimod tilhører grupper af ældre, der generelt er underrepræsenterede i kommunen.

Ifølge Yarker & Buffel (2022) kan det være en løsning at involvere de deltagende ældre i arbejdet med at forstå og identificere, hvilke særlige behov og problemstillinger, der gør sig gældende i de forskellige lokalsamfund i kommunerne (Yarker, Buffel, 2022). Goulding (2019) og Yarker, Buffel (2022) peger således på, at det er nødvendigt med en større viden og indsigt i de forskellige miljøer, hvor de forskellige grupper af ældre færdes, fordi denne viden kan omsættes til at skabe kontakt til disse grupper og dermed involvere dem. Case B har udtrykt en ambition om at gøre mere for at involvere de udsatte grupper (afsnit 7.2.7). Det samme gjorde sig gældende i Case A, der også udtrykte en ambition om at rekruttere bredere ved at benytte mere opsøgende metoder, som blandt andet at køre ud i lokalområdet (afsnit 7.2.7). Det er i overensstemmelse med Yarker, Buffel (2022), som fandt, at opsøgende metoder i form af events forskellige steder i lokalområdet kan skabe opmærksomhed og deltagelse fra de grupper af ældre, der er mere udsatte (Yarker, Buffel, 2022). Således kan det være en effektiv strategi for kommunerne at arbejde mere målrettet med at identificere, hvilke udsatte grupper af ældre, der ønskes involveret og søge at få mere viden om disse grupper, og hvilke behov de har gennem et mere opsøgende arbejde.

Hvis kommunerne ønsker at arbejde mere målrettet med at rekruttere en bredere del af ældrebefolkningen kræver det, at kommunerne er villige til at bruge flere ressourcer. Her fremhæver Goulding (2019) blandt andet, at det kan være en udfordring at investere den tid, det kræver at målrette indsatsen mod udsatte grupper (Goulding, 2019). Det kræver således en anden prioritering af kommunernes ressourcer end det har været tilfældet hidtil, hvor det primært har været ressourcestærke ældre, der har deltaget. Der kan opstå den utilsigtede konsekvens, at ulighederne i repræsentationen af de ældre risikerer at gentages, hvis ikke ressourcerne til dette

arbejde følger med (Yarker, Buffel, 2022). Så på den ene side kan der være gevinster at hente for kommunerne ved at benytte mere opsøgende og målrettede metoder til at rekruttere bredere. På den anden side vil det være mere ressourcekrævende for kommunerne og det kræver, at kommunerne er indstillede på at bruge de ekstra ressourcer, der er nødvendige, hvis de ældre skal sikres en mere ligelig repræsentation i samskabelsen.

Punkt 2: Udfordringer med de ældres deltagelse i samskabelsen

Resultaterne af casestudierne viste, at de ældres perspektiver på alderdommen samt det at de ældre gav udtryk for deres behov, var en værdifuld viden for kommunerne. De kommunalt ansatte havde ikke selv denne viden, og dermed kunne de ældre med deres bidrag kvalificere samskabelsens resultater (afsnit 7.2.6).

At de ældre i samskabelsen kan bidrage med nogle andre perspektiver på, hvad der er vigtigt i alderdommen, kan bakkes op af Glover et al. (2020). Studiet viste, at de ældres perspektiver var langt fra de perspektiver, som facilitatorerne i første omgang havde på, hvad der er vigtigt i alderdommen (Glover et al., 2020). Det understreger således, at de ældres bidrag var vigtigt. Dette fund kan bakkes op af et studie af Pedersen, Petersen & Overgaard (2022), som peger på, at vidensdelingen mellem aktørerne er gavnligt for samskabelsen (Pedersen, Petersen & Overgaard, 2022). Det kan anses for en tilsigtet konsekvens af samskabelsen med de ældre, at deres perspektiver kan medvirke til at trække samskabelsen i en retning, der i højere grad tilgodeser de ældres egne behov. Der kan her peges på, at vidensdeling netop kan kvalificere beslutningsprocesserne, fordi borgerne bidrager med deres hverdagslivsperspektiver, og de kan bruges til at sparre med beslutningstagerne (Pedersen, Petersen & Overgaard, 2022). Dette fund er netop i overensstemmelse med resultaterne fra casestudierne, hvor blandt andet den kommunalt ansatte i Case B gav udtryk for, at hun oplevede, at de frivillige var med til at kvalificere indsatserne, fordi de bidrager med et andet perspektiv fra praksis (afsnit 7.2.6). Der er således enighed på tværs af casestudierne og studierne fra den systematiske litteratursøgning om, at de ældres bidrag kan medvirke til at styrke resultaterne af samskabelsen, fordi indsatserne i højere grad tager højde for de ældres behov.

På den anden side viste resultaterne fra casestudierne, at mange ældre ikke deltager i eksempelvis borgermøder, og at det er de ressourcestærke, der melder sig til samskabelsen (afsnit 7.2.7). Det kan i den forbindelse være væsentligt at være opmærksom på, om de ældre ønsker at engagere sig, og har lyst til at dele deres perspektiver. Således viser Ogrin et al. (2020), at det har betydning for de ældres deltagelse, at samskabelsen foregår et sted, de ældre er bekendte med, og som de har nem adgang til (Ogrin et al., 2020). Dette fund går igen hos Glover et al. (2020), som ligeledes fandt, at det er vigtigt for de ældre, at lokationen er nemt tilgængeligt, og at de kender lokalerne (Glover et al., 2020). Fra casestudierne fremkom ikke viden om, hvor kommunerne afholder møder i forbindelse med samskabelsen, men fundene fra Glover et al. (2020) og Ogrin et al. (2020) viser, at det kan have betydning for de ældres lyst til deltagelse, hvor samskabelsen finder sted.

I relation til om de ældre ønsker at bidrage, er det også væsentligt at bemærke, at Yarker, Buffel (2022) fandt, at det kan afholde nogle ældre fra at deltage, hvis de oplever et meget formel sprog, fordi de kan føle, at de så ikke er de rette til at deltage (Yarker, Buffel, 2022). Det kan således være en utilsigtet konsekvens ved samskabelsen, hvis nogle ældre oplever, at samskabelsen ikke er henvendt til dem, hvilket også kan underbygges af, at kendte lokationer kan medføre, at de ældre føler sig bedre tilpas og mere velkomne. Implikationerne heraf for kommunerne kan pege i retning af, at det kan højne deltagelsen blandt de ældre, hvis der vælges nogle andre lokationer end kommunens, hvor de ældre er vant til at færdes. En anden implikation kan være, at kommunerne kan gøre en større indsats for at tale i et sprog, som appellerer til en bredere del af ældrebefolkningen end de vanlige deltagere.

I Case A oplevede de fagprofessionelle, at de perspektiver, som de ældre kom med, nogle gange var meget langt fra deres faglige viden, hvilket kunne give anledning til, at de fagprofessionelle fik tics og måtte sætte nogle grænser (afsnit 7.2.5). Det samme gjorde sig gældende i Case B, hvor det også blev tydeliggjort, at der er en faglig og politisk ramme om samskabelsen, hvilket kan indikere, at der er begrænsninger for, hvad der er muligt indenfor disse rammer. Dette er et fund, som også kan findes i studiet af Ogrin et al. (2020), hvor der også var sat nogle rammer, da det var op til de fagprofessionelle at vurdere, hvilke af de ældres idéer, som havde potentiale, og som det var muligt at føre ud i livet (Ogrin et al., 2020). Ogrin et al. (2020) peger dog også på, at de ældre kan føle sig intimiderede af et format, hvor de professionelle aktører anses som alt-vidende, hvorfor de ældre og de fagprofessionelle ikke indgik i en dialog. Hertil viser Glover et al. (2020), at en vigtig erfaring

fra samskabelsen med de ældre var, at alles perspektiver var lige meget værd, og at alle deltagere blev behandlet lige (Glover et al., 2020). Goulding (2019) problematiserer også, at der må gøres mere for, at både de ældres livserfaringer og de faglige synspunkter valideres på lige fod (Goulding, 2019).

Det er således ikke entydigt, hvordan de ældres engagement kan påvirkes af, at der også er fagprofessionelle deltagere samt en ramme om samskabelsen. Det kan på den ene side hæmme de ældres engagement og intimidere dem, men omvendt kan eksemplet fra Case A også illustrere, at de ældre ikke har følt sig intimiderede af de fagprofessionelles tilstedeværelse, da de har udtrykt deres synspunkter alligevel. I analysen fremkom det også, hvordan den kommunalt ansatte i Case B oplevede, at de frivillige turde stille spørgsmålstejn ved det, der blev sagt, hvilket også kan understøtte, at der har været skabt et trygt forum. Dette fund kan bakkes op af Glover et al. (2020), som også fandt, at de ældre tog del i diskussionen, hvilket hang sammen med, at samskabelsen foregik i små grupper, hvor de ældre hurtigt følte sig trygge (Glover et al., 2020). Så på den ene side kan det understreges, at kommunerne har formået at skabe rum for, at de ældre kunne udtrykke deres synspunkter. På den anden side kan studierne fra den systematiske søgning vise, at rammerne for samskabelsen bør være et opmærksomhedspunkt for kommunerne, da det kan have betydning for de ældres lyst til at bidrage.

En anden utilsigtet konsekvens kan dog omvendt være, hvis modsatrettede synspunkter og interesser blandt deltagerne kan føre til konflikter og en negativ dialog (Pedersen, Petersen & Overgaard, 2022). I den forbindelse kan en væsentlig overvejelse for kommunerne være, hvordan forskellige synspunkter håndteres. Her problematiserer Müller, Stougaard (2022) netop om det kan føre til, at kommunerne så kun inddrager borgere, der siger det, der passer med samskabelsens formål (Stougaard, M., Müller, 2022). På den anden side så viste analysen også, at særligt Case A havde en forventning om, at de deltagende ældre ville udfordre kommunernes perspektiver og stille kritiske og konstruktive spørgsmål (afsnit 7.2.5, 7.2.6). I forlængelse heraf fandt Goulding (2019), at det var væsentligt at skabe et forum, hvor konstruktiv kritik var velkommen, og hvor konflikter kan håndteres (Goulding, 2019). Det understreger dermed, at hvis kommunerne ønsker en kritisk dialog, så kræver det også omvendt, at kommunerne arbejder med at tydeliggøre, at kritik er velkommen.

Punkt 3: En tidlig involvering giver de ældre større indflydelse

Resultaterne af casestudierne viste, at Case B har en ambition om at involvere de ældre i udviklingsfasen, kaldet *co-designing* (afsnit 7.2.4), og at de frivillige foreningsrepræsentanter har medvirket tidligt i processen i forbindelse med at designe og udvikle indsatser. I case A viste resultaterne, at de ældre også har indflydelse i en tidlig fase, der kan benævnes *co-commissioning*, og dermed indflydelse på prioriteringsspørgsmål, men også med politiske og faglige rammer for indflydelsen. At en tidlig involvering er gavnligt for samskabelsen, kan understøttes af Glover et al. (2020), som fandt, at involvering gennem hele processen fra design til udbredelse af indsatsen skabte mere engagement og sympati for indsatsen blandt deltagerne (Glover et al., 2020). Goulding (2019) viste, at de ældre styrede projektet væk fra de ansattes oprindelige idé, hvilket var muligt, fordi de ældre var inviteret med allerede i design-fasen (Goulding, 2019). Det kan også ifølge Yarker, Buffel (2022) have en positiv betydning, hvis de ældre involveres allerede på det strategiske niveau i samskabelsen (Yarker, Buffel, 2022). Der er således overensstemmelse mellem casestudiernes ambitioner om tidlig involvering og fundene fra den systematiske litteratursøgning, fordi det også kan medvirke til at indfri kommunernes ønsker om, at samskabelsen skal føre til bedre løsninger.

På den anden side kan der opstå den utilsigtede konsekvens ved at inddrage de ældre i udviklingsfasen, at de ældre ikke føler, det er en relevant dagsorden. Det understreger Pedersen, Petersen & Overgaard (2022), som fandt, at det kan udgøre et problem for samskabelsen, hvis borgerne ikke oplever, at det problem, som kommunen ønsker at adressere, er relevant (Pedersen, Petersen & Overgaard, 2022). Denne udfordring bør således også være et opmærksomhedspunkt hos kommunerne. Omvendt kan kommunerne overveje at involvere de ældre borgere før kommunen har besluttet, hvilke problemer der skal løses. Som det var tilfældet i studiet af Glover et al. (2020), så pegede de ældre på, at der ikke var behov for at udvikle nye løsninger, men at der i stedet burde fokuseres mere energi på at understøtte de initiativer, der allerede var sat i gang (Glover et al., 2020). Omvendt så kræver det også, at kommunerne er villige til at acceptere en større grad af fleksibilitet og uforudsigelighed (Voorberg, Bekkers & Tummers, 2015). At inddrage de ældre allerede i den strategiske udvikling stiller således flere krav til kommunerne om at være villige til at lade de ældre tage mere styring og dermed acceptere, at de ældre kan sætte en anden dagsorden. Det kan dog omvendt have den tilsigtede konsekvens, at de ældre får større grad af indflydelse samt føler, at det er relevante problemstillinger, der arbejdes med. Der er således bred enighed om, hvordan den

tidlige involvering i højere grad kan medvirke til at give de ældre større indflydelse på samskabets dagsorden og resultaterne, hvilket også kan føre til indfrielse af kommunernes forventninger til samskabets bidrag.

9.2 Diskussion af metode:

I det følgende vil styrker og svagheder ved valg af casestudiedesign, interview, dokumenter og systematisk litteratursøgning blive diskuteret med afsæt i metodernes gyldighed og transparens, som er relevante for at vurdere kvaliteten af kvalitative metoder (Tangaard, Brinkmann, 2015). Dertil vil også overførbarheden af casestudiet, jf. Flyvbjerg (2015) til andre danske kommuner blive diskuteret med henblik på en vurdering af anbefalinger til fremtidig forskning samt den kommunale praksis.

9.2.1 Diskussion af det valgte casestudiedesign

Casestudiedesignet havde til formål at tilvejebringe dybdegående beskrivelser af et fænomen i dets kontekst gennem anvendelsen af flere forskellige datakilder (Antoft, Salomonsen, 2013). I dette casestudiedesign blev anvendt semistrukturerede interviews og dokumentanalyse som datakilder. Det kan fremhæves som en styrke ved casestudiedesignet, at anvendelsen af flere datakilder kan bidrage med en mere dybdegående analyse af de cases, der studeres (Antoft, Salomonsen, 2013). Det var således en styrke for det valgte casestudiedesign, at anvendelsen af både interview og dokumenter tilsammen bidrog med mere dybdegående viden om forståelserne og erfaringerne med samskabelse i de to cases både fra de kommunalt ansattes perspektiv og fra de officielle kommunale dokumenter.

Det kunne have været anvendeligt at supplere med observationer som en yderligere datakilde, da de valgte metoder ikke har kunnet bidrage med viden om, hvordan samskabelsen foregår i praksis. I deltagerobservationer kan deltagerne observeres i de omgivelser, de indgår i, og samtidig giver det mulighed for at deltage i de praksisser, der observeres (Szulewicz, 2015). Her kunne observationer af de fora, hvor samskabelsen finder sted have bidraget med viden om de dynamikker, der er på spil samt de ældres muligheder for indflydelse. Deltagerobservationer kan således give mulighed for at beskrive praksis mere detaljeret og få nye indsigter i feltet (Szulewicz, 2015). Resultaterne fra casestudierne viste eksempelvis, at de kommunalt ansatte nogle gange måtte sætte grænser for de

ældre, fordi der også var faglige og politiske hensyn at tage. Her kunne deltagerobservationer have været relevant til at undersøge, hvordan de ældre påvirkes af dette.

9.2.2 Diskussion af gyldigheden

Gyldigheden i kvalitative undersøgelser kan relateres til spørgsmålet om, hvorvidt der er overensstemmelse mellem den empiriske virkelighed, valget af metoder til at undersøge den virkelighed samt resultatet (Dahlgager, Fredslund, 2012).

Til at undersøge kommunernes forståelser og erfaringer med samskabelse på ældreområdet, vurderes anvendelsen af både interviews og dokumenter som relevante metoder. Metoderne har tilsammen kunnet bidrage med viden om de forskellige tilgange til samskabelsen, som de to kommuner har. Det er således en styrke for gyldigheden af resultaterne, at der er anvendt flere metoder, fordi det bidrager med flere perspektiver (Ingemann et al., 2018). Interviewene har undersøgt de erfaringer, de kommunalt ansatte har på området, men også hvilke forståelser af samskabelse, som de har givet udtryk for. Hertil har dokumenterne kunnet supplere med en viden om, hvordan de to cases hver især udtrykker sig skriftligt om samskabelsen, herunder de forståelser, der udtrykkes.

På baggrund af den viden, som fremkom fra interviewene, vurderes det, at metoderne har kunnet give et indblik i de udfordringer, som kommunerne oplever med samskabelse på ældreområdet, men også de potentialer, som samskabelsen har i forhold til at give de ældre indflydelse. Det er således styrkende for gyldigheden, at metoderne har kunnet undersøge det, som var formålet (Ingemann et al., 2018). Dog vurderes på baggrund af den viden, der er fremkommet i interviewene, at der er behov for mere detaljeret og nuanceret viden i forhold til kommunernes udfordringer med eksempelvis rekruttering af de ældre. Intervieweren kunne i højere grad være gået i dybden med nogle af respondenternes svar for dermed at afklare betydningen af det, der blev sagt (Kvale, Brinkmann, 2009). Det var blandt andet i relation til kommentarerne om, at kommunerne ønsker at rekruttere bredere, hvor det ville have været relevant at få mere uddybende svar på, hvordan kommunerne konkret ønsker at gøre dette. Det kunne have medført, at der var større overensstemmelse mellem interviewmetoden og så muligheden for at indhente mere dybdegående viden om den empiriske virkelighed. Denne udfordring ville intervieweren til dels kunne være blevet opmærksom såfremt pilotinterviewene havde været med kommunalt ansatte, som også arbejdede

med samskabelsen, og dermed var sammenlignelige med respondenterne, hvilket kunne have betydet at interviewerens havde fået indsigt i de problematikker, der gjorde sig gældende hos de kommunalt ansatte.

Det valgte kvalitative casestudiedesign har således kunnet bidrage med viden om de forståelser og erfaringer, der gjorde sig gældende i de to undersøgte cases. Dog kan det kvalitative casestudie ikke anvendes til at sige noget om rækkevidden af de udfordringer, der gjorde sig gældende i de to cases. Rækkevidden handler om, hvorvidt undersøgelsens resultater også kan have betydning i andre kontekster (Ingemann et al., 2018). Her kan det være relevante at overveje andre metoder i form af eksempelvis spørgeskemaer, som kan bruges til at sige noget om blandt andet udbredelsen af et fænomen (Launsø, Rieper & Olsen, 2017). Således kan det overvejes til fremtidige undersøgelser om samskabelse på ældreområdet at udarbejde spørgeskemaer til at få kendskab til, om de udfordringer med rekruttering der viste sig i dette casestudie også er udbredt i andre kommuner.

Det vurderes, at gyldigheden af casestudiets resultater styrkes af, at de anvendte metoder tilsammen har kunnet bidrage til at give et indblik i de forståelser og erfaringer, som de to cases har med samskabelse på ældreområdet. Dog bør der i vurderingen af resultaternes gyldighed tages forbehold for, at der er behov for flere nuancer på de problematikker, som er fremkommet samt at der på baggrund af det kvalitative casestudie ikke kan siges noget om resultaternes rækkevidde.

9.2.3 Diskussion af transparensen

Transparens handler om, hvorvidt det er muligt at følge processen fra design, udførelse, analyse og resultater på en gennemsigtig måde, hvilket gøres ved at beskrive processen så detaljeret som muligt (Tangaard, Brinkmann, 2015). Transparensen er her højnet ved, at der løbende er argumenteret for de metodiske valg, der er truffet (Ingemann et al., 2018). Herunder har selektionskriterier for udvælgelse af cases, informanter, dokumenter samt studier fra den systematiske søgning bidraget til at højne transparensen og dermed er det begrundet, på hvilken baggrund disse valg er truffet. Derudover er transparensen styrket ved, at fortolkningerne i analysen er underbygget med citater fra interviews og dokumenter, så det var muligt at følge argumenterne for fortolkningerne (Ingemann et al., 2018).

Omvendt kan det have svækket transparensen, at der var spørgsmål fra interviewguiden, som ikke blev stillet. Det var en udfordring for intervieweren undervejs at holde overblikket over interviewguiden, hvilket betød, at enkelte spørgsmål blev overset. Dermed kan det også have været svært at gennemskue i hvor høj grad, der var gennemsigtighed i forhold til de spørgsmål, der blev stillet (Ingemann et al., 2018).

Det kan desuden have svækket transparensen af dokumentanalysen at kommunerne er anonyme, og der derfor ikke kan henvises til de dokumenter, der er anvendt til analysen. Kommunerne er anonymiserede af etiske hensyn i forhold til de kommunalt ansatte, som var respondenterne. Det betyder omvendt, at det ikke er gennemsigtigt på hvilken baggrund, fortolkningerne fra dokumenterne er draget, men omvendt er der medtaget citater fra dokumenterne i analysen for at øge gennemsigtigheden i analyse og fortolkning. At der er medtaget citater, kan dog øge sandsynligheden for, at dokumenterne kan genfindes, da der er tale om offentligt tilgængelige dokumenter. De tre dokumenter som er anvendt i analysen, vil blive medbragt til eksamen for at styrke transparensen.

Det vurderes, at transparensen i casestudiet generelt er styrket af, at der løbende er argumenteret for de valg, der er truffet, og at der er gennemsigtighed i forhold til selektionskriterier og citater til at underbygge analysens fortolkninger. Omvendt svækkes transparensen i forhold til, at dokumenterne fra dokumentanalysen ikke er medtaget af hensyn til respondenternes anonymitet.

9.2.4 Diskussion af overførbarheden

Ifølge Flyvbjerg (2015) kan man ofte generalisere på baggrund af en enkelt case, da spørgsmålet om generalisering handler om den pågældende case, og hvordan den er udvalgt (Flyvbjerg, 2015). Det væsentlige er casehistorien i sig selv, og de spørgsmål og problemer, som fremkommer i studiet af casen, og som det ikke er muligt at indhente fra teori (Flyvbjerg, 2015). På baggrund af resultatdiskussionen er det således muligt at påpege nogle problematikker, som går på tværs af de to cases i forhold til den måde, de to cases arbejder samskabende på. Her kan casestudiet således vise, at der eksisterer nogle generelle udfordringer i forhold til ældres repræsentation i samskabelse. Desuden kan casestudiet også påpege vigtigheden af tidlig inddragelse i samskabelsen samt at faciliteterne og sproget, der tales i samskabelsen kan have betydning for de ældres deltagelse og engagement.

Omvendt er der også nogle af casestudiets resultater, som ikke er genfundet i litteraturen, hvilket gælder fundene fra analysens afsnit 7.2.5 om den politiske ramme for samskabelsen, og den mulige betydning for de ældres indflydelse. Det er dermed et fund, som det kan være relevant at arbejde videre med i fremtidige projekter som kan have dette som et forskningsspørgsmål. Her kan det undersøges, om den politiske ramme om samskabelsen også er at finde i andre kontekster samt om det kan have betydning for de ældres muligheder for indflydelse og de resultater, det giver.

Det kan højne overførbarheden af et casestudie, hvis cases er strategisk udvalgt som enten ekstreme eller atypiske cases, da disse cases ofte giver mere information, fordi de går i dybden med et problems årsag fremfor at beskrive problemets symptomer (Flyvbjerg, 2015). De to cases i dette casestudie er ikke valgt med baggrund i, at de er ekstreme eller atypiske eksempler på samskabelse, men er valgt, fordi de repræsenterer to eksempler på forskellige typer af samskabelse. Det kan således svække overførbarheden af casestudiet (Ibid.).

Det kan højne mulighederne for overførbarhed, hvis der anvendes teorier med en tæt kobling til empirien (Antoft, Salomonsen, 2013). Tortzens (2019) teori om empowerment- og effektivitetssamskabelse var eksempler på, at teorierne kunne anvendes til at fortolke de forståelser af samskabelse, som var at finde i de to cases. Tortzens teori viste, at kommunerne både forstår samskabelse som en måde at indfri målene om mere effektivitet og bedre løsninger, men også at samskabelsen har til formål at give de ældre mere indflydelse på eget liv og dermed styrket empowerment. Endvidere kunne typologien af Nabatchi, Sancino & Sicilia (2017) også forklare, hvordan de ældres muligheder for indflydelse er varierende i de to cases med baggrund i hvor og hvornår i processen, de ældre inddrages. Dog har de anvendte teorier ikke kunnet sige noget om de roller, som de ældre i de to cases tildeles i samskabelsen. Her kunne fremtidige studier af samskabelse på ældreområdet med fordel overveje at anvende Voorberg, Bekkers, Tummers (2015) teori om borgerroller til at undersøge betydningen for de ældres muligheder for indflydelse. Det kunne også være relevant at anvende teorien om top-down og bottom-up samskabelse som præsenteret af van Meerkerk (2015) til at undersøge betydningen af, hvordan typen af samskabelse kan påvirke de ældres muligheder for indflydelse.

Til vurdering af overførbarheden af casestudiets resultater til andre cases, vurderes det, at resultaterne om rekrutteringsudfordringer samt vigtigheden af en tidlig inddragelse er fund, som

kan overføres til lignende cases, som arbejder med samskabelse. Dertil vurderes det også at være fund, som vil kunne overføres til andre skandinaviske kontekster, som har velfærdssamfund, der er sammenlignelige med det danske. Dog bør der være opmærksomhed på, at overførbareheden svækkes af, at cases ikke var strategisk udvalgte (Flyvbjerg, 2015), og derfor bør fremtidige studier af samskabelse på ældreområdet overveje at udvælge cases strategisk for at højne overførbareheden af resultaterne.

10. Forandringsperspektiver:

På baggrund af diskussionen af overførbareheden fremsættes perspektiver på forandringer samt forslag til videreudvikling af indsatserne i de to kommuner, som udgjorde cases samt til andre danske kommuner, der arbejder samskabende på ældreområdet, eller ønsker at gøre det.

Såfremt der i de to cases ønskes forandringer i forhold til rekruttering af de ældre til samskabelsen, fremsættes her nogle perspektiver på, hvad en forandring ville kunne indebære. Her kan en formålsbestemt rekruttering overvejes, da det giver mulighed for at rekruttere ældre borgere fra en bestemt målgruppe (Pedersen et al., 2020), som i kommunerne kan være de ældre borgere, der generelt er underrepræsenterede, hvilket kan bidrage med viden om disse borgeres særlige behov. Det harmonerer med resultaterne fra diskussionen om, at en målrettet rekruttering af de underrepræsenterede grupper af ældre kan højne diversiteten i samskabelsen og dermed skabe indsatser, der giver en stemme til flere ældre (Yarker, Buffel, 2022, Goulding, 2019). En forandring kan overvejes i relation til de metoder, der anvendes til at identificere de ældres behov og dermed få viden om målgruppen. Her kan anvendes en behovsidentificerende metode, som har til formål at identificere særlige borgergruppers behov, som grundlag for videreudvikling og tilpasning af indsatser gennem eksempelvis individuelle interview med borgerne (Pedersen et al., 2020). I tråd med resultaterne fra diskussionens punkt 1 kan individuelle interview med de ældre borgere, der er underrepræsenterede bruges som grundlag for at sikre, at der skabes mere viden om disse borgeres behov. De individuelle interview kan give en større forståelse for borgernes perspektiver og oplevelser (Pedersen et al., 2020).

På baggrund af resultaterne af fra diskussionen om, at en tidlig inddragelse af de ældre i samskabelsen kan give større indflydelse og bedre resultater, fremsættes således forslag til

videreudvikling af indsatserne i de to kommuner. Her foreslås det, at der fremover kan ændres på rammerne for samskabelsen, så samskabelsen faciliteres andre steder end kommunens lokaler, da det kan øge sandsynligheden for, at andre grupper af ældre ønsker at deltage. Det kan føre til, at de ældre bliver mere fortrolige med at deltage samt at andre grupper af ældre vil være mere tilbøjelige til at deltage. På medarbejdersiden kan et opmærksomhedspunkt fremover også være på, hvordan det sikres, at der sker den gavnlige vidensdeling mellem de ældre og medarbejderne. Herunder om det sprog, der tales, kan virke intimiderende på nogle ældre, men også at medarbejderne har fokus på at skabe et forum, hvor de ældre føler sig ligeværdige med de andre deltagere. Det foreslås endvidere, at der i kommunerne fortsat arbejdes med samskabelse på ældreområdet, da inddragelse af de ældre i udvikling af indsatser, medvirker til at skabe bedre resultater, der i højere grad er tilpasset de ældres behov.

Til andre kommuner der ønsker at arbejde samskabende på ældreområdet gøres opmærksom på, at det i første omgang er relevant forholde sig til det ønskede formål med samskabelsen. I den forbindelse er det vigtigt, at metoderne til at inddrage de ældre harmonerer med det ønskede formål, men også på hvilket niveau, der ønskes at inddrage de ældre (Pedersen et al., 2020). På baggrund af resultaterne fra casestudiet foreslås det, at der sigtes mod at inddrage de ældre så tidligt som muligt i processen, da det skaber bedre resultater. Niveauet for indflydelse handler dog også om, hvorvidt kommunerne ønsker at inddrage de ældre for at identificere behov, eller om ønsket er reel empowerment gennem uddelegering af den endelige beslutningstagning til de ældre (Ibid.). At opstarte samskabelse på ældreområdet kræver således, at kommunerne er opmærksomme på, hvad samskabelsen skal bidrage til, hvilket har betydning for de metoder, der så bør anvendes til inddragelse. Er ønsket en længerevarende borgerinddragelsesproces med en høj grad af indflydelse til de ældre, kan foreslås de såkaldte kombinerede metoder, hvor de ældre både involveres fra starten af processen og i sidste ende får tildelt beslutningsmagt (Ibid.).

11. Konklusion

Specialet havde til formål at opnå viden om kommunernes erfaringer og forståelser med samskabelse på ældreområdet samt de ældres muligheder for indflydelse og repræsentation i de to cases. Casestudiet har gennem anvendelse af både interviews med kommunalt ansatte, officielle dokumenter fra kommunerne om samskabelse på ældreområdet samt en systematisk litteratursøgning kunnet bidrage med et indblik i to kommuners forskellige tilgange til samskabelse og erfaringer med samskabelse i andre kontekster. På baggrund heraf kan det konkluderes, at der i begge kommuner hersker en bred forståelse af, hvad samskabelsens formål og bidrag er. I begge kommuner forstås samskabelse som en proces, hvor de ældres deltagelse skal sikre bedre og innovative løsninger samt øget effektivisering. Forståelsen i kommunerne er også, at samskabelsen skal bidrage til at give de ældre større indflydelse på beslutninger og dermed også større ejerskabsfølelse og empowerment. Derudover kan det konkluderes, at kommunerne har gode erfaringer med at inddrage de ældre. Det er erfaringerne i begge kommuner, at samskabelsen bidrager med indsigt i ældregruppens behov, så indsatserne kan udvikles og tilpasses til behovene. Det er også erfaringerne, at de ældre kan udfordre de kommunalt ansattes perspektiver og bringe indsatserne nærmere praksis, fordi de ældre har en viden, som de kommunalt ansatte ikke altid har, hvad angår de ældres behov.

I forhold til de ældres muligheder for repræsentation kan det på baggrund af casestudiets resultater konkluderes, at det primært er ressourcestærke ældre, der er tilbøjelige til at være repræsenterede. I case A i form af ældre, der har ansøgt og matcher kommunens kriterier samt i form af repræsentanter fra frivillige foreninger i case B. Med udgangspunkt i casestudiets resultater kan det endvidere konkluderes, at de ældre har indflydelse på tidlige niveauer i samskabelsen, og dermed også får indflydelse på prioriteringsspørgsmål i case A og udviklingsfaserne i case B. Det kan dog også konkluderes, at der er nogle faglige og politiske rammer for indflydelsen i begge kommuner, som kan begrænse de ældres muligheder for indflydelse. Konklusionerne er baseret på et indblik i de to kommuners erfaringer og forståelser, og det vurderes, at der er brug for flere nuancer på disse erfaringer og forståelser, og hvad det betyder for de ældres muligheder for repræsentation og indflydelse. Det foreslås derfor, at der arbejdes videre med at undersøge erfaringerne og forståelserne i de to cases mere dybdegående samt i andre kontekster, da det også vil kunne bruges til at undersøge, om forståelserne og erfaringerne er væsentlig forskellige i andre kontekster.

Referencer

Aalborg Kommune 2015, *Demensstrategi 2015-2020*, Aalborg Kommune.

Aalborg Universitet 2022a, , *Juristens guide til den studerende*. Available: <https://aau.dk/sharepoint.com/sites/persondata-studerende/SitePages/Juristens-guide-til-den-studerende.aspx> [2022, Apr 01,].

Aalborg Universitet 2022b, , *Skabelon til Samtykke & Oplysningspligt (DK+EN)*. Available: <https://aau.dk/sharepoint.com/sites/persondata-studerende/SitePages/Skabelon-Samtykke-og-oplysningspligt-studerende.aspx> [2022, Mar 31].

Aarhus Kommune 2018, *Demensplan - sammen om demens. Aarhus Kommunes demensplan.*, Aarhus Kommune, Sundhed og Omsorg.

Abel, T. 2007, " 5 - Cultural Capital in Health Promotion" in *Health and Modernity - The Role of Theory in Health Promotion*, eds. D.V. McQueen & I. Kickbusch, Springer, , pp. 43-74.

Ældre Sagen 2022, , *Mød andre og gør en forskel – bliv frivillig*. Available: <https://www.aeldresagen.dk/bliv-frivillig#8aeefefdbc8d7> [2022, Mar 04,].

Ældre Sagen 2021, Aug 09,-last update, *Vores mål og strategier*. Available: <https://www.aeldresagen.dk/om-aeldresagen/aeldresagen/organisation/om-os/maal-og-strategi?scrollto=start> [2022, Mar 09,].

Agger, A. 2017, "Kapitel 8 - Borgernes samskabelse af egen og andres velfærdsservice - et alternativ til klient- og kundegørelse" in *New Public Governance på dansk*, eds. J. Torfing & P. Triantafillou, Akademisk Forlag, København, pp. 139-152.

Agger, A. & Tortzen, A. 2015, *Forskningsreview om samskabelse*, University College Lillebælt.

Alford, J. & Freijser, L. 2018, "Chapter 5 - Public Management and Co-Production" in *Co-production and Co-creation: Engaging citizens in public services*, eds. T. Brandsen, T. Steen & B. Verschuere, Routledge, New York, pp. 40-49.

Alzheimerforeningen 2022, , *Det mener Alzheimerforeningen*. Available: <https://www.alzheimer.dk/om-os/det-mener-alzheimerforeningen/> [2022, Mar 04,].

Amilon, A., Fridberg, T. & Larsen, M.R. 2019, *Ældre frivillige arbejde - Udviklingen over tid*, VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København K.

Andersen, T.K. 2017, Jan 01,-last update, *Gentofte får de gode ideer frem hos borgerne*. Available: <https://www.mm.dk/artikel/gentofte-faar-de-gode-ideer-frem-hos-borgerne> [2022, Mar 02,].

- Antoft, R. & Salomonsen, H.H. 2013, "Kapitel 1 - Det kvalitative casestudium - introduktion til en forskningsstrategi" in *Håndværk og horisonter - tradition og nytænkning i kvalitativ metode*, eds. R. Antoft, M.H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen, Syddansk Universitetsforlag, , pp. 29-57.
- Baes-Jørgensen, J. 2022, *Kampen om arbejdskraft kan ramme både velfærd og vækst*, 14th edn.
- Beresford, P. 2013, *Beyond the usual suspects*, Shaping Our Lives, London.
- Beresford, P. 2010, "Public partnerships, governance and user involvement: a service user perspective", *International Journal of Consumer Studies*, vol. 34, no. 5, pp. 495-502.
- Bertelsen, T.M., Hansen, M.B., Bliksvær, T. & Lunde, B.V. 2021, "Fra effektiv serviceproduktion til samskabelse : udbredelsen af et nyt styringsparadigme i dansk ældrepleje", *politica*, vol. 53, no. 3, pp. 280-299.
- Brandsen, T. 2021, "Vulnerable Citizens: Will Co-production Make a Difference?" in *The Palgrave Handbook of Co-Production of Public Services and Outcomes*, eds. E. Loeffler & T. Bovaird, Springer International Publishing, Cham, pp. 527-539.
- Brandsen, T. & Honingh, M. 2018, "Definitions of Co-Production and Co-Creation" in *Co-production and Co-creation: Engaging citizens in public services*, eds. T. Brandsen, T. Steen & B. Verschuere, Routledge, New York, pp. 9-18.
- Brinkmann, S. 2015, "Etik i en kvalitativ verden" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tanggaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 463-479.
- Bruhn, I. & Jarlskov, C. 2019, , *Samskabelse*. Available: <https://vidensportal.dk/voksne/civilsamfund/samskabelse> [2022, Feb 24,].
- Buus, N., Tingleff, E.B., Kristiansen, H.M. & Rossen, C.B. 2008, "Litteratursøgning i praksis - begreber, strategier og modeller", *Sygeplejersken*, .
- Clarivate 2022, , *Web of Science Core Collection*. Available: <https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/web-of-science-core-collection/> [2022, Mar 09,].
- Cluley, V., Gale, N. & Radnor, Z. 2021, "Using Situated Interviews to Engage Frail Older People in the Co-production of Improved Emergency Healthcare", *International Journal of Public Administration*, vol. 44, no. 9, pp. 767-777.
- Cochrane 2022, , *About us*. Available: <https://www.cochrane.org/about-us> [2022, Mar 09,].
- Dahlgren, L. & Fredslund, H. 2012, "7. Hermeneutisk analyse - forståelse og forforståelse" in *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*, eds. S. Vallgård & L. Koch, Munksgaard, , pp. 157-181.
- Danmarks Statistik 2021, , *59 pct. flere over 80 år i 2030*. Available: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=30674> [2022, Feb 22,].
- Datatilsynet 2022, , *Ofte stillede spørgsmål*. Available: <https://www.datatilsynet.dk/hvad-siger-reglerne/ofte-stillede-spoergsmaal> [2022, Apr 01,].

- Eijk, C.v. & Gascó, M. 2018, "Unravelling the Co-Producers Who are They and What Motivations do They Have?" in *Co-production and Co-creation: Engaging citizens in public services*, eds. T. Brandsen, T. Steen & B. Verschuere, Routledge, New York, pp. 63-76.
- Elsevier 2022, , *Scopus*®
Expertly curated abstract & citation database. Available: <https://www.elsevier.com/en-gb/solutions/scopus?msclid=a4b4fa22cf6a11ecbd7c3cfe82dcaa5f> [2022, May 09,].
- Esbjerg Kommune 2022, , *Demensstrategi 2025*. Available: <https://www.esbjerg.dk/om-kommunen/vision-og-politikker/demensstrategi> [2022, Feb 28,].
- Espersen, H.H., Andersen, L.L., Olsen, L. & Tortzen, A. 2018, *Understøttelse og udvikling af det frivillige sociale arbejde - En analyse af udviklingstendenser og behov for kontinuitet og forandring i nationale virkemidler*, VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København K.
- Fledderuss, J. 2018, "The Effects of Co-Production on Trust" in *Co-Production and Co-Creation Engaging Citizens in Public Services*, eds. T. Brandsen, S. Trui & B. Verschuere, Routledge, New York, pp. 258-265.
- Flyvbjerg, B. 2015, "24. Fem misforståelser om casestudiet" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tangaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 497-520.
- Fogsgaard, M.K. & de Jong, M. 2018, "Indledning" in *Ledelse og samskabelse i den offentlige sektor*, eds. M.K. Fogsgaard & M. de Jong, Dansk Psykologisk Forlag, , pp. 14-24.
- Frandsen, T.F., Dyrvig, A.K., Buck Christensen, J., Fasterholdt, I. & Ølholm, A.M. 2014, "En guide til valide og reproducerbare systematiske litteratursøgninger", *Ugeskrift for læger*, .
- Frederiksen, M. & Grubb, A. 2021, *Den Svære Samskabelse: Forventninger og praksis i samarbejdet mellem kommuner og civilsamfund*, Aalborg Universitetsforlag.
- Fredslund, E.K. 2021, *Ældres brug af sundheds- og hjemmeplejeydelser – En registerundersøgelse med fokus på socioøkonomiske faktorer, komorbiditet og psykisk sygdom*, VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København K.
- Gentofte Kommune 2021, *KOMMISSORIUM FOR OPGAVEUDVALG - Fremtidens velfærds løsninger for ældre*, Gentofte Kommune.
- Gentofte Kommune 2019, *Anbefaling fra Opgaveudvalget Vi skaber sammen*, Gentofte Kommune.
- Glover, L., Dyson, J., Cowdell, F. & Kinsey, D. 2020, "Healthy ageing in a deprived northern UK city: A co-creation study", *Health and Social Care in the Community*, vol. 28, no. 6, pp. 2233-2242.
- Goulding, A. 2019, "In what ways can an age-friendly approach to co-production transfer power to participants? Translating ideology into practice", *Voluntary Sector Review*, vol. 10, no. 3, pp. 291-310.

- Grubb, A. & Frederiksen, M. 2021, "Speaking on behalf of the vulnerable? Voluntary translations of citizen needs to policy in community co-production", *Public Management Review*, vol. ahead-of-print, no. ahead-of-print, pp. 1-20.
- Halkier, B. 2015, "Fokusgrupper" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tanggaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 137-151.
- Hasle, P., Sørensen, O.H., Thoft, E., Hvenegaard, H. & Madsen, C.U. 2015, *Vidensgrundlag om kerneopgaven i den kommunale sektor*, Aalborg Universitet, Aalborg.
- Haugegaard, S.H., Kirk, F.C.R. & Anker, J. 2021, *Veje til deltagelse for borgere i socialt udsatte positioner - et litteraturstudie om de teoretiske diskussioner på feltet*, Rådet for Socialt Udsatte.
- Hørmann, E. 2015, "3. Litteratursøgning" in *Bachelorprojekter indenfor de sundhedsfaglige område - indblik i videnskabelige metoder*, ed. S. Glasdam, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København K, pp. 37-49.
- Ibsen, B. 2020, "Kapitel 6 - Kommunale frivillige" in *Den frivillige kommune - Samspillet mellem den frivillige og den offentlige sektor*, ed. B. Ibsen, Syddansk Universitetsforlag, Odense M, pp. 121-154.
- Ibsen, B. & Espersen, H.H. 2016, *Kommunernes samarbejde med civile aktører - Forskelle og ligheder i forventninger, praksis, samarbejdspartnere og oplevet udbytte*, KORA.
- Ingemann, J.H., Kjeldsen, L., Nørup, I. & Rasmussen, S. 2018, *Kvalitative undersøgelser i praksis - viden om mennesker og samfund*, Samundslitteratur.
- Jakobsen, M. & Andersen, S.C. 2013, "Coproduction and Equity in Public Service Delivery", *Public Administration Review*, vol. 73, no. 5, pp. 704-713.
- Janghorban, R., Roudsari, R.L. & Taghipour, A. 2014, "Skype interviewing: The new generation of online synchronous interview in qualitative research", *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, vol. 9, no. 1, pp. 24152.
- Jensen, A.M.B., Gjødsbøl, I.M. & Bogicevic, I. 2021, "3 - Kvalitative interviews" in *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*, eds. A.M.B. Jensen & S. Vallgård, Munksgaard, København.
- Jensen, H.A.R., Kyvsgaard, I., Christensen, K. & Christensen, A.I. 2021, *Sund aldrig - Udvikling i Danmark i løbet af de seneste årtier*, Sundhedsstyrelsen.
- Juul, S. 2012, "4. Hermeneutik" in *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring*, eds. S. Juul & K.B. Pedersen, Hans Reitzels Forlag, København K, pp. 107-148.
- Juul, S. & Pedersen, K.B. 2012, "Kapitel 1 - Hvorfor videnskabsteori?" in *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring*, eds. S. Juul & K.B. Pedersen, Hans Reitzels Forlag, , pp. 9-22.
- Kjær, U., Opstrup, N. & Kjærgaard Thomsen, M. 2022, "Samskabelse sat i system? Kommunernes brug af 17-4-udvalg", *Politica*, vol. 53, no. 3.

- Klint, M. 2021, "Kapitel 11 - Hvem kan påvirke og blive påvirket af - dit projekt?" in *Grundbog i projektledelse - Sådan planlægger, leder og styrer du et projekt sikkert fra A til Z*, ed. M. Klint, Akademisk Forlag, København, pp. 146-168.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. 2009, *Interview - introduktion til et håndværk*, 2nd edn, Hans Reitzels Forlag, København.
- Kyng, M. & Rasch, S.M. 2019, *Udenlandske erfaringer og viden om Sårbare og skrøbelige ældre. Opsporing, opfølgende indsatser, arbejdsgange og koordinationsprocesser*, Sundhedsstyrelsen.
- Launsø, L., Rieper, O. & Olsen, L. 2017, *Forskning om og med mennesker - forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskning*, 7th edn, Munksgaard, København.
- Loeffler, E. & Bovaird, T. 2016, "User and Community Co-Production of Public Services: What Does the Evidence Tell Us?", *International Journal of Public Administration*, vol. 39, no. 13, pp. 1006-1019.
- Lund, H., Juhl, C., Andreasen, J. & Møller, A. 2014, *Håndbog i litteratursøgning og kritisk læsning - Redskaber til evidensbaseret praksis*, Munksgaard, København.
- Lynggaard, K. 2015, "Dokumentanalyse" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tanggaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 153-167.
- Meijer, A. 2016, "Coproduction as a structural transformation of the public sector", *The International Journal of Public Sector Management*, vol. 29, no. 6, pp. 596-611.
- Merriam, S.B. & Tisdell, E.J. 2016, *Qualitative Research - A Guide to Design and Implementation*, 4th edn, Jossey-Bass.
- Munoz, S., Farmer, J., Warburton, J. & Hall, J. 2014, "Involving rural older people in service co-production: Is there an untapped pool of potential participants?", *Journal of Rural Studies*, vol. 34, pp. 212-222.
- Nabatchi, T., Sancino, A. & Sicilia, M. 2017, "Varieties of Participation in Public Services: The Who, When, and What of Coproduction", *Public administration review*, vol. 77, no. 5, pp. 766-776.
- Ogrin, R., Dickins, M., Johnstone, G., Mortimer, D., Iezzi, A. & Lowthian, J. 2020, "Co-creation of services to maintain independence and optimise well-being: Learnings from Australia's Older Women Living Alone (OWLA) project", *Health and Social Care in the Community*, vol. 28, no. 2, pp. 494-504.
- Osborne, S.P., Radnor, Z. & Nasi, G. 2013, "A New Theory for Public Service Management? Toward a (Public) Service-Dominant Approach", *American Review of Public Administration*, vol. 43, no. 2, pp. 135-158.
- Pedersen, J.F., Petersen, K.S., Egilstrød, B. & Overgaard, C. 2020, *Metoder til inddragelse - Af borgere i planlægning, udvikling og implementering af kommunale sundhedsindsatser*, Aalborg Universitet.
- Pedersen, J.F., Petersen, K.S. & Overgaard, C. 2022, "Strategisk ledelse af samskabelse - en hårfn (magt)balance", *Lederliv*, vol. 2.

- PubMed 2022, , *PubMed Overview*. Available: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/about/> [2022, May 09,].
- Reiermann, J. 2017, Nov 19,-last update, *Ny undersøgelse: Kommunerne rykker fra service til samskabelse*. Available: <https://www.mm.dk/artikel/ny-undersogelse-kommunerne-rykker-fra-service-til-samskabelse#> [2022, Mar 02,].
- Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. 2017, *Den gode opgave - Håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*, 5th edn, Samundslitteratur.
- Siren, A. & Larsen, M.R. 2018, *Ældres helbred, funktionsevne og livsstil – Analyser på baggrund af Ældredatabasens 5. bølge samt udviklingen mellem 1. og 5. bølge 1997-2017*, VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København K.
- Sørensen, E. & Torfing, J. 2018, "Kapitel 1 - Den offentlige sektor som arena som samskabelse" in *Ledelse og samskabelse i den offentlige sektor*, eds. M.K. Fogsgaard & M. de Jongh, Dansk Psykologisk Forlag, , pp. 31-61.
- Sorrentino, M., Sicilia, M. & Howlett, M. 2018, "Understanding co-production as a new public governance tool", *Policy & Society*, vol. 37, no. 3, pp. 277-293.
- Steen, T., Brandsen, T. & Verschuere, B. 2018, "The dark side of co-creation and co-production" in *Co-production and Co-creation: Engaging citizens in public services*, eds. T. Steen, T. Brandsen & B. Verschuere, Routledge, New York, pp. 284-293.
- Stougaard, M.S. 2020, "Co-producing Public Welfare Services with Vulnerable Citizens: A Case Study of a Danish-Somali Women's Association Co-producing Crime Prevention with the Local Authorities", *Voluntas*, vol. 32, no. 6, pp. 1389-1407.
- Stougaard, M. & Müller, M. 2022, "Når alles perspektiver i lige vigtige", *Lederliv*, vol. 2.
- Sundhedsstyrelsen 2016, *Livet med demens – styrket kvalitet i indsatsen*, Sundhedsstyrelsen, København K.
- Szulevicz, T. 2015, "3. Deltagerobservation" in *Kvalitative metoder*, eds. S. Brinkmann & L. Tanggaard, Hans Reitzels Forlag, , pp. 81-96.
- Tangaard, L. & Brinkmann, S. 2015, "25. Kvalitet i kvalitative studier" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tanggaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 521-531.
- Tangaard, L. & Brinkmann, S. 2015, "Interviewet: samtalen som forskningsmetode" in *Kvalitative metoder*, eds. L. Tanggaard & S. Brinkmann, Hans Reitzels Forlag, , pp. 29-53.
- Taudorf, L., Nørgaard, A., Islamoska, S., Jørgensen, K., Laursen, T.M. & Waldemar, G. 2019, "Declining incidence of dementia: A national registry-based study over 20 years", *Alzheimer's & Dementia*, vol. 15, no. 11, pp. 1383-1391.

The Joanna Briggs Institute 2017, *Checklist for Qualitative Research* , The Joanna Briggs Institute.

Torring, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. 2019, "Transforming the Public Sector Into an Arena for Co-Creation: Barriers, Drivers, Benefits, and Ways Forward", *Administration & Society*, vol. 51, no. 5, pp. 795-825.

Torring, J. & Triantafillou, P. 2013, "What's in a name? Grasping new public governance as a political-administrative system", *International Review of Public Administration*, vol. 18, no. 2, pp. 9-26.

Tortzen, A. 2019, *Samskabelse af velfærd - muligheder og faldgruber*, Hans Reitzels Forlag, København.

Ulrich, J. 2018, "Kapitel 2: Samskabelse - hvilke værdier kan der høstes?" in *Ledelse og samskabelse i den offentlige sektor*, eds. M.K. Fogsgaard & M. de Jongh, Dansk Psykologisk Forlag, , pp. 63-91.

van Meerkerk, I. 2019, "Top-down versus bottom-up pathways to collaboration between governments and citizens: reflecting on different participation traps" in *Collaboration and Public Service Delivery: Promise and Pitfalls*, eds. A. Kekez, M. Howlett & M. Ramesh, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, pp. 149-167.

Vass, M. & Hendriksen, C. 2016, "Der mangler dansk konsensus om definitionen af skrøbelighed", *Ugeskrift for læger*, vol. 179, no. 2, pp. 129-132.

Voorberg, Bekkers & Tummers 2015, "A Systematic Review of Co-Creation and Co-Production: Embarking on the social innovation journey", *Public Management Review*, vol. 17, no. 9, pp. 1333-1357.

Vrangbæk, K., Birk, H.O. & Kousgaard, M.B. 2020, "Kapitel 5 - Sundhedssystemet i Danmark - organisering, resultater og udfordringer" in *Sundhedsfremme i kommuner og lokalsamfund - mellem forskning, planlægning og praksis*, eds. P.T. Andersen, C.B. Lau & H.M. Andersen, Hans Reitzels Forlag, København, pp. 121-142.

Yarker, S. & Buffel, T. 2022, "Involving Socially Excluded Groups in Age-Friendly Programs: The Role of a Spatial Lens and Co-Production Approaches", *Journal of Aging and Social Policy*, .